

Zeszyt ćwiczeń

Zamieńmy słowo

Język
polski

Nowość
2024

Szkoła podstawowa

KLASA

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne

Warszawa 2024

Wydanie I

ISBN 978-83-02-22437-9 (zeszyt ćwiczeń w wersji elektronicznej – flipbook)

ISBN 978-83-02-21711-1 (zeszyt ćwiczeń w wersji papierowej)

Opracowanie merytoryczne i redakcyjne: **Agnieszka Skudzińska-Szruba** (redaktor koordynator)

Współpraca redakcyjna: **Renata Pizior-Krymska, Agnieszka Fedorowicz, Karolina Chomicz**

Konsultacja merytoryczna: **Joanna Heftowicz**

Redakcja językowa: **Elżbieta Michalak**

Korekta językowa: **Anna Kapuścińska**

Redakcja techniczna: **Iwona Białkowska**

Projekt okładki: **ARIP NEXT**

Projekt graficzny: **Fabryka Wyobraźni**

Opracowanie graficzne: **Ewa Pawińska**

Opracowanie kartograficzne: **Adrian Bergiel**

Fotoedycja: **Natalia Marszałek**

Skład i łamanie: **Shift_ENTER**

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna

00-807 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 96

KRS: 0000595068

Infolinia: 801 220 555

www.wsip.pl

Druk i oprawa: Toruńskie Zakłady Graficzne Zapolex Sp. z o.o.

Publikacja, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

Szanujmy cudzą własność i prawo.
Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

Spis treści

ROZDZIAŁ I. ZAANGAŻOWANIE

Tworzę, działam – opowiadam!	5
Przypadek decyduje, jaką końcówkę rzeczownik zyskuje	9
Nie będziemy mieć trudności ze wskazaniem oboczności	13
W Grecji, Hiszpanii czy w Gdyni – działać można wszędzie!	17
Sprawdź, co już umiesz	21

ROZDZIAŁ II. HOJNOŚĆ

Korespondencja bez koperty i znaczka	22
Wykonano zadanie? Rozumie się! O nieosobowych formach czasownika	27
Pogłębiam wiedzę o czasowniku w trybie... ekspresowym!	31
Problemy z zapisem i wymową czasowników z częstką <i>-by</i>	35
Sprawdź, co już umiesz	39

ROZDZIAŁ III. DZIEDZICTWO ANTYCZNE

Siła charakteru	40
Łatwe, łatwiejsze, najłatwiejsze jest stopniowanie przymiotnika	44
Nie najtrudniejsze to zadanie – <i>nie</i> z przymiotnikami w stopniu równym, wyższym i najwyższym	48
Siła wyższa – poznaję słownik frazeologiczny	52
Sprawdź, co już umiesz	57
Podsumowanie rozdziałów I–III	58

ROZDZIAŁ IV. DOBRE OBYCZAJE

Zrób to najlepiej jak potrafisz! Stopniowanie przysłówków	64
Nie zawsze jest nietrudno. Zwykle jest nie najgorzej	68
Jak uatrakcyjnić opowiadanie? Dialogiem!	71
Niezły numer z tego liczebnika!	75
Sprawdź, co już umiesz	79

ROZDZIAŁ V. NAUKA I ZABAWA

Portretujemy słowem	80
Czym zastąpić wyraz w zdaniu? Zaimkiem!	84
Przydawki – niezbędne w zdaniu, by coś opisać	88
Sprawdź, co już umiesz	91

ROZDZIAŁ VI. PATRIOTYZM

Co dopełnia dopełnienie?	92
Pani A i pan M – zasady pisowni głosek nosowych	96
W każdych okolicznościach umiem użyć okolicznika	100
Sprawdź, co już umiesz	105

ROZDZIAŁ VII. RADOŚĆ

Tworzymy ciekawe historie... ..	106
Kto tu rządzi? Wyraz nadrzędny	111
O tym, jak rozłożyć zdanie na części	116
Czy wyrazy w zdaniu można układać w dowolnej kolejności?	122
Dokąd na wakacje? Do Nowego Sącza! Zjeść nowosądeckie oscypki	126
Sprawdź, co już umiesz	130
Podsumowanie rozdziałów IV–VII	131

I. ZAANGAŻOWANIE

Tworzę, działam – opowiadam!

1. Uporządkuj wydarzenia, tak aby powstał logiczny plan opowiadania. Zaproponuj tytuł poniższej historii.

	<i>Pretensje Marty i kłótnia z Natalią.</i>
	<i>Samowolne pożyczenie sukienki siostry.</i>
	<i>Poranne rozterki Natalii dotyczące ubioru.</i>
	<i>Poplamienie sukienki sokiem w szkole.</i>
	<i>Plany Marty na popołudniowe wyjście i poszukiwanie sukienki.</i>
	<i>Przeprosiny Natalii i pogodzenie się sióstr.</i>

2. Wyobraź sobie, że masz napisać opowiadanie, którego bohaterką / bohaterem jest wybrana postać ze zdjęcia. Przygotuj jej opis – uwzględnij wygląd tej osoby oraz towarzyszące jej uczucia.

3. Przyjrzyj się historii zaprezentowanej na fotografiach i wykonaj polecenia.

a) Wymyśl intrygujący tytuł opowiadania.

b) Ułóż plan ramowy – pod każdą fotografią zapisz jeden punkt. Zastosuj równoważniki zdań.

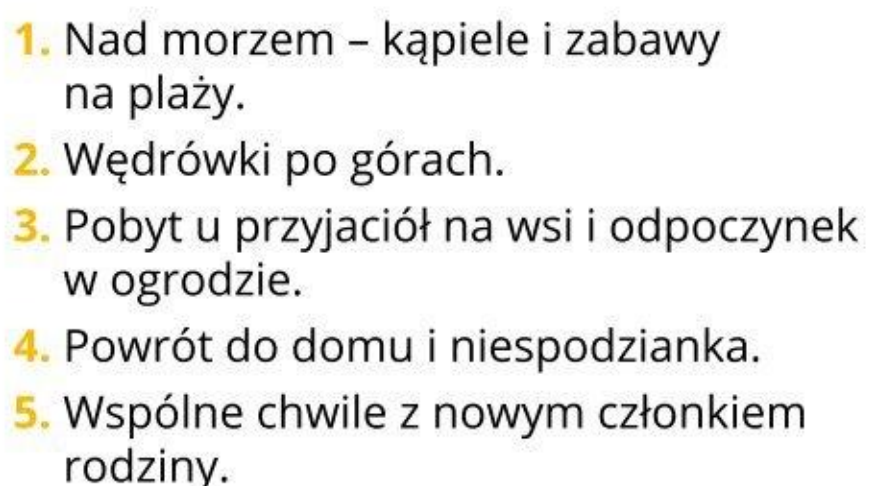

-

Przypadek decyduje, jaką końcówkę rzeczownik zyskuje

1. Do każdego tematu rzeczownika w liczbie pojedynczej dobierz jedną z końcówek, tak aby powstałe rzeczowniki pasowały do odpowiednich form przypadków.

plecak-

tablic-

ławec-

ołówk-

zeszyt-

książk-

przerw-

-em • -y • -e • -ę • -o • -u • ø

M. *kto? co?*

leży

D. *kogo? czego?*

nie ma

C. *komu? czemu?*

przyglądam się

B. *kogo? co?*

czytam

N. *kim? czym?*

macham

Ms. *o kim? o czym?*

marzę o

W. *o!*

trwaj!

2. Uzupełnij post Mateusza brakującym słowem *kolega*. Wpisz je w odpowiedniej formie.

15.05.2025, czwartek

Szkolne życie obfituje w niespodzianki.

Ostatnio chciałem pomóc mojemu (komu? czemu?) Antkowi. Zgubił klucze, które nosił na czerwonej smyczy. Szukaliśmy wszędzie. Nagle na boisku spostrzegliśmy psa pana woźnego. Kundelek leżał i gryzł coś czerwonego...

— No, (o!) ! Mamy je! — zawołałem do Antka.

Próbowaliśmy odebrać psu klucze. Z boku przyglądał się nam inny (kto? co?), który krzyknął: „Powiem, że męczycie psa!”.

Próbowałem wyjaśniać, że chodziło o klucze, ale na (kim? czym?) nie zrobiło to wrażenia. Pobiegł na skargę.

3. W wypowiedziach Twoich rówieśników powtarza się rzeczownik *szkoła*. Wpisz pytania, na które odpowiada dany przypadek, i zapisz jego nazwę.

Czasem bywa trudno,
ale lubię (_____) **szkołę!**

Witaj, (_____) **szkoło!**

Tęskniłam za
(_____) **szkołą**
i przyjaciółkami przez
całe wakacje.

Nasza (_____) **szkoła** uczestniczy
w programie „Zakręcenie—
rowerem do
(_____) **szkoły**”.

Na internetowym
forum pojawia się
wiele opinii o naszej
(_____) **szkole**.

Tata Macieja
podarował
(_____) **szkole**
pomocę do nauki
geografii.

4. Odgadnij trzy rzeczowniki zaszyfrowane w rebusach, a następnie wpisz je w puste miejsca w zdaniach. Użyj odpowiedniej formy gramatycznej. Uzupełnij brakujące informacje na etykietach.

ś = s + ik

~~NIK~~

+ o

~~ŚĆ~~

+ pis

- a) Uczniowie w starożytnym Rzymie pisali _____
na tabliczkach pokrytych woskiem.

lm, r. _____, N.

- b) W muzealnej gablocie prezentowane jest eleganckie
_____ znanego pisarza.

lp, r.n., _____

- c) Wynalazcą _____ był węgierski dziennikarz
László Bíró.

lp, r. _____, _____

5. Uzupełnij zdania właściwymi rzeczownikami z ramki. Następnie określ rodzaj, liczbę i przypadek wpisanych wyrazów. Dokończ wniosek.

dziewczyną

dziewczynom

nauczycielką

nauczycielkom

- a) Tomek niczym prawdziwy dżentelmen
chętnie pomaga _____ z klasy.

R _____

L _____

P _____

- b) Pani Alicja jest bardzo dobrą i lubianą _____
przyrody.

R _____

L _____

P _____

- c) Z okazji Dnia Kobiet złożyli życzenia _____,
które uczą w naszej szkole.

R _____

L _____

P _____

- d) Ania jest najbardziej utalentowaną i pracowitą
_____ spośród zawodniczek.

R _____

L _____

P _____

Wniosek:

W celowniku liczby mnogiej rzeczownik przyjmuje końcówkę _____.

6. Znajdź w tekście rzeczowniki we wszystkich przypadkach i wypisz po dwa przykłady.

Nasza klasa uwielbia kierowcę szkolnego autobusu. Pan Marek codziennie wita nas uśmiechem i nową opowieścią ze swojej młodości, kiedy to był marynarzem. Pozwala nam choć na chwilę zapomnieć o porannym pośpiechu, kartkówce czy nieodrobionej pracy domowej.

Zastanawiamy się czasem, czy nas nie nabiera... Powtarza, że każdemu uczniowi należy się odrobina radości o poranku. Znają go nawet nasi rodzice, którzy zagadują go słowami: „Panie Marku, prosimy dziś o żarcik dla rodziców!”. Odwraca się wtedy, puszcza do nas oko i szepcze: „Dzieciaki, na miejsca, pomachajcie rodzicom i ruszamy!”.

M. _____
 D. _____
 C. _____
 B. _____
 N. _____
 Ms. _____
 W. _____

7. Co mógł opowiedzieć dzieciom pan Marek z ćw. 6? Napisz w imieniu mężczyzny historię z czasów, gdy był marynarzem. Wykorzystaj w niej poniższe rzeczowniki w podanych przypadkach.

żaglowiec (Ms.) • świat (B.) • kontynenty (B.) • przygody (D.) •
 delfiny (N.) • piraci (C.)

Nie będziemy mieć trudności ze wskazaniem oboczności

1. W szkole krąży plotka na temat Adama. Uzupełnij wypowiedzi uczniów formami rzeczownika *nagroda*. Zaznacz dwoma kontrastowymi kolorami temat i końcówkę tego rzeczownika.

– Podobno Adam tak dobrze gra w szachy, że mógłby zdobywać _____ w konkursach... – powiedziała Markowi Kasia.

– Czy słyszałaś o _____ Adama za pierwsze miejsce w konkursie szachowym? – zapytał Marek siostrę.

Ania szybko napisała wiadomość do Karoliny: „Słyszałam od brata, że Adam zdobył _____ w konkursie, chyba gra w warcaby”.

– Zuziu, czy Adam już ci się pochwalił _____ otrzymanymi za mistrzostwo w planszówkach? – zapytała Karolina Zużę.

– Nic mi nie mówił, że jest mistrzem na planszy ani o _____. A tobie? – Zuza spytała przez telefon Mirkę, której tata kiedyś walczył na planszy szermierczej.

– Adam to zdobywa same _____ na mistrzostwach w szermierce! – powiedziała Mirka Markowi, którego spotkała na spacerze z psem.

– Nie dosyć, że dobrze gra w szachy i warcaby, to jeszcze mistrz szermierki z tego łowcy _____.! – skwitował z podziwem Marek.

2. Oddziel pionową kreską końcówkę od tematu w podanych nazwach ptaków.

dzięcioł
dzięciołach

gawron
gawronami

koliber
kolibrów

ara
arze

tukan
tukanowi

wróbel
wróblom

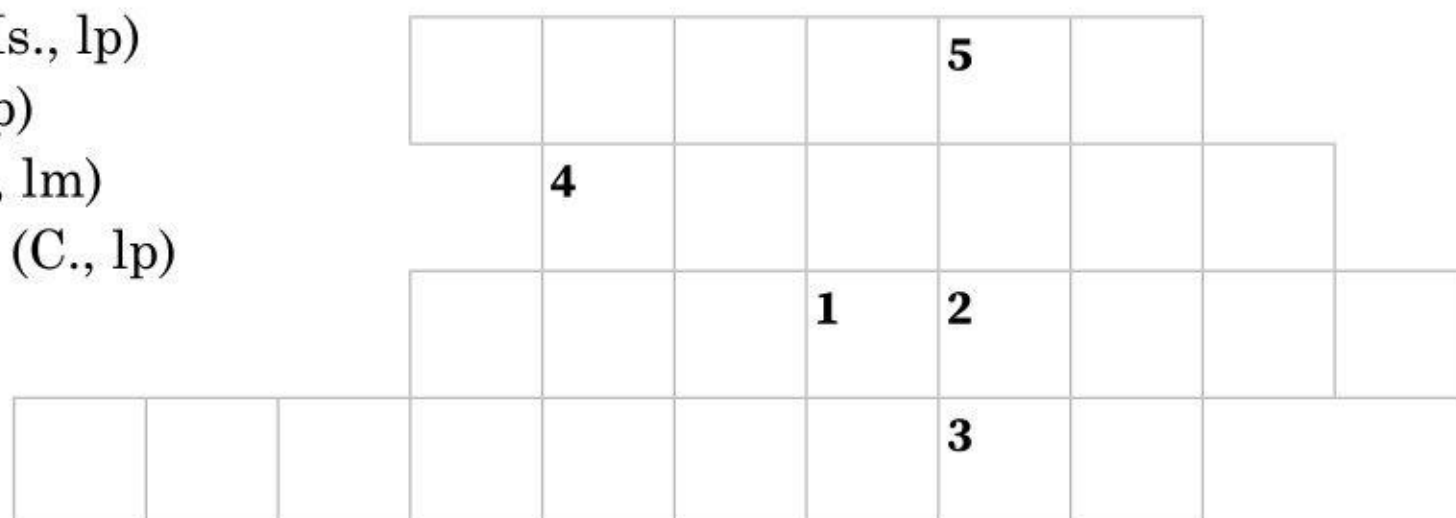
3. Uzupełnij diagram rzeczownikami we wskazanych przypadkach. Pokoloruj pola z końcówkami. Z liter ułożonych od 1 do 5 utwórz hasło.

agama (Ms., lp)

koń (N., lp)

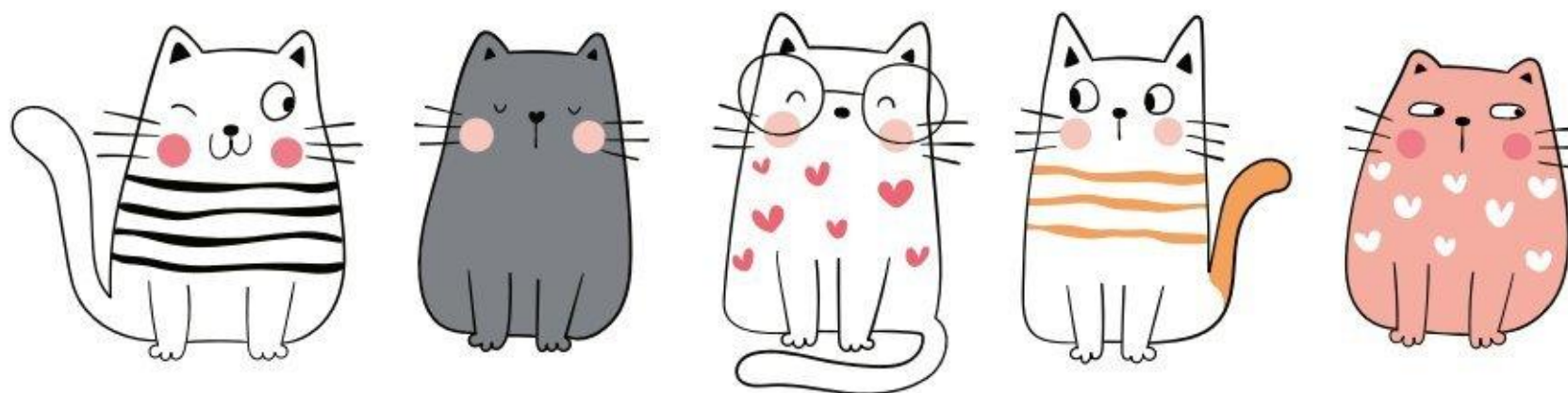
żółw (Ms., lm)

szynszyla (C., lp)

Hasło: _____

4. W zdaniach charakteryzujących koty dopisz do wyrazów brakujące końcówki. Podkreśl rzeczowniki, w których występują tematy oboczne. Brak końcówki zaznacz symbolem $\emptyset$.

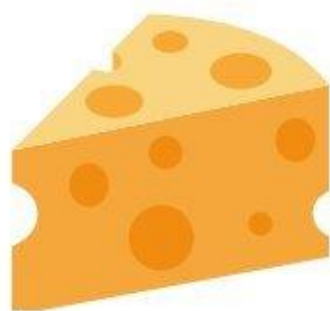

- ▶ Na naszej wsi co płot(____) to kot(____), a każdy ma swój czar(____).
- ▶ Wesóły Filutek lubi przyglądać się świat(____) tylko jednym oki(____).
- ▶ Zapatrzonemu w siebie Marcjanowi, który ma szare futerk(____), nie chce się przyglądać nawet wielobarwnej łac(____).
- ▶ Kotka Alicja nosi dumnie okular(____) i udaje najmańdrzejszą na świecie(____), choć nie poświęciła uwagi ani jednej książcz(____).
- ▶ Kotu Rysiowi, który nie jest zachwycony swoimi rudymi pask(____) i ogon(____), podobają się bardzo serduszka na białym futrze Alicji, toteż zerka na nią nieustannie.
- ▶ Najmniejszy z kotów, różowy Filemon, bywa często zawstydzony i siedzi sam na płoci(____), ale dzisiaj dał się zaprosić do wspólnej zabaw(____).

5. Porównaj pary wyróżnionych rzeczowników w zdaniach, a następnie wypisz oboczności w ich tematach.

		Oboczność
Fenek to lis żyjący na pustynnych terenach Afryki i Azji.	Bardzo mnie wzruszyła powieść o lisie , który miał na imię Pax.	
Zebra jest ssakiem z rodziny koniowatych.	Mój młodszy brat lubi książkę <i>O zebrze, która zgubiła paski.</i>	
Bawół afrykański ma imponujące rogi.	Obok bawołu pasie się antylopa.	
Klucz dzikich kaczek przypomina kształtem literę V.	Kaczki często bywają bohaterkami bajek.	
Sokół zamieszkuje wszystkie kontynenty poza Antarktydą.	Polujące sokoły pikują w dół z ogromną prędkością.	

6. Zapisz pod każdą ilustracją nazwę produktu spożywczego. Dodaj do każdego rzeczownika inną jego formę zawierającą oboczność. Następnie wypisz tematy oboczne i oboczności.

_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

► tematy oboczne:

_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

► oboczności:

_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

7. Pomóż panu Tomaszowi zbierać grzyby. Wybierz tylko te, które rosną przy rzeczownikach mających w temacie *e* ruchome. Zaznacz na planszy pola z tymi wyrazami, policz je i wybierz właściwą liczbę zebranych grzybów.

8

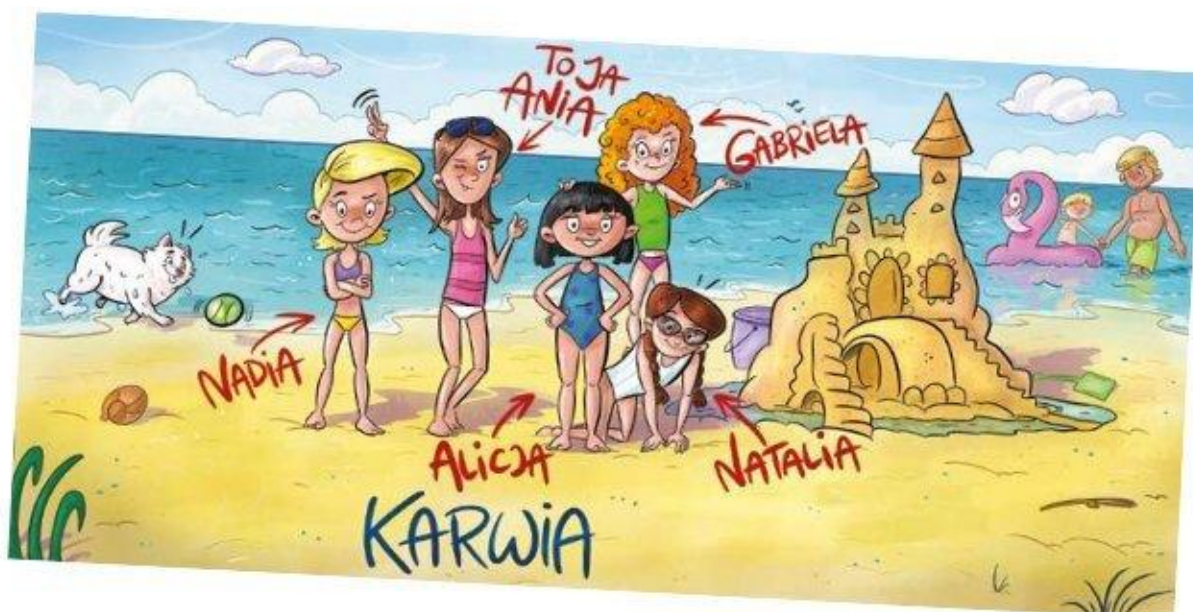
10

12

W Grecji, Hiszpanii czy w Gdyni – działać można wszędzie!

1. Przyjrzyj się ilustracji, a następnie uzupełnij zdania brakującymi wyrazami oraz imionami dziewczynek w odpowiednim przypadku.

W lipcu byłam na koloniach w _____. Budowałyśmy z koleżankami zamek na plaży. Był naprawdę okazały. W pewnym momencie zawołałam do _____:

– Spójrz, z wody wybiegł pies! Biegnie w naszą stronę!

Ociekające wodą zwierzę, goniąc za piłką, pędziło prosto na nasz zamek. Krzyknęłam do _____, aby spróbowała ją odrzucić, ale koleżanka mnie nie usłyszała. Powiedziałam to samo _____ i _____, które były bliżej.

Pierwsza z nich chwyciła piłkę i rzuciła ją w kierunku psa. Niestety, przez nieuwagę sama potknęłam się o wiaderko i runęłam na naszą budowlę. Niewiele z niej zostało... Pocieszałyśmy się tylko tym, że następny zamek, który zbudujemy, będzie jeszcze wspanialszy!

2. Na tablicy w sali uczniowie klasy 5a powiesili zdjęcia z wakacji. Mieli jednak wątpliwości, jak zapisać niektóre słowa. Wskaż właściwe zakończenia wyrazów.

Pokaz sztucznych ogni
z **okaz** **i/ii** 14 lipca
we **Franc** **i/ii**.

Wystawa „Tajemnice
mum **i/ii**” w **Galer** **i/ii**
Sztuki Starożytnej.

Oprowadzanie po Westerplatte
i wysłuchanie opowieści
o **histor** **i/ii** tego miejsca.

Udział w warsztatach
„Podstawy **astronom** **i/ii**”
w planetarium na Śląsku.

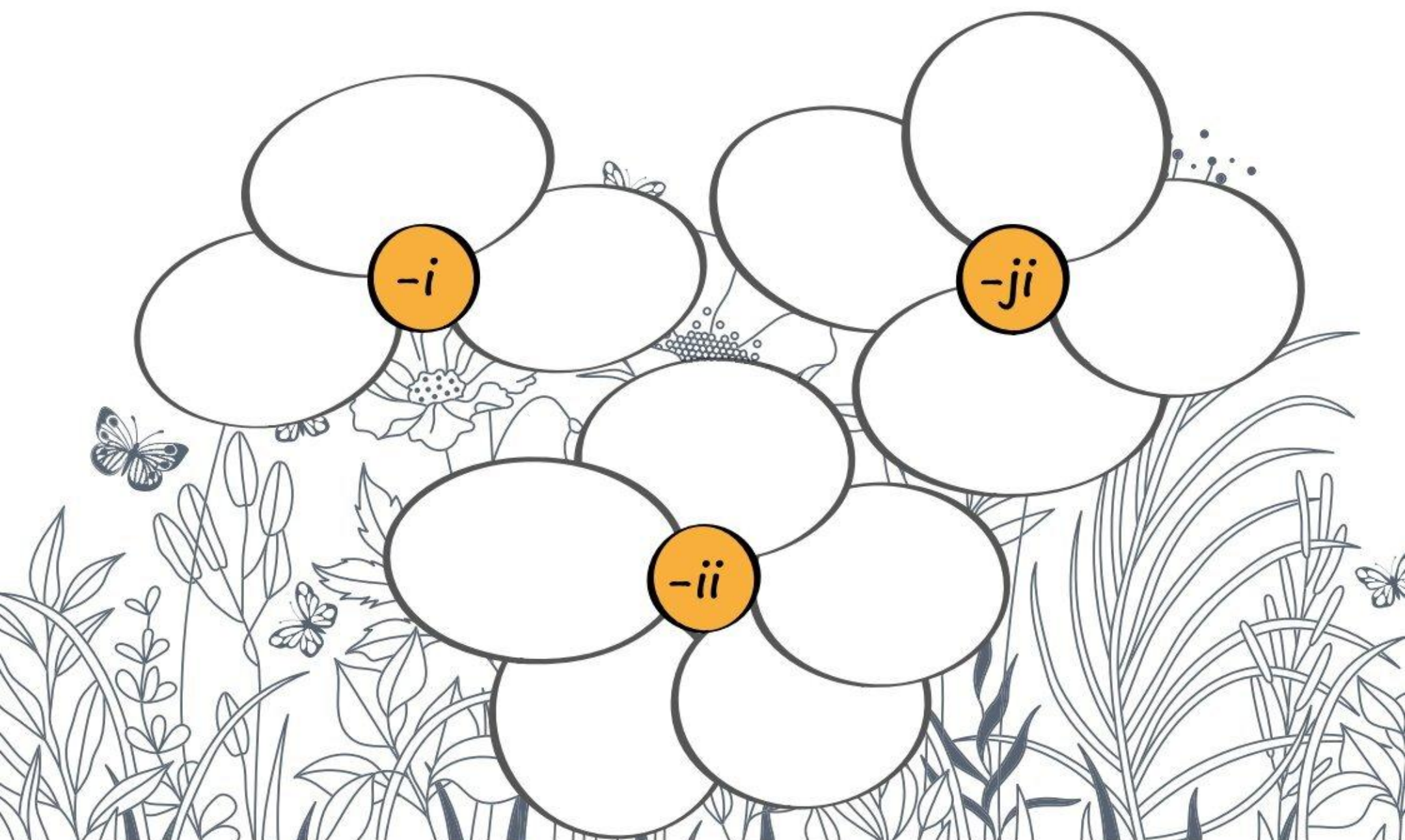
3. Uzupełnij dialog brakującymi zakończeniami -ji, -ii, -i.

- Babciu, zrób mi kilka fotograf____, proszę.
- Ale ja nie potrafię. Nie znam się na współczesnej technolog____.
- To łatwe. Naciśniesz tylko tu. Czy dobrze wyglądam na tle tej pergol____?
- W porządku.
- A może stanę tam i będę patrzeć w stronę kawiarn____?
- Tak też wyglądasz dobrze.
- Poczekaj! Idźmy do oranżer____. Tam jest najładniej. O, teraz.
- Dobrze. Zrobiłam.
- Pokaż. O nie! Babciu, czemu nie powiedziałaś, że mam coś na buz____?!

4. Od podanych nazw roślin utwórz dopełniacz liczby pojedynczej. Wpisz słowa we właściwe miejsca, zgodnie z tym, jakie mają zakończenia.

tuja • nasturcja • konwalia • akacja • magnolia • orchidea •
pelargonja • begonia • hortensja • sekwoja • piwonia • frezja

5. W opowiadaniu podróżnika brakuje niektórych słów. Dopisz je w odpowiedniej formie.

Brytania

Islandia

Norwegia

Australia

pustynia

Afryka

Gwinea

Japonia

Ameryka

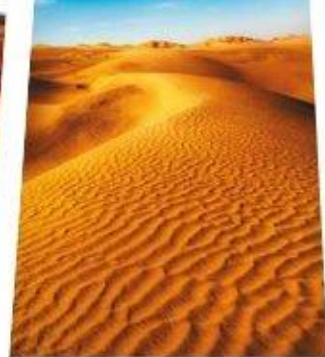
Wspomnienia z wakacji

Wakacje zacząłem w _____, gdzie po raz pierwszy widziałem kangury. Stamtąd było już dość blisko do Nowej _____.

Następnie wybrałem się do gorącej _____, gdzie w pocie czoła przemierzałem bezkres _____. Gdy tylko ją pokonałem, wyruszyłem w poszukiwaniu przygód na kontynent azjatycki – do Kraju Kwitnącej Wiśni, czyli _____.

Kolejnym kontynentem w planie mojej podróży była Europa. Zobaczyłem fiordy w _____ oraz surowy krajobraz _____. Na krótko zatrzymałem się w Londynie, stolicy Wielkiej _____.

Niestety nie zdążyłem odwiedzić _____ Północnej ani Południowej. Myślę, że czeka mnie jeszcze niejedna podróż.

6. Na podstawie rysunków odgadnij słowa, a następnie wpisz je do diagramu. Z wyrazem stanowiącym hasło utwórz dwa zdania, tak by wystąpił on w mianowniku i dopełniaczu liczby pojedynczej.

1. Chłopiec nigdy nie

zwiedzał

2. Do zasiedliśmy

o godzinie 19.00.

3. Rycerz wystąpił

w lśniącej

4. Ciocia wiąże kolorową

apaszkę na

5. Bardzo zdrowa jest

zupa z

6. W dawnych czasach

czerpano wodę ze

7. Z węży boję się najbardziej

zygzakowatej.

8. Tata tankuje na przy

zjeździe na autostradę.

1.

--	--	--	--	--	--	--

2.

--	--	--	--	--	--	--	--	--

3.

--	--	--	--	--

4.

--	--	--	--

5.

--	--	--	--

6.

--	--	--	--	--

7.

--	--	--	--

8.

--	--	--	--	--	--

WEŹ KLASOWE SPRAWY W SVOJE RĘCE!

- Uzupełnij zdania formami rzeczownika **ręka**. Następnie przyporządkuj wyjaśnienie związków frazeologicznych - wpisz numery zdań w kółka.

- Ania jest prawą _____ przewodniczącej klasy.
- W tym roku dołączył do nas nowy kolega. Przyjęliśmy go z otwartymi _____.
- Nasza wychowawczynie często idzie nam na _____ i przekłada kartkówki.
- Basi praca pali się w _____, aż przyjemnie popatrzeć na jej zaangażowanie.

ułatwiać
komuś coś

sprawnie
wykonywać
swoje obowiązki

akceptować,
okazywać
życzliwość

być czymś
najważniejszym
pomocnikiem

- Pomóż koledze i dopisz na tablicy brakujące formy rzeczownika **ręka**. Oddziel końcówki od tematów. Wypisz oboczności.

M. ręka	ręce
D. ręki	_____
C. ręce	_____
B. _____	ręce
N. ręką	_____
Ms. ręce	rękach
W. _____	ręce!

- Od podanych rzeczowników utwórz dopełniacz liczby pojedynczej.

funkcja - _____
ziemia - _____
aplikacja - _____
geografia - _____
głębia - _____
mumia - _____

- Stwórz opis bukietu. Ułóż go z kwiatów, w których nazwie występuje **e** ruchome.

MAK FREZJA LEN CHABER DALIA FIOŁEK ASTER

II. HOJNOŚĆ

Korespondencja bez koperty i znaczka

1. Pokoloruj symbole, które możesz zastosować w adresie e-mailowym, i podaj ich nazwy.

@	?	.	!	-	...
---	---	---	---	---	-----

2. Do każdego e-maila zaproponuj temat i zapisz go w formie równoważnika zdania.

	Ania pisze do Basi, by się dowiedzieć, o której godzinie rozpocznie się zbiórka ich drużyny harcerskiej.	
	Twój kolega z klasy jest chory i pisze do pani bibliotekarki, aby przedłużyła mu termin oddania wypożyczonej książki.	
	Tata pisze do administracji z pytaniem, do kiedy należy uiścić opłatę za wymianę wodomierza.	

3. Od jakiego zwrotu rozpocznieš e-mail? Połącz strzałką formuły powitań z odpowiednimi adresatami.

Cześć,

Hej,

Szanowny Panie /
Szanowna Pani

Kochani,

Droga Pani,

Dzień dobry,

koleżanka

dziadkowie

wychowawczynie

dyrektor szkoły

4. Przeredaguj treść e-maila w taki sposób, aby można go było skierować do nauczyciela historii. Zastosuj zwroty grzecznościowe i zadbaj o poprawność ortograficzną i interpunkcyjną.

The image is a screenshot of an email client interface. At the top, there is a blue header bar with a white envelope icon and the text "Nowa wiadomość" (New message). On the right side of the header, there are three small icons: a minus sign, a link icon, and a close icon. Below the header, the email details are shown: "Do" (To) is "jas_ek@zamienmyslowo.pl" and "Temat" (Subject) is "pytanko". The main body of the email contains a message in Polish. It starts with "Cześć, Jaśku," (Hello, Jas). The text continues: "wyszperałem w internecie, że Dom Kultury „Powiśle” organizuje konkurs wiedzy o wybitnych polskich królach i dowódcach. Historia to mój konik i chciałbym wziąć udział w tym konkursie. Organizatorzy przewidują ciekawe nagrody! 😊" (I found on the internet that the Dom Kultury "Powiśle" is organizing a knowledge contest about outstanding Polish kings and commanders. History is my hobby and I would like to participate in this contest. The organizers promise interesting prizes! 😊). The next line is "Michał już się zgodził stworzyć ze mną szkolny team. Potrzebujemy jeszcze jednej osoby. Liczę, że Ty również nie masz nic przeciwko temu, aby dołączyć do naszej drużyny. Jeśli odmówisz, będę bardzo niepokieszony... 😞" (Michał has already agreed to create a school team with me. We need one more person. I hope you also have nothing against this, to join our team. If you refuse, I will be very disappointed... 😞). The following line is "Chętnie zgłoszę panu od historii, że chcemy wystartować we trójkę." (I will gladly inform you from history that we want to start in a trio.). The last line of the message is "Daj szybko znać. Ale będzie przygoda!" (Let me know quickly. But it will be an adventure!). At the bottom of the email body, the name "Cezary" is written. Below the email content, there is a blue button labeled "WYŚLIJ" (SEND) and a row of icons for text formatting (underline, bold, italic), emojis, attachments, images, links, stars, and a trash can. On the far right, there are three vertical dots indicating more options.

[illegible]

5. Przeczytaj dialog i na jego podstawie napisz wiadomość do pani dyrektor. Zdecyduj, czy e-mail powinien mieć formę oficjalną czy nieoficjalną. W formularzu wiadomości wypełnij wszystkie pola.

- Popatrzcie, co się tutaj stało?! Ale bałagan!
 - Chodźmy stąd.
 - Tak lubiłam to miejsce. Kto to zrobił?
- Nie można zaśmiecać parku!
- Nic nie poradzimy, ludzie czasem nie mają wyobraźni. Posiedzimy gdzie indziej.
 - Dlaczego nic nie poradzimy? Posprzątajmy!
 - Zobacz, ile tego jest. Nie damy rady.
 - Zorganizujemy akcję sprzątania parku.
- Napiszę w imieniu samorządu szkolnego do pani dyrektor, żeby wyraziła zgodę na „Akcję sprzątania świata”. Park jest przecież niedaleko naszej szkoły. Wszystkie klasy włączą się do akcji i będzie czysto!
- Michalina ma rację. Spróbujemy coś zrobić.

✉ Nowa wiadomość

— ↗ ✕

Do

Temat

WYŚLIJ

6. Przeczytaj poniższe SMS-y i wykonaj polecenia z punktów a) i b).

Cześć, tu Krzysiek, chodziliśmy razem do podstawówki, pamiętasz? Organizuję zbiórkę pieniędzy na poszkodowanych przez powódź. Podaj mi, proszę, swój adres, a prześlę Ci folder informacyjny. Może masz kontakty do innych osób, które mogłyby nam pomóc? Pozdrawiam!

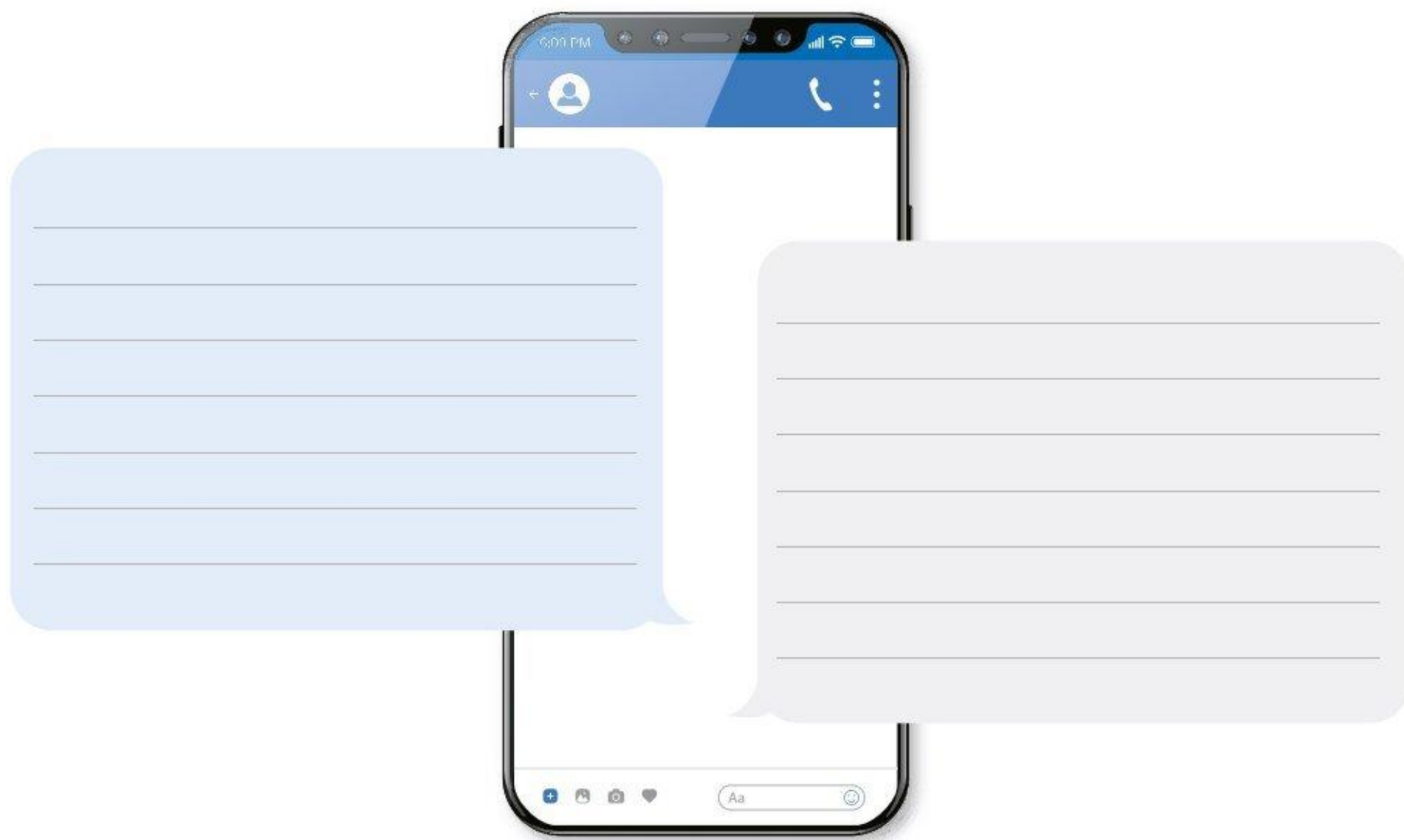
Hej, słyszałam, że wybierasz się na urodziny do Mateusza. Czy pamiętasz adres lokalu, w którym organizuje przyjęcie? O której godzinie się ono rozpoczyna? Będę wdzięczna za informacje, bo zgubiłam swoje zaproszenie. Ściskam, Danka

Witaj! Twój numer został wylosowany w naszej loterii! Mamy dla Ciebie cenną niespodziankę! Aby odebrać prezent, kliknij w link www.miejfantazje_zlapokazje.xoxox i opłać przesyłkę! Jedyne 9,99 zł! Nagroda czeka, nie zwlekaj!

- a)** Czy na wszystkie powyższe SMS-y trzeba odpowiedzieć? Uzasadnij swoją odpowiedź.

- b)** Zapisz swoją propozycję odpowiedzi na wybrany SMS.

7. Podczas zielonej szkoły zgubiłaś / zgubiłeś ulubioną bluzę. Napisz dwa SMS-y: pierwszy do opiekuna wycieczki, a drugi do koleżanki, z pytaniem, czy nie znaleźli Twojego ubrania. W każdej wiadomości zastosuj właściwą odmianę języka oraz odpowiednie zwroty grzecznościowe. Przestrzegaj zasad ortografii i interpunkcji.

8. Dobierz słowa z ramki tak, aby powstały związki wyrazowe ze słowem *list*.

gończy • żelazny • priorytetowy • otwarty • motywacyjny

- ▶ Gdy chcemy treść listu podać do publicznej wiadomości, piszemy list _____.
- ▶ Glejt, który zapewniał kiedyś bezpieczeństwo na obcym terytorium, to inaczej list _____.
- ▶ List, który ma dotrzeć szybciej od innych, to list _____.
- ▶ Za przestępcą wysła się list _____.
- ▶ Chcąc zostać wolontariuszem, piszesz list _____.

Wykonano zadanie? Rozumie się! O nieosobowych formach czasownika

1. Utkaj sieć pomiędzy czasownikami. Połącz liniami w kolorze:
- **niebieskim** – czasowniki w bezokoliczniku;
 - **czzerwonym** – nieosobowe formy czasownika zakończone na *-no*, *-to*.

kosić

dość

pałto

poparcie

zawarto

chłopiec

dojść

nosić

złość

schwymano

okno

siać

kopyto

upiec

być

dojście

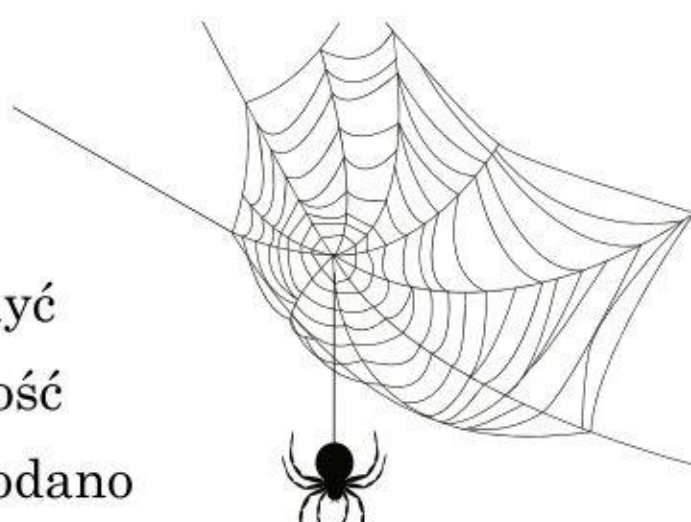
tańczono

dreszcz

gościć

myto

gęsto

myć

kość

dodano

ciepło

leczyć

wyjęto

lipiec

2. W każdym zdaniu podkreśl czasownik i utwórz od niego bezokolicznik.

- ▶ Marek odnalazł swój zeszyt.
- ▶ Zdjęłam dekorację w naszej sali.
- ▶ Nie wziąłem bloku technicznego.
- ▶ Tata zawiózł mnie do kolegi.
- ▶ Mateusz dowiódł swych racji.
- ▶ Fryzjer obciął mi włosy.
- ▶ Żaglowiec wpłynął do bezpiecznego portu.
- ▶ Do sklepu dowieźli towar.

3. Przekształć zdania w taki sposób, aby wskazać wykonawców czynności. Jeśli to konieczne, zmień kolejność wyrazów. Wykorzystaj rysunkowe odpowiedzi.

Letnią sukienkę dla mamy uszyto w dwa dni.

Zbadano próbki i wysłano pacjentom wyniki.

Na pokładzie samolotu zaserwowano pasażerom poczęstunek.

Podczas wykopalisk natrafiono na cenne starożytne wazy.

4. Uzupełnij tekst czasownikami zakończonymi na *-no*, *-to*. Skorzystaj z bezokoliczników podanych w ramce.

wymienić • naprawić • uporządkować • pomalować • posadzić

Szanowni Mieszkańcy!

Interweniowaliśmy u konserwatora i już zapewne dostrzeżliście zmiany na naszym osiedlu.

W zeszłym miesiącu _____ popsute ławki. _____ ogrodzenie na placu zabaw.

_____ młode drzewka. _____ piasek w piaskownicy.

Wczoraj również _____ rowerownię.

Dziękujemy za Waszą aktywność!

Z poważaniem
Zarząd Wspólnoty

5. Przyjrzyj się plakatowi i przygotuj relację z wydarzenia. Użyj nieosobowych form czasownika zakończonych na *-no*, *-to*. W opisie zastosuj przynajmniej pięć czasowników.

6. Od podanych rzeczowników utwórz czasowniki w formie nieosobowej z wyrazem się i uzupełnij zdania.

błyskanie • zanoszenie • przejaśnienie • zmierzchanie

- A. W nocy dzieci się boją, kiedy _____ i grzmi za oknem.
 B. Gdy _____, w mieście zapalają się uliczne latarnie.
 C. Po północy _____, a zza chmur wyłonił się księżyc.
 D. Ponieważ od rana _____ na deszcz, dzieci ubrały się w nieprzemakalne kurtki.

7. W diagramie ukryto pięć czasowników w bezokoliczniku. Znajdź je i ułóż z nimi krótką historyjkę o przeprowadzce do nowego mieszkania. Zastąp bezokoliczniki nieosobowymi formami czasowników.

i	r	e	m	o	n	t	o	w	a	ć
f	g	u	o	w	a	w	k	t	t	o
g	i	m	a	l	o	w	a	ć	b	o
z	a	p	ł	o	s	z	n	c	f	x
a	u	r	z	ą	d	z	i	ć	p	s
z	a	w	i	e	s	i	ć	y	k	z
s	x	z	k	a	b	w	n	i	o	u
o	r	m	i	e	s	z	k	a	ć	s

Pogłębiam wiedzę o czasowniku w trybie... ekspresowym!

1. Przeczytaj dialog i podkreśl w nim wszystkie czasowniki. Ustal, ile czasowników pojawiło się w trybie oznajmującym, rozkazującym i przypuszczającym. Zapisz te liczby poniżej.

– Zobacz, jaki wielki diabelski młyn!

– Widzę. Wolałabym jednak coś niższego. Pójdźmy na tę karuzelę.

– Ona jest dla małych dzieci. Ale skoro się boisz wysokości, to wybierzmy się do domu strachów.

– Najchętniej poszłabym do beczki śmiechu. Tam bawiłabym się najlepiej!

– Zgoda. Ale potem zjedzmy coś i chwilę odpocznijmy przed kolejnymi atrakcjami.

tryb
oznajmujący

tryb
rozkazujący

tryb
przypuszczający

2. A jakie miejsca Ty chciałabyś / chciałbyś odwiedzić w wesołym miasteczku? Napisz na ten temat dwa zdania, używając trybu przypuszczającego. Zastosuj podane czasowniki.

odwiedzić

wybrać

nie bać się

Jeśli _____

3. Przeczytaj regulamin parku rozrywki i wykonaj polecenia.

Zabrania się:

- ▶ rozrzucania śmieci,
- ▶ wprowadzania psów,
- ▶ zrywania kwiatów i niszczenia zieleni,
- ▶ spożywania posiłków poza restauracją,
- ▶ korzystania z urządzeń niezgodnie z ich przeznaczeniem.

a) Ponumeruj piktogramy zgodnie z kolejnością, w jakiej powinny być umieszczone przy punktach regulaminu.

b) Przeredaguj regulamin – zastosuj czasowniki w trybie rozkazującym.

Drodzy Goście!

▶ _____

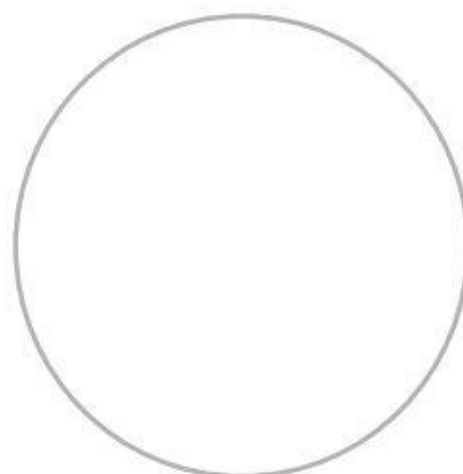
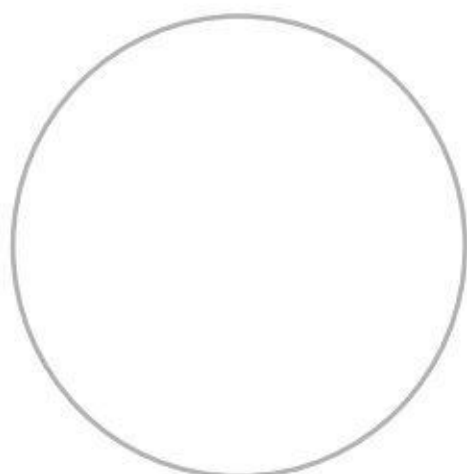
▶ _____

▶ _____

▶ _____

▶ _____

4. Zaprojektuj dwa znaki – zakazu ○ lub / i nakazu ●, które mogłyby się pojawić w Twojej szkole. Podpisz je, używając trybu rozkazującego.

5. Do ostatniej kolumny tabeli wpisz formy czasowników zgodnie z opisem.

	Tryb	Osoba	Liczba	Czas	Rodzaj	
spacerować	oznajmujący	1	lp	teraźniejszy	—	
wrócić	przypuszczający	3	lp	—	r.m.	
oglądać	rozkazujący	1	lm	—	—	
zaśpiewać	rozkazujący	2	lp	—	—	
być	przypuszczający	2	lm	—	r.nmos.	
pytać	oznajmujący	3	lp	przeszły	r.n.	

6. Przyjrzyj się obrazkom. Stwórz na ich podstawie krótki tekst, w którym użyjesz czasowników w trybie przypuszczającym.

wehikuł czasu

jura

dinozaury

zdjęcia

atlas

7. W koronie drzewa przysiadło stado liter, z których można ułożyć dwuwyrazowe hasło. Zapisz je i określ tryb czasownika.

Hasło: _____

Tryb: _____

8. Utwórz trzy wypowiedzi wyrażające prośbę, rozkaz, informację. W każdym przykładzie użyj innego trybu czasownika.

9. Z chmury wyrazowej wypisz wszystkie czasowniki i określ ich formę (tryb, osobę, liczbę, czas i rodzaj).

Czasownik	Tryb	Osoba	Liczba	Czas	Rodzaj

Problemy z zapisem i wymową czasowników z częstką *-by*

1. Uzupełnij SMS-y brakującymi czasownikami w trybie przypuszczającym. Wykorzystaj bezokoliczniki podane w ramce.

móc • zostać • ugotować • upiec • odwiedzić • zawieźć •
zobaczyć • poświęcić • porozmawiać • pokazać

Ciociu, czy Asia i Basia _____ przyjechać do mnie w sobotę? _____ do niedzieli. Razem z mamą _____ obiad i _____ ciastka. Ty i Wujek _____ nas w niedzielę.

Mamo, czy _____ mnie po południu do Janka? Rodzice kupili mu teleskop. _____, jak działa.

Tomku, może znasz kogoś, kto _____ trochę czasu trzem cudzoziemcom? _____ z nimi po angielsku i _____ im nasze miasto.

2. Uzupełnij powiedzenia. Zwróć uwagę na łączną / rozdzielną pisownię części *-by*.

		
Koń _____ się uśmieł.	Chciała _____ dusza do raj.	Gdyby babcia miała wąsy, to _____ była dziadkiem.

3. Uporządkuj wystąpienie Marka i dopisz w nim – łącznie lub rozdzielnie – brakujące cząstki *-bym, -by, -byś*.

- ☐ Po drugie, można _____ ograniczać ich wytwarzanie przez wielokrotne wykorzystywanie tych samych opakowań.
 - ☐ Dziś jest Światowy Dzień bez Śmiecenia.
 - ☐ Przede wszystkim niech każde z was zapyta siebie: co _____ zrobiła, co _____ zrobił, aby można było powtórnie wykorzystać śmieci?
 - ☐ Z tej okazji chciał _____ poruszyć temat zaśmiecania naszej planety.
 - ☐ Wniosek nasuwa się sam. Gdy _____ każdy z nas traktował ten problem poważnie, przyszłość naszej planety nie była _____ zagrożona.
 - ☐ Aby to było możliwe, przede wszystkim trzeba _____ sumiennie segregować odpady.
4. Używając trybu przypuszczającego, zredaguj grzeczne prośby pasujące do sytuacji przedstawionych na zdjęciach. Wykorzystaj czasowniki z ramki. Pamiętaj o poprawnej pisowni cząstek *-bym, -byś, -by*.

polecić • pożyczyć • pomóc • zrobić

5. Częstka *-bym, -byś, -by* jest ruchoma. Uzupełnij tabelkę.

Za czasownikiem	Przed czasownikiem
	Milena chętnie by obejrzała film.
Ona mogłaby zrobić zakupy.	
Gdzie moglibyśmy pójść wieczorem?	

6. Przeczytaj wypowiedź każdej z osób. Zaznacz kolorem sylabę akcentowaną w czasownikach.

Położę się dzisiaj wcześniej spać.

Powitałbym was serdecznie!

A może zaśpiewalibyśmy w tym spektaklu?

Przepłynęliście łodzią przez całe jezioro?

7. Zapisz rozmowę pomiędzy spragnionymi wędrowcami. Możesz wykorzystać do tego celu podane czasowniki. Użyj ich w odpowiedniej formie i zapisz je łącznie lub rozdzielnie z częstką *-by*. Pamiętaj o znakach interpunkcyjnych.

možna

ruszyć

zaczekać

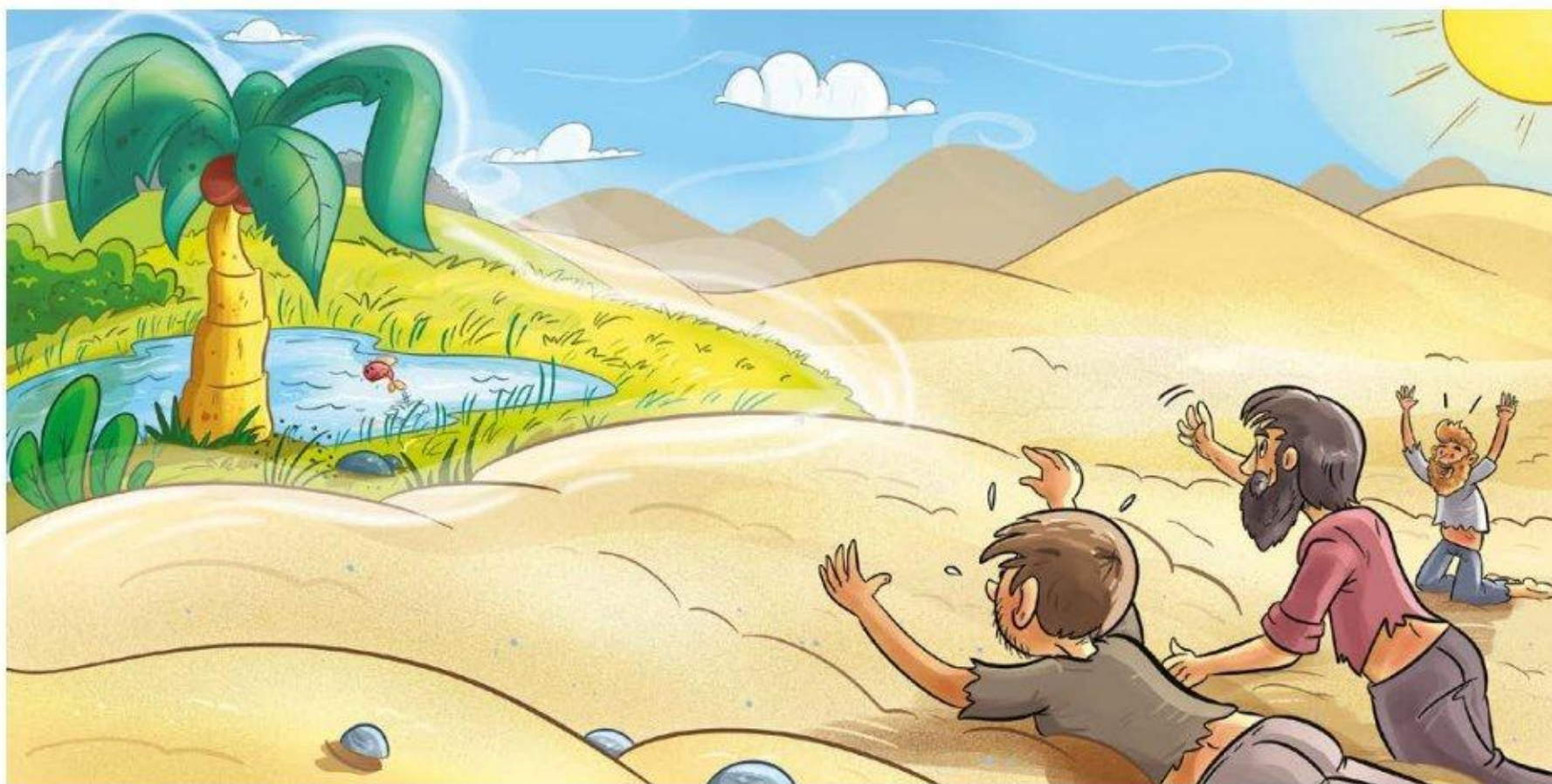
warto

zaczepnąć

chcieć

napić

pobiec

ROZWIĄŻ ZAGADKĘ ZAGINIONYCH EKSPONATÓW

- W mediach pojawił się komunikat. Uzupełnij go czasownikami w formie nieosobowej. Skorzystaj z podanych bezokoliczników.

mówić
rozpocząć
zabrać
zauważyć

Rabuś w muzeum!

Drugiego dnia wystawy „Skarby starożytności” _____, że z ekspozycji _____ cenną figurkę i papirus pochodzące z egipskiego grobowca. _____ się, że w kręgu podejrzanych jest kilku zwiedzających, a także pracownicy muzeum. _____ poszukiwania.

- Głos zabrał również rzecznik prasowy muzeum. Uzupełnij jego wypowiedź czasownikami w trzech trybach.

Wraz z policją

(chcieć) _____
jak najszybciej rozwiązać tę zagadkę, jednak
(potrzebować) _____ więcej szczegółów.
(Apelować) _____ do wszystkich,
którzy odwiedzili ostatnio wystawę: (pomagać)
_____ nam zidentyfikować
sprawcę kradzieży!

- Złodzieja wskażą wyrazy akcentowane na trzeciej sylabie od końca.

schowałby • ukryłyby • zatailiśmy

--> kolekcjoner amator

zawiadomił • nagłośnilibyśmy •
odwiedzilibyście

--> konserwator z muzeum

- Tymczasem dyrektor muzeum otrzymał zagadkowy SMS. Wstaw znaki interpunkcyjne oraz diakrytyczne, by go odczytać.

- Schwytyany zwrócił cenny skarb i wyraził skruchę, władze muzeum zaś wyciągnęły wnioski. Uzupełnij ich wypowiedzi czasownikami z cząstką **-by**.

zdecydować • warto • trzeba

Gdybym wiedział, jak to się skończy, nie _____ się na kradzież.

_____ przeznaczyć więcej środków na ochronę muzeum.

_____ kontrolować plecaki zwiedzających przy wyjściu z muzeum.

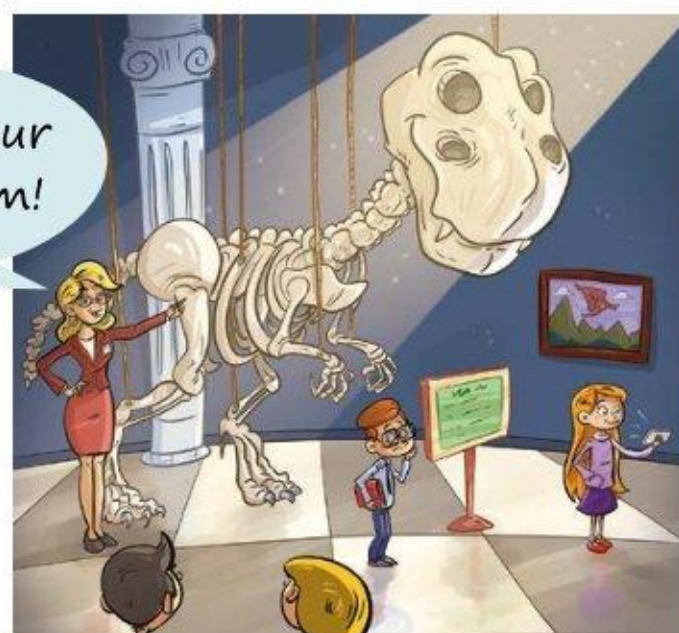

Siła charakteru

1. Uporządkuj plan charakterystyki – wpisz w okienka cyfry od 1 do 4.

- ☐ Ocena postaci.
- ☐ Przedstawienie postaci.
- ☐ Opis cech charakteru, uzdolnień itp.
- ☐ Opis wyglądu zewnętrznego.

To był dinozaur z charakterem!

2. Podaj przykłady zachowań ilustrujących cechy przedstawionych postaci.

Ania to szczerą dziewczyna.

Tomek słynie z wytrwałości.

Bartek bywa opryskliwy.

Mateusz imponuje rozważą.

3. Przeczytaj charakterystykę i odpowiedz na pytania dotyczące cioci Igi.

Ciocia Iga jest przyjaciółką mamy. Obie urodziły się w 1985 roku, a poznały się w szkole średniej.

Ciocia jest niewysoką brunetką. Ma proste włosy do ramion i smagłą twarz. Swoje wyraziste brązowe oczy podkreśla ciemną kredką.

Najchętniej ubiera się w długie spódnice i luźne bluzki. Ciocia nie boi się kolorów: odważnie łączy zieleń z czerwienią albo fiolet z pomarańczem. Bardzo często przypomina egzotycznego ptaka.

Jest bardzo serdeczna. Zawsze stara się pomóc, jak tylko potrafi, choć bywa zapominalska. Na przykład gdy chorowałyśmy, przyniosła nam zakupy, ale nie wykupiła recepty, czym nas bardzo rozbawiła.

Ciocia prowadzi kawiarnię „Chrupek i spółka”, w której można zobaczyć prawdziwego królika. Z zamiłowania jest malarką. Tworzy obrazy, które wiesza w domu lub w kawiarni. Nie sprzedaje ich ani nie oddaje – są dla niej zbyt ważne. Lubi zbierać przedmioty. W jej mieszkaniu nie ma już prawie miejsca, ponieważ ona niczego nie wyrzuca. Twierdzi, że bardzo dobrze się odnajduje w tym zaplanowanym nieładzie.

Uważam, że jest ona ciekawą osobą. Podziwiam jej wyobraźnię. Wybaczam jej bałaganiarstwo, a mama nie gniewa się na nią nawet wtedy, gdy ciocia zapomina o jej urodzinach.

a) Ile lat ma ciocia Iga?

b) Co świadczy o tym, że jest roztargniona?

c) Czym można wyjaśnić porównanie jej do egzotycznego ptaka?

d) Co jest jej pasją?

e) Co świadczy o oryginalności cioci Igi?

4. Połącz strzałkami nazwy cech z ich definicjami. Podaj bohaterów literackich lub filmowych odznaczających się takimi cechami.

_____	szlachetność	umiejętność radzenia sobie w różnych sytuacjach
_____	lekkomyślność	brak pokory, skłonność do konfliktów i zaczepiek
_____	zaradność	wspaniałomyślne obdarowywanie innych
_____	hojność	uczciwe i bezinteresowne postępowanie wobec innych
_____	zadziorność	postępowanie nierozsądne, bez przewidywania konsekwencji swoich zachowań czy decyzji

5. Zapisz w kolumnach cechy, jakie powinny – według Ciebie – posiadać osoby wykonujące poniższe zawody.

			
pilotka wycieczek	sędzia	naukowiec	ratownik medyczny
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

6. Uzupełnij brakujące synonimy i antonimy.

Cecha	Synonim	Antonim
wyniosłość	_____	skromność
_____	zaradność	_____
_____	_____	małomówność

7. Wada czy zaleta? Odgadnij i uzupełnij nazwy cech na podstawie opisów. Zakreśl te, które są zaletami.

P _____ RSTWO Rozpowiada, co tylko usłyszy.	OPA _____ WA _____ E Zachowuje spokój nawet w sytuacjach konfliktowych.
_____ ŚCIB _____ Interesuje się wszystkim, co nie powinno go obchodzić.	_____ TAN _____ W _____ O _____ Podejmuje decyzje bez wahania i jest pewien swoich racji.
SUM _____ Bardzo rzetelnie wypełnia swoje obowiązki.	_____ OZT _____ ŚĆ Zawsze najpierw pomyśli, nim zacznie działać.

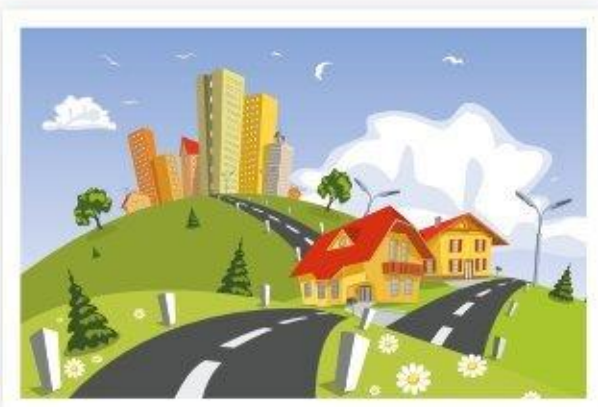
8. Napisz, czym różni się ostrożność od tchórzostwa. Podaj po jednym przykładzie zachowania ostrożnego oraz zachowania tchórzliwego.

Łatwe, łatwiejsze, najłatwiejsze jest stopniowanie przymiotnika

1. Utwórz stopień wyższy i najwyższy wyróżnionych przymiotników i wpisz je w luki.
 - ▶ Zadanie ze strony 25 było **trudne**. Ale to jest _____ , a następne _____ .
 - ▶ Jabłka z naszego sadu są **smaczne**, ale wasze rzeczywiście są _____. Nigdy jednak nie zapomnę smaku koszteli z ogrodu dziadków – te były _____ .
 - ▶ Te buty będą **wygodne** do biegania, choć te zielone mogą być _____. A z pewnością _____ będą te z wyprofilowaną podeszwą i przewiewną cholewką.
2. Utwórz jednozdaniowe opisy do obrazków. W każdym wypowiedzeniu zastosuj przynajmniej dwa przymiotniki w dowolnym stopniu.

3. Uzupełnij zdania przymiotnikami w stopniu równym, wyższym lub najwyższym. Dostosuj ich rodzaj do określanego rzeczownika.

niski • zimny • wysoki • ciepły

poniedziałek	wtorek	środa	czwartek	piątek	sobota	niedziela
						
2 °C	-2 °C	0 °C	-1 °C	-2 °C	-3 °C	-6 °C
-3 °C	-4 °C	-4 °C	-5 °C	-6 °C	-8 °C	-10 °C

W niedzielę przewidujemy sześć stopni mrozu i będzie to _____ dzień w tym tygodniu.

Poniedziałek i środa – według naszych prognoz – będą _____ dniami.

W poniedziałek będzie _____ temperatura niż we wtorek.

W piątek będzie _____ temperatura w nocy, ale w sobotę odnotujemy jeszcze _____, natomiast _____ temperaturę wskażą termometry w niedzielę.

4. Uzupełnij hasła reklamowe przymiotnikami w stopniu najwyższym, podkreślającymi walory oferty: smak, poziom hałasu, pojemność i szybkość, wysokość.

Z tą przyprawą
zupa rybna

!

Boss –

wśród odkurzaczy.
Ma tę moc!

i

dysk
10 % rabatu!

Okazje,
dziś i jutro

ceny!

5. W wypowiedziach mamy i córki podkreśl wszystkie przymiotniki. Wpisz do odpowiednich kolumn te, które się stopniują, i uzupełnij ich brakujące formy.

- Podaj mi rękaw cukierniczy, Aniu.
- Mamy biały. A końcówkę chcesz tę czy mniejszą?
- Wezmę tę. I krem truskawkowy.
- Potrzebujemy jeszcze dużej łyżki do nakładania kremu. Większej od tej.
- Twoja rozetka jest ładniejsza od mojej.
- Myślę, że obie są ładne.
- Zrobimy dziś tacie słodką niespodziankę!

stopień
równy

stopień
wyższy

stopień
najwyższy

6. Porównaj wybraną lekturę (lub inną książkę) z jej ekranizacją. Napisz, która wersja jest według Ciebie ciekawsza. W swojej wypowiedzi wykorzystaj przymiotniki w stopniu równym i wyższym.

7. Połącz strzałkami przymiotniki z rzeczownikami w taki sposób, aby utworzyć poprawne związki wyrazowe. Z przymiotnikami, które się nie stopniują, ułóż krótkie zdania.

8. Uzupełnij definicje do haseł oznaczających miejsca słynące z geograficznych rekordów. Użyj przymiotników w stopniu najwyższym. Wyjaśnij hasło – w tym celu możesz skorzystać z internetu.

1.	B	A	J	K	A	Ł	
2.	W	O	L	I	N		
3.	W	I	S	Ł	A		
4.	A	U	S	T	R	A	L I A
5.	R	Y	S	Y			
6.	K	A	L	I	S	Z	

JOWISZ – _____

1. _____ jezioro na świecie znajdujące się w azjatyckiej części Rosji.
2. _____ wyspa leżąca na terytorium Polski.
3. _____ polska rzeka.
4. _____ kontynent na Ziemi.
5. _____ szczyt polskich Tatr.
6. _____ miasto w Polsce, o którym pierwsze wzmianki pochodzą z II wieku naszej ery.

Nie najtrudniejsze to zadanie... – *nie* z przymiotnikami w stopniu równym, wyższym i najwyższym

1. W wypowiedziach bohaterów podkreśl przymiotniki z przeczeniem *nie*. Określ ich stopień, a następnie uzupełnij zasadę ortograficzną.

– Nie najlepsze te sukienki: niemodne kroje, nieładne kolory, nienaturalne materiały. Potrzebuję czegoś stylowego...

– Martwię się o ciebie. Dzisiaj jesteś w nie lepszej formie niż wczoraj. Przerwa byłaby niezłym pomysłem.

Przeczenie *nie* piszemy łącznie z przymiotnikami w stopniu _____, a rozdzielnie z przymiotnikami w stopniu _____ i _____.

2. Połącz rzeczowniki z ich wyjaśnieniami. Dopisz do przymiotników w definicjach przeczenie *nie* zgodnie z regułą ortograficzną.

niepogoda

nieszczęście

nieprawda

nieład

nietakt

_____ szczęśliwe zdarzenie

_____ najgrzeczniejsze zachowanie

_____ ładny dzień

_____ prawdziwa informacja

_____ najlepszy porządek w jakimś miejscu

3. Dopasuj do zdjęć odpowiednie przymiotniki z ramki. Zapisz każdy z tych przymiotników z przeczeniem *nie*.

długi • dojrzałe • wygodne • słona • najzdrowsze
• najsmaczniejsza • najcieplejszy • najmodniejsze

4. Do przymiotników z ramki dodaj przeczenie *nie*. Utworzone wyrazy dopasuj, zgodnie ze znaczeniem, do odpowiedniej grupy: zalet lub wad. Z dwoma wybranymi wyrazami utwórz zdania.

delikatny • banalny • praktyczny • odpowiedzialny •
drogi • tuzinkowy

ZALETA

WADA

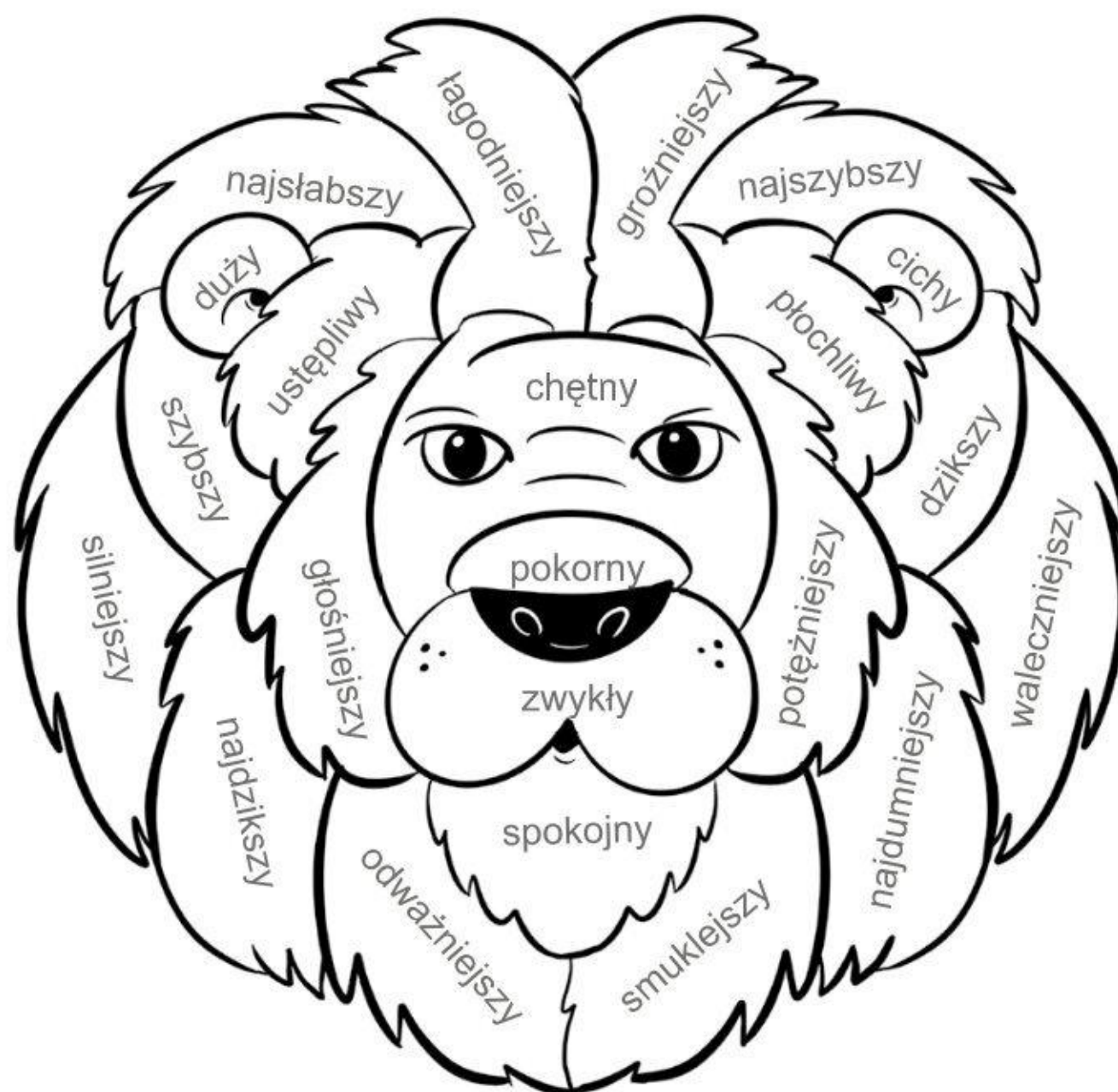
1.

2.

5. Wykonaj zadania.

a) Pokoloruj pola według legendy:

- ▶ na **żółto** przymiotniki w stopniu równym, które należy zapisać łącznie z przeczeniem *nie*;
- ▶ na **pomarańczowo** przymiotniki w stopniu wyższym, które należy zapisać rozdzielnie z przeczeniem *nie*;
- ▶ na **brązowo** przymiotniki w stopniu najwyższym, które należy zapisać rozdzielnie z przeczeniem *nie*.

b) Napisz historyjkę o zwierzęciu przedstawionym na obrazku. Wykorzystaj jak najwięcej wyrazów z podpunktu a). Użyj przynajmniej dwóch przymiotników z przeczeniem *nie*.

6. Zastanów się, w których miejscach przed przymiotnikiem należy wstawić przeczenie *nie*, aby wiersz zachował swój sens.

Wróble świergot _____ najweselszy, przygaszony –
zima blisko,
przyjdzie mróz _____ najłżejszy, nieproszony.

„Oby noce _____ spokojne były i dni _____ najcięższe,
a my, skupione,
przetrwamy w gnieździe podmuchy _____ najtęższe”.

Gdy przydzał smalcu i ziarna zawisnie _____ mały,
wróbelków rój
swoją świergot zimowy roznieci _____ wspaniały.

7. Wyszukaj przymiotniki w poniższym tekście. Umieść je we właściwych kolumnach wraz z przeczeniem *nie* pisany łącznie lub rozdzielnie. Określ przypadek każdego przymiotnika.

Zainstalował już oprogramowanie na najnowszym modelu komputera, który kupił wczoraj od dobrego kolegi. Teraz czeka go trudniejsze wyzwanie. Po pracowitym poranku będzie się zajmował młodszym bratem i opowiadał mu najdziwniejsze historie. Najlepsze są te dłuższe, fantastyczne, przy których maluch łatwo zasypia.

stopień równy	stopień wyższy	stopień najwyższy
_____	_____	_____
(przypadek)	(przypadek)	(przypadek)
_____	_____	_____
(przypadek)	(przypadek)	(przypadek)
_____	_____	_____
(przypadek)	(przypadek)	(przypadek)

Siła wyższa – poznaję słownik frazeologiczny

1. Połącz strzałkami związki frazeologiczne z ich wyjaśnieniami. Zilustruj wybrany przykład.

świeci przykładem

telefon się urywa

dach nad głową

nie ma spokoju, ponieważ wiele osób dzwoni, by skontaktować się w jakiejś sprawie

miejsce, w którym dana osoba mieszka

jest dla innych wzorem

2. Przeczytaj dialog i podkreśl użyte w nim związki frazeologiczne. Wybierz trzy z nich, wynotuj je i objaśnij.

- Przemku, widzę, że zadanie napisałeś jak kura pazurem.
- Przyznaję – pisałem je na kolanie, ale od nikogo nie ściągałem! Wczoraj nie zdążyłem uzupełnić ćwiczeń, bo całe popołudnie biegałem z wywieszonym językiem.
- Rozumiem, że miałeś wiele spraw na głowie?
- Tak, tak. Trening, zbiórka harcerska, zakupy dla babci... To był wyścig z czasem.
- Dobrze, rozwiąż, proszę, równanie, które jest na tablicy.
- To dla mnie bułka z masłem!
- Naprawdę? Przekonajmy się!

1. _____

2. _____

3. _____

3. Do podanych sytuacji dopasuj związki frazeologiczne z ramki. Zapisz je we właściwej formie.

pozjadać wszystkie rozumy • być nie w sosie •
 zajść daleko • bać się własnego cienia

– Hania nie ma dziś humoru, złości się i niegrzecznie odpowiada na pytania.

– Tak, zauważyłem, że ona _____
 _____.

– A Filip jak zawsze wszystko wie najlepiej i nawet nie słucha, co ona do niego mówi.

– Wiadomo, Filip _____
 _____.

– Martwię się, bo Ania ciągle jeszcze podskakuje, gdy słyszy nawet najmniejszy szmer.

– To źle, że _____
 _____.

– Mógłby z nią porozmawiać Tomek, ale jest stale zajęty. Dużo pracuje, zrobił się pewny siebie i zapewne niebawem odniesie sukces.

– Też tak myślę, Tomek _____
 _____.

4. Z rozsypanki ułóż cztery związki frazeologiczne. Następnie użyj ich w zdaniach w taki sposób, aby ich znaczenie było łatwe do odczytania.

pamiętać

zakasać

jak

wstydu

być

mgłę

spalić się

ze

rękawy

przez

kłębkiem

nerwów

5. Odszukaj związki frazeologiczne pasujące do zdań i pokoloruj je według wzoru.

wpadać	jak	na dłoni
głodny		palec
sam		szara gęś
rządzić się		wilk
widać		po ogień

	Chciałam, by siostra została u mnie dłużej, ale wstąpiła tylko na chwilę, gdyż bardzo się spieszyła.
	Z tarasu Pałacu Kultury i Nauki doskonale widać centrum miasta.
	Pola jest samolubna, więc nie liczy się z innymi.
	Po przeprowadzce Adam czuł się samotny – nie miał kolegów i z nikim nie spotykał się po lekcjach.
	Kiedy nie jesz cały dzień, potem masz ogromny apetyt.

6. Uzupełnij związki frazeologiczne brakującymi nazwami zwierząt z ilustracji. Następnie wyjaśnij znaczenie tych frazeologizmów.

Związek frazeologiczny	Wyjaśnienie
znać się jak łyse _____	
chwycić _____ za rogi	
gruba _____	
kupić _____ w worku	
_____ nadepnął	
komuś na ucho	

7. Popraw błędy we frazeologizmach, które wywodzą się z mitologii.

- ▶ Wyjawiając tajemnicę, Karol otworzył istną **puszkę Dejaniry**.
- ▶ Przed publicznym wystąpieniem ogarnął mnie **paniczny spokój**.
- ▶ Kulturysta okazał się **silny jak Syzyf**!

8. Wykonaj poniższe polecenia.

a) Do podanych frazeologizmów dopisz czasowniki: *być, trzymać, szukać i mieć*.

igły w stogu siana **G**

w siódmym niebie **F**

oczkiem w głowie **L**

nogi jak z waty **O**

za słowo **Z**

oczy dookoła głowy **A**

czyjaś stronę **E**

w porządku **I**

dziury w całym **R**

język za zębami **O**

ręce i nogi **M**

lekką rękę **Z**

b) Dopasuj utworzone w punkcie a) wyrażenia do wyjaśnień.
W wyznaczone miejsca wpisz litery. Odczytaj hasło.

_____	czuć się szczęśliwym	_____	być dla kogoś bardzo ważnym
_____	dopatrywać się problemów tam, gdzie ich nie ma	_____	nie móc ustać, np. z powodu strachu
_____	być bardzo czujnym, dostrzegać różne rzeczy	_____	nie mieć szansy na znalezienie czegoś
_____	liczyć na spełnienie obietnicy	_____	zachowywać się uczciwie wobec kogoś
_____	popierać kogoś, wstawiać się za kimś w sporze	_____	lekkomyślnie, pochopnie wydawać pieniądze
_____	milczeć, nie odzywać się, choć ma się ochotę coś powiedzieć	_____	mieć sens, być składnym i uporządkowanym

ZNIKA W MIG CAŁY STRACH, GDY JEST OBOK **SUPERSTACH!!!**

Zgromadź informacje o superbohaterze.

Imię: _____

Wygląd zewnętrzny:

Znaki szczególne i supermoce:

SuperStach opowiedział o swojej ostatniej przygodzie. Uzupełnij jego wypowiedź przeczeniem **nie** pisanym łącznie lub rozdzielnie.

Staratem się
 być _____ gorszy
 od swojego przeciwnika.
 Jednak złapanie go
 na gorącym uczynku było
 _____ łatwym zadaniem.
 Gdyby mi nie wyszło,
 byłbym
 w _____ najlepszym
 humorze.

Połącz każdy frazeologizm z wyjaśnieniem.

chodzić własnymi drogami

nie zasypiać
gruszek w popiele

człowiek czynu

mieć złote serce

być dobrym

ktoś energiczny, kto chętnie
podejmuje działanie

być niezależnym

nie zaniedbywać pilnych
spraw

W wyjaśnieniach frazeologizmów zaznacz odpowiednimi kolorami przymiotniki, które się stopniują:

 opisowo,

 nieregularnie,

 w sposób prosty.

Widziałem, jak przekonał do zgody
 dwóch awanturujących się sąsiadów.
 Marian i Czesław darli koty od zawsze.
 Teraz chodzą razem na ryby!

Poznaj relacje
 osób, które
 zetknęły się
 z superbohaterem.
 O jakich jego
 cechach świadczą
 opisane
 zachowania?
 Zapisz te cechy.

Spoko ziomek z niego.
 Widział, że często maluje
 graffiti i ściga mnie policja.
 Powiedział, że mogę
 coś więcej, zmotywował mnie
 i przerzuciłem się na murale.
 To jest coś! Teraz dostaję
 nagrody, a nie mandaty!

Podsumowanie rozdziałów I–III

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–9.

Wisława Szymborska

Wszystkie lektury nadobowiązkowe

[Fragment artykułu na temat książki *Moje ptaki, zwierzaki i krewni* autorstwa Geralda Durrella]

Znany angielski przyrodnik [...] opowiada o dzieciństwie spędzonym na wyspie Korfu i swoich pierwszych olśnieniach światem przyrody. Ta grecka wyspa jawi się we wspomnieniach jako raj na ziemi, a lata dziecinne jako wspaniałe bezustanne wakacje, których nie zakłócała nawet myśl o pójściu do szkoły. Chłopca uczyli prywatni nauczyciele, co obecnie nie zdarza się nawet prawdziwym królewiczom. Malec szybko tych nauczycieli ubezwłasnowolnił¹, aby mu się nie naprzykrzali w czasie, kiedy bywał zajęty swoimi sprawami. Z rodziną, która składała się z tolerancyjnej² mamy, dwóch starszych braci i postrzelonej³ nieco siostry, poradził sobie także. Ponadto łączyły go doskonałe stosunki z rodziną dalszą, osiołkiem, psem, sową, mrówkojadami, jeżami, małtami, krabami i w ogóle wszystkim, co rodziła ta cudowna wyspa i jej morskie brzegi. Cały dom pełen był sublokatorów Geralda. Lęgli się w słoikach i skrzynkach, po czym rozpełzali się w nieprzewidzianych kierunkach. Od czasu do czasu domownicy zaczynali szemrać i podnosić głowę, do otwartego buntu nigdy [jednak] nie doszło. Mały polityk znał miarę. I tak np. dwa skorpiony hodował w domu w najściślejszej tajemnicy, żeby nie wystawiać cierpliwości ukochanych osób na zbyt heroiczną⁴ próbę.

¹ ubezwłasnowolnić – pozbawić kogoś możliwości decydowania o sobie; tu w sensie żartobliwym: uniezależniać się od kogoś

² tolerancyjna – szanująca czyjeś poglądy i upodobania; akceptująca, pobłażliwa

³ postrzelona – szalona, zwariowana

⁴ heroiczna – wymagająca dzielności, męstwa

Ów cośkolwiek uciążliwy synek i braciszek pod pewnym względem nie sprawiał jednak rodzinie kłopotu. Nikt nie pytał ze zgrozą, co też z tego dziecka wyrośnie, bo z góry było wiadomo, że przyrodnik.

Twórczość Wisławy Szymborskiej © Fundacja Wisławy Szymborskiej,
www.szymborska.org.pl

1. Wybierz poprawne dokończenie zdania.

Odnoszące się do Geralda zdanie: *Mały polityk znał miarę*, oznacza, że chłopiec

- A.** interesował się polityką.
- B.** lekceważył zdanie rodziny.
- C.** nie nadużywał zaufania bliskich.
- D.** lubił znać wymiary różnych rzeczy.

2. Na podstawie zakończenia tekstu wyjaśnij krótko własnymi słowami, dlaczego Gerald *pod pewnym względem nie sprawiał jednak rodzinie kłopotu*.

3. Wybierz właściwe dokończenie zdania.

Zestaw, w którym wszystkie rzeczowniki zawierają *e* ruchome, to

- A.** osiołek, pies, jeź.
- B.** synek, morze, brzeg.
- C.** chłopiec, nauczyciel, brat.
- D.** braciszek, malec, kierunek.

4. Otocz pętlą wyraz, w którym podczas odmiany przez przypadki nie pojawia się oboczność.

osiołek	krab
sowa	jeź
mrówkojad	pies

5. Zaznacz wszystkie poprawne odpowiedzi.

W zdaniu: *Chłopca uczyli prywatni nauczyciele, co obecnie nie zdarza się nawet prawdziwym królewiczom*,

- A. występują trzy rzeczowniki.
- B. występuje jeden rzeczownik z końcówką zerową.
- C. w dwóch rzeczownikach występują tematy oboczne.
- D. występują rzeczowniki w bierniku, mianowniku i celowniku.
- E. występują dwa przymiotniki, których nie możemy stopniować.

6. Jak rozumiesz sformułowanie: *raj na ziemi*? Wyjaśnij jego znaczenie w dwóch–trzech zdaniach.

7. Dokończ zdanie.

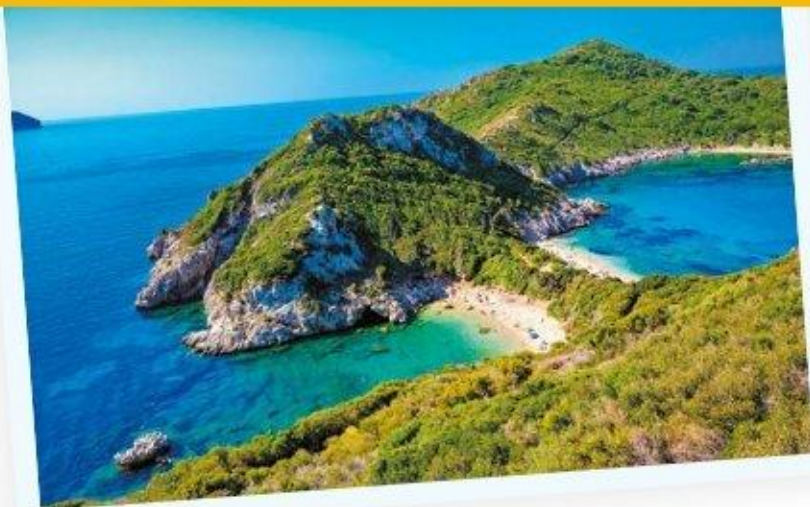
Wyjaśnienia zwrotu podkreślonego w zdaniu: *Domownicy nie mieli bladego pojęcia, kto z nimi mieszka*, należy szukać w słowniku

8. W podanym zdaniu wyszukaj i podkreśl wszystkie przymiotniki. W tabelę wpisz te, które można stopniować. Utwórz ich stopień wyższy i najwyższy.

Ta grecka wyspa jawi się we wspomnieniach jako raj na ziemi, a lata dziecinne jako wspaniałe bezustanne wakacje, których nie zakłócała nawet myśl o pójściu do szkoły.

Stopień równy	Stopień wyższy	Stopień najwyższy

9. Wyobraź sobie, że spędzasz dzieciństwo na słonecznej wyspie Korfu. Napisz kilka zdań o tym, jak upływałyby tam Twoje dni. Zastosuj tryb przypuszczający.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 10.–14.

Wisława Szymborska

Wszystkie lektury nadobowiązkowe

[Fragment artykułu na temat książki *Na podwórku i gdzie indziej. Księga zabaw*]

[...] dziecko dobrze [...] wie, w co się bawić, tylko nie wie gdzie. [...] Urbaniści⁵ starają się, żeby podwórka były przestronne, z kwietnikami i piaskownicą. [...] Kiedyś były to szkaradne wąwozy ogrodzone murkami – ale Siuksowie⁶ z kilku kamienic robili sobie zbiórkę tylko na jednym takim podwórku i tylko jedna kamienica miała w tym dniu piekielny hałas. Dziś są to wspólne wewnętrzne dziedzińce otoczone wieńcem bloków i hałas słyszy czterystu mieszkańców naraz.

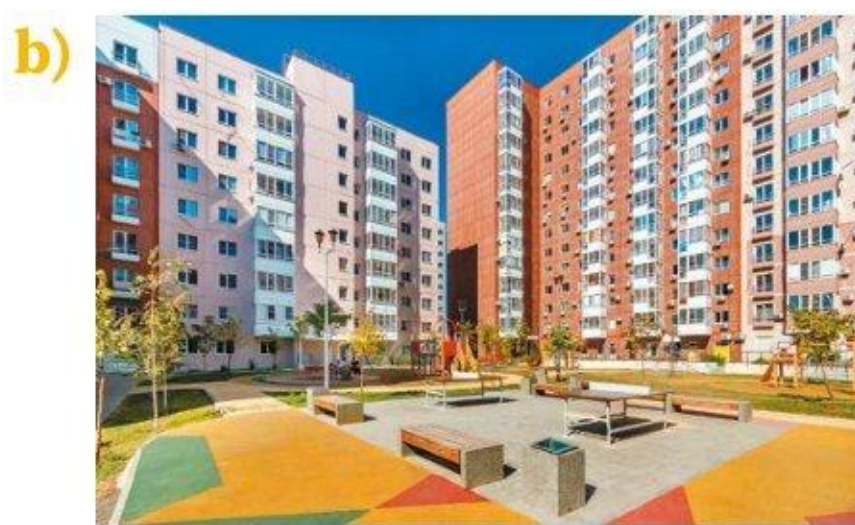
⁵ urbaniści – architekci, którzy projektują miasta

⁶ Siuksowie – plemię indiańskie zamieszkujące rejony Wielkich Jezior w Ameryce Północnej

Wobec tego dzieci są uciszane. Mocarze Prerii⁷ muszą porozumiewać się szeptem. A niechby spróbowali zbudować sobie na takim pięknym dziedzińcu szalás z gałęzi albo usypać sobie z ziemi grodzisko z fosą i basztami, a potem zdobywać je szturmem – zaraz by się w to wdała administracja bloków.

Twórczość Wisławy Szymborskiej © Fundacja Wisławy Szymborskiej,
www.szymborska.org.pl

10. Które z podwórek opisanych w tekście przypominają te zaprezentowane na fotografiach? Odpowiedz, cytując odpowiednie fragmenty.

a) _____

b) _____

11. Uzupełnij zdania. Wybierz odpowiedź A albo B oraz odpowiedź C albo D.

W zdaniu: *Kiedyś podwórka były jak wielkie wąwozy*, podkreślony wyraz jest **A / B**. Z przeczeniem *nie* należy go zapisać **C / D**.

A. przysłówkiem

C. łącznie

B. przymiotnikiem

D. rozdzielnie

⁷ preria – rozległa równina w Ameryce Północnej

12. Dokończ zdania. Wybierz odpowiedź A albo B oraz odpowiedź C albo D.

W wypowiedzeniu: *Trawniki ogrodzono murkami i zakazano na nie wchodzić*, podkreślone wyrazy to **A / B** formy czasownika. Przykład innej formy tego typu występuje w zdaniu **C / D**.

A. osobowe

C. *Administracja osiedla urządziła nowoczesny plac zabaw.*

B. nieosobowe

D. *W szkole mówi się o wycieczce do parku linowego.*

13. Przekształć poniższe zdania w prośby. W pierwszej wersji użyj trybu rozkazującego, a w drugiej – przypuszczającego.

a) Sąsiadka prosi dzieci, aby nie rozkopywały rabat z kwiatami.

b) Dozorca prosi o niegranie w piłkę pod oknami sąsiadów.

14. Zapisz różnice, jakie dostrzegasz między dzieciństwem Geralda Durrella, przyszłego przyrodnika, spędzonym na greckiej wyspie a dzieciństwem małych mieszkańców w dużych miastach.

IV. DOBRE OBYCZAJE

Zrób to najlepiej jak potrafisz! Stopniowanie przysłówków

1. Z wypowiedzi Szymona i Ewy wypisz wszystkie przysłówki w stopniu równym. Utwórz od nich stopień wyższy i najwyższy.

**stopień
równy**

**stopień
wyższy**

**stopień
najwyższy**

2. Do każdego zdania dopisz jeden przysówek w stopniu równym. Następnie utwórz stopień wyższy i najwyższy każdego z nich.

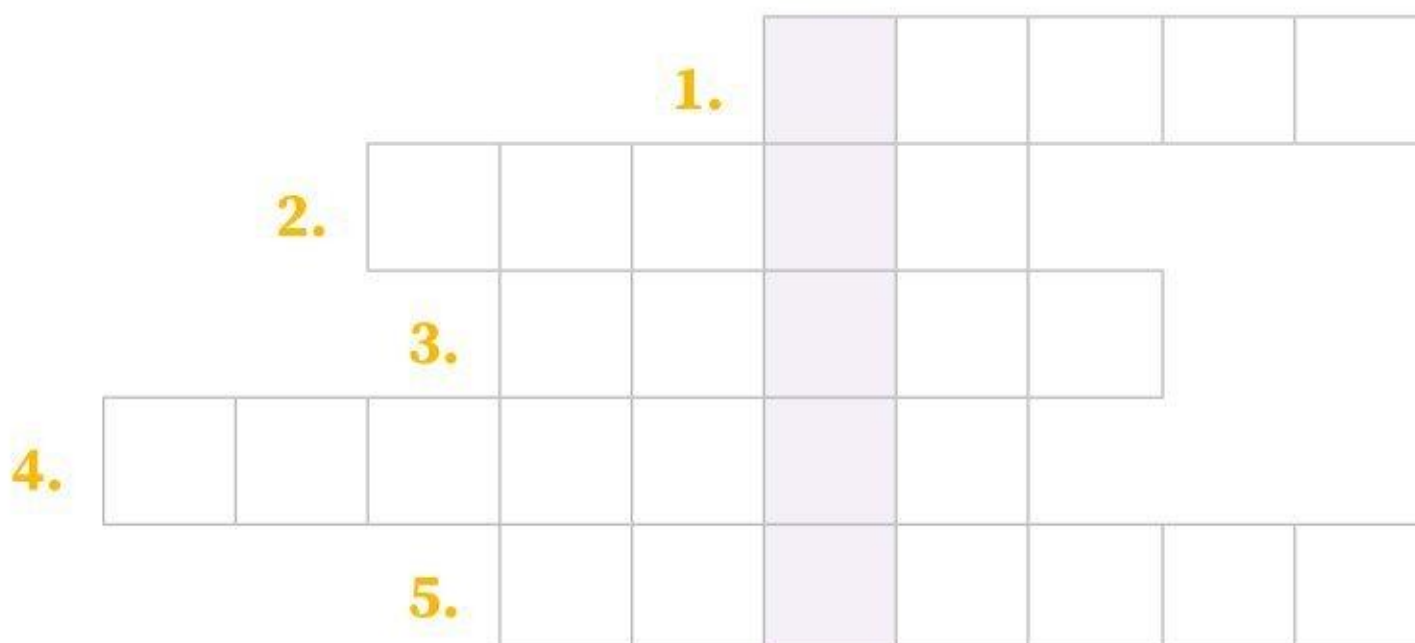

Uśmiecha się _____.

Ubiera się _____.

3. Do diagramu wpisz pięć kolejnych przysłówków, których nie można stopniować. Ułóż zdanie z utworzonym hasłem.

wesoło
tylko
mądrze
potem
dawno
zaraz
głośno
dzisiaj
wczoraj

Moje zdanie: _____

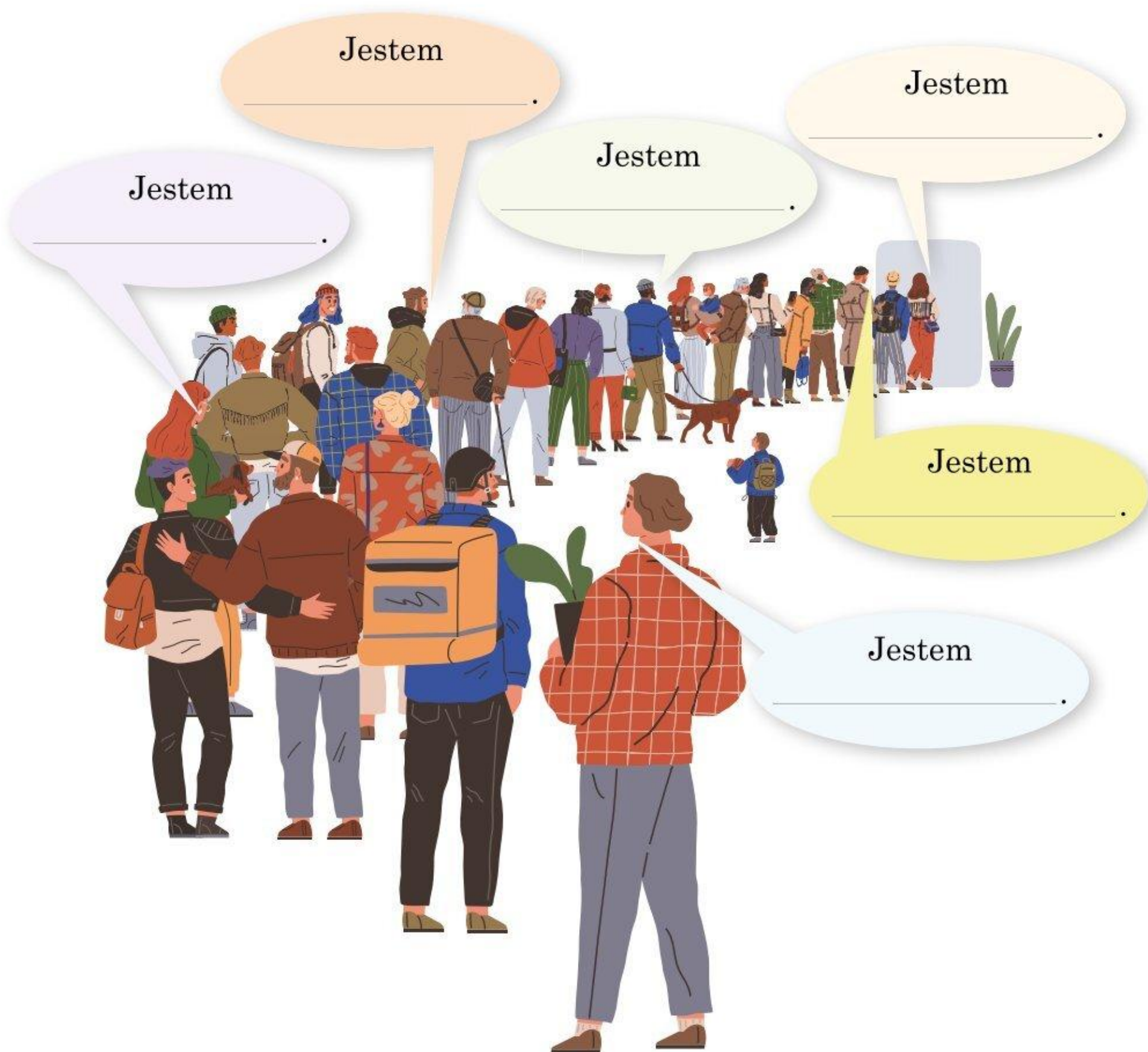
4. Od przymiotników w ramce utwórz przysłówki w stopniu równym, wyższym i najwyższym. Uzupełnij nimi poniższe zdania.

zabawny • głośny • głęboki

- ▶ Antek _____ opowiadał o swoich wakacjach.
- ▶ Opowiadał o tym _____ od kolegów.
- ▶ Okazało się, że opowiadał _____ ze wszystkich.
- ▶ W teatrze pierwszy dzwonek _____ oznajmił, że zaraz rozpocznie się spektakl.
- ▶ Drugi wydawał się dzwonić _____ od pierwszego.
- ▶ Trzeci niewątpliwie zadzwonił _____ i po chwili podniosła się kurtyna.
- ▶ Latem szukał z wędką ryb niedaleko brzegu, przy szuwarach, gdzie nie jest _____.
- ▶ Jesienią ryby pływały _____, zatem wyprawiał się łodzią poza kępy trzcin.
- ▶ W czasie mrozów zapuszczał się po lodzie daleko od trzcin, bo okonie zimowały _____.

5. Utwórz stopień wyższy i najwyższy od przysłówków *blisko* i *daleko*. Uzupełnij nimi wypowiedzi w dymkach. Uwzględnij odległość postaci od wejścia.

6. Zastąp podane pary przysłówków jednym o podobnym znaczeniu. Utwórz stopień wyższy i najwyższy od zapisanego przysłówka.

Pary przysłówków	Przysłówek – synonim	Stopień wyższy	Stopień najwyższy
interesująco atrakcyjnie			
błyskawicznie gwałtownie			

7. Uzupełnij zdania przysłówkami utworzonymi od przymiotników w ramkach.

dobry (stopień równy) • zły (stopień wyższy) •
duży (stopień najwyższy) • duży (stopień wyższy)

Po angielsku mówię _____, jednak
_____ sobie radzę z zasadami gramatycznymi.
_____ słówek zapamiętuję, kiedy słucham piosenek
po angielsku.

Wiem, że _____ czasu powinnam poświęcać nauce
gramatyki.

ciężki (stopień równy) • częsty (stopień najwyższy) •
dokładny (stopień równy) • świetny (stopień równy) •
dobry (stopień wyższy)

Każdego dnia trenuję _____.
_____ na treningi poświęcam dwie lub trzy godziny.
Wszystkie ćwiczenia wykonuję _____ tak, jak mi każe
moja trenerka.
_____ radzę sobie z maczugami, ale jeszcze
_____ z obręczą.

8. Pośród rozrzuconych wyrazów znajdź po trzy przysłówki, których znaczenie jest identyczne lub bliskoznaczne. Połącz je liniami i zapisz poniżej.

zaciszenie

rażniej

najdokładniej

natychmiast

najrzetelniej

pilnie

energicznie

przytulnie

blęgo

bezzwłocznie

zwawiej

najstaranniej

Nie zawsze jest nietrudno. Zwykle jest nie najgorzej

1. Podkreśl w dialogu przysłówki. Te pisane łącznie z *nie* zapisz w lewej kolumnie, a pozostałe – w prawej. Uzupełnij zasadę ortograficzną.

– Haniu, wyglądasz nie najlepiej. Nie pójdziesz na urodziny Zosi.

– Ależ mam, czuję się nieźle. Zobacz, nie mam gorączki. Nie mogę zostać w domu. Proszę... Zosi będzie niemiło, jeśli nie przyjdę.

– Przykro mi. Masz wysypkę na twarzy i zmieniony głos. Zastanawiam się, czy nie lepiej będzie cię poobserwować, zanim zadzwonię do lekarza... A do Zosi pójdziesz nie dzisiaj, lecz za tydzień.

– Zosia mieszka przecież niedaleko, nic mi nie będzie. Nie mogę zawieść przyjaciółki...

Przysłówki pisane łącznie z <i>nie</i>	Przysłówki pisane rozdzielnie z <i>nie</i>

Łącznie z przeczeniem *nie* piszemy przysłówki odprzymiotnikowe w stopniu _____, a rozdzielnie z przeczeniem *nie* – przysłówki odprzymiotnikowe w stopniu _____ i _____, a także te nie pochodzące od _____.

2. Połącz linią przysłówki o podobnym znaczeniu.

niezwykajnie

niestarannie

niedbale

niedokładnie

nierozważnie

niepospolicie

nieroztropnie

niezwykle

nieostroźnie

3. Pokoloruj na żółto te pola, które zawierają przysłówki pisane łącznie z przeczeniem *nie*, a na niebiesko – pisane rozdzielnie.

4. Uzupełnij zdania przysłówkami z ramki. Każdy przysłówek zapisz z przeczeniem *nie*.

starannie • chętnie • najgorzej • ciężiej • dużo • często

- ▶ _____ się to zdarza.
- ▶ Dlaczego piszesz _____?
- ▶ Przyznaję, że zachowałeś się _____, ale staraj się bardziej panować nad emocjami.
- ▶ _____ wykonujesz dzisiaj zadania.
- ▶ Pracuj mądrzej, a _____.
- ▶ _____ brakowało mu do wygranej.

5. Uzupełnij tekst o wyprawie do Puszczy Białowieskiej. Dopisz do każdego przysłówka przeczenie *nie*. Zastosuj pisownię łączną lub rozdzielną, zgodnie z regułą ortograficzną.

wtorek, 15 sierpnia

Podczas wyprawy do Puszczy Białowieskiej czułam się naprawdę _____
ziemsko. Choć _____ **najłatwiej** było sprostać trudom wędrówki, to dałam
radę. _____ **znużenie** podziwiałam wiekowe sosny i świerki, które
_____ **bywale** mnie zachwycaly. _____ **codziennie** widuję las
w naturalnym stanie. Tego dnia odwiedziliśmy Muzeum Przyrodniczo-Leśne,
ale _____ **długo** tam zabawiliśmy, gdyż koniecznie chcieliśmy dotrzeć
na polanę, na której pasły się żubry. To było _____ **zwykle** emocjonujące.
Dowiedziałam się, że w puszczy może być _____ **najbezpieczniej**, kiedy
_____ **spodziewanie** spotka się watahę wilków. Przez jakiś czas
_____ **spokojnie** i _____ **pewnie** zerkalam na boki.

6. Spójnik *niemniej* ma inne znaczenie niż przysłówki w stopniu wyższym *mniej* pisany rozdzielnie z przeczeniem *nie*. Uzupełnij poniższe zdania wyrazami z ramki stosownie do ich znaczenia.

niemniej (spójnik) – ale, mimo to
nie mniej (zaprzeczony przysówek w stopniu wyższym) – więcej niż

- ▶ W praniu zginęło _____ niż pięć skarpetek,
_____ jestem zadowolony, że większość par udało się
skompletować.
- ▶ Kolejne fale nawałnicy okazały się _____ groźne niż
pierwsze uderzenie burzy, _____ nie wszystko uległo
zalaniu.
- ▶ Ania powiedziała, że lubi mnie _____ niż Zosię,
_____ miałam co do tego wątpliwości.

Jak uatrakcyjnić opowiadanie? Dialogiem!

1. Prześledź rozmowę braci – Karola, Tomka i Adama. Uzupełnij ją:
- brakującymi myślnikami i znakami interpunkcyjnymi;
 - tekstem narratorskim z wykorzystaniem słów z ramki, tak by oddać stany psychiczne / emocje rozmówców.

entuzjazm • wesołość • zaskoczenie • zdecydowanie •
irytacja • ironia • spokój • zaniepokojenie

_____ A może w sobotę pomogliśmy
Agacie w przeprowadzce? –

_____ Karol.

_____ Dobry pomysł, Karolu _____ Nasza siostra
byłaby zachwycona! – _____

Adam. – Ona już od kilku tygodni planuje się przenieść
do nowego mieszkania.

_____ Co ty na to _____ Tomku? – Karol zwrócił się do drugiego brata.
Tomek odpowiedział _____

_____ W tę sobotę? Umówiłem się już z chłopakami, ale jeśli trzeba, to przyjdę
i wam pomogę – _____ .

_____ To świetnie, że się zgadzacie – skwitował Karol. _____ Zaraz przygotuje
plan działania. Na początek zamówię kartony. Potem wynajmę auto, którym
wszystko przewieziemy.

„Jak zwykle chce dowodzić...” – pomyślał _____

Tomek. Nie kryjąc żalu, zwrócił się _____ do brata:

_____ Wspaniale! Znowu ty przejmujesz stery!

_____ Ktoś musi. Poza tym to był mój pomysł! – _____
Karol.

_____ Jeszcze nic nie zrobiliśmy, a wy już się kłócicie? _____

_____ Adam.

2. Które słowa w dialogu powinny być zapisane wielką literą, a które małą? Zakreśl poprawne pierwsze litery w wyrazach.

- (B/b)ędziemy sławni! – (K/k)rzyknął Maks.
- (N/n)a pewno – zawtórował mu Duży z radością w głosie. – (N/n)apiszą o nas w gazetach i w internecie.
- (J/j)uż widzę, jak dziennikarze proszą nas o udzielenie wywiadu... Chłopaki, chyba powinniście ochłonać – (P/p)oradził kolegom Krzysiek.
- (C/z)y jesteście pewni, że tego właśnie chcecie? – (S/s)pytała Tola. – (M/m)oże ten rozgłos wcale nie będzie przyjemny.

3. Uzupełnij rozmowę Sary, Marii, Kamili i Tima komentarzami narratora. Uwzględnij emocje rozmówców oraz ton ich głosu.

- Świetnie wam dziś poszło! – _____
- Czułam niesamowity przypływ energii! Muzyka na treningu od razu wprawia mnie w dobry nastrój – _____
- Ja jestem w coraz lepszej kondycji. Wspólne treningi to był bardzo dobry pomysł – _____
- Ja też tak uważam! Mam większą motywację – _____
- Miło to słyszeć. Zapraszam was w piątek! Ma do nas dołączyć nowa osoba – _____
- Dobra wiadomość! Będzie jeszcze weselej – _____

– Patrzcie, to moje zdjęcie z zeszłego roku! Córka mówi, że dużo lepiej wyglądam! – _____

– Pokaż fotkę... Możemy to potwierdzić! Prawda, Kamilo? – _____

– Oczywiście! A zobaczycie, jak będziemy wyglądały i czuły się za rok! – _____

– Słuchajcie, zróbmy sobie wspólne zdjęcie. Wyślę je swoim najbliższym, jeśli się zgodzicie. Dużo im o was opowiadałam – _____

– Jasne. Uwaga! Szeroki uśmiech! I cyk! Mamy to! – _____

4. O czym mogą rozmawiać bohaterowie przedstawieni na ilustracji? Zapisz ich rozmowę.

5. Zapisz opowiadanie w formie dialogu połączonego z komentarzem narratora.

Adam, Asia i Ola leżeli na łące, a nad nimi na tle chmur unosił się wielki ptak.

Asia zapytała, czy to bocian. **Adam** stwierdził, że to na pewno jakiś ptak drapieżny. Gdy **Ola** zapytała, skąd to wie, chłopiec zwrócił jej uwagę, że choć szybuje on w powietrzu, to nie przypomina bociana. **Ola** przyznała, że bocian jest biały, a ten ma brązowe pióra. **Adam** zauważył, że ptak nad nimi ma krótszą szyję, a jego dziób nie jest czerwony. Wspomniał też, że bocian ma długie nogi. **Ola** spostrzegła, że obserwowany ptak ma szpony i zakrzywiony dziób. **Asi** spodobały się białe pióra w jego ogonie. **Adam** przypomniał sobie, że takie pióra ma bielik. Z ich ust wyrwał się okrzyk podziwu z powodu ujżenia tak rzadkiego i wspaniałego ptaka.

Niezły numer z tego liczebnika!

1. Uzupełnij zdania brakującymi liczebnikami głównymi, a następnie określ, czy występują w rodzaju męskoosobowym czy niemęskoosobowym.

- ▶ Gdzie kucharek _____, tam nie ma co jeść.
(r. _____)
- ▶ Każdy kij ma _____ końce. (r. _____)
- ▶ Gdzie _____ Polaków, tam
_____ zdania. (r. _____) (r. _____)

2. Odmień przez przypadki podane związki wyrazowe.

M.	trzech aktorów	troje aktorów
D.		
C.		
B.		
N.		
Ms.		

3. W wykropkowane miejsca wpisz słownie nazwy dni i nazwy miesięcy we właściwej formie gramatycznej. Połącz daty z wydarzeniami historycznymi.

1 V 2004	15.07.1410	3 V 1791	13.12.1981
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

bitwa pod
Grunwaldem

wprowadzenie
stanu
wojennego

wstąpienie
Polski do Unii
Europejskiej

uchwalenie
Konstytucji
3 maja

4. Określ typy liczebników, które znajdują się w tytułach książek. Określ ich formę gramatyczną. Jeśli liczebnik nie odmienia się przez liczbę, wstaw w odpowiednim miejscu znak minus.

Tytuł	Typ liczebnika	Liczba	Przypadek	Rodzaj
Małgorzata Musierowicz <i>Szósta klepka</i>				
Aleksander Dumas <i>Trzej muszkietierowie</i>				
Janusz Korczak <i>Król Maciuś Pierwszy</i>				
Edith Nesbit <i>Pięcioro dzieci i „coś”</i>				
Joanna Chmielewska <i>2/3 sukcesu</i>				

5. Nadaj tytuł każdej ilustracji, tak aby użyć w nim liczebników zbiorowych zapisanych słownie.

6. Stwórz własny przepis na zdrowy koktajl. Wykorzystaj w nim liczebniki główne, ułamkowe i nieokreślone.

7. Mama Basi sporządziła listę zadań na najbliższy tydzień. Wyszukaj w jej notatkach wszystkie liczebniki i zapisz je słownie na sąsiedniej kartce. Obok każdego z nich zaznacz, czy jest to liczebnik główny (G), porządkowy (P), zbiorowy (Z) czy nieokreślony (N).

PLAN

- 1 Zaprościć 5 dzieci na przyjęcie urodzinowe.
- 2 Zamówić tort na 8. urodziny Wiktora.
- 3 Kupić 20 balonów i 1 piniatę.
- 4 Przełać 2. ratę za obóz sportowy Basi.
- 5 Wpłacić 60 zł na wycieczkę klasową.
- 6 Dokupić kilka paczek karmy dla psa.
- 7 Zamówić 7 biletów na spektakl.

	G P Z N
.....	G P Z N
.....	G P Z N
.....	G P Z N
.....	G P Z N
.....	G P Z N
.....	G P Z N
.....	G P Z N
.....	G P Z N

8. Wpisz słownie w luki liczebniki w odpowiedniej formie. Policz i zapisz w formie ułamka, jaką część tortu zjedli uczestnicy przyjęcia.

Na urodzinach Wiktora podano (6) _____

dzieciom tort z (8) _____ świeczkami

i podzielono go na (20) _____ porcji.

Jubilat zjadł (2) _____ porcje urodzinowego przysmaku.

Ania również nie oparła się (2) _____

kawałkom i uznała, że to w sam raz.

Gosię bolał brzuch, więc nie zjadła nawet (1) _____ porcji.

Piotrek zadowolił się (1) _____ kawałkiem,

twierdząc, że i tak zjadł za dużo słodkiego.

Małgosia dopiero po (3) _____ porcjach miała dość.

Tomek objadł się (4) _____ kawałkami.

Na urodzinach zjedzono (_____) _____ porcji,

czyli (_____/_____) _____ tortu.

9. Uzupełnij zdania – wpisz wyrazy we właściwych formach. Zapisz słownie liczebniki.

1. Wczorajszego biegu (nie ukończyć, 3, zawodnik) _____ .

2. (4, policjant, uczestniczyć) _____ w pościgu.

3. (2541, pielgrzym, wyruszyć) _____ w drogę.

4. (21, pasażer, mieć) _____ ważne bilety komunikacyjne.

5. Moi rodzice pobrali się w (2012) _____ roku.

6. W wypadku zranił (2, oko) _____ .

CZY JESTEŚ GOTOWY NA DEBIUT FILMOWY?

- Na casting do filmu zaproszono czworaczki. Przyjrzyj się dzieciom i uzupełnij zdania przysłówkami w stopniu wyższym i najwyższym.

serdecznie * niepewnie * niecierpliwie * bojaźliwie

			
Tobiasz witał się z ekipą _____ z rodzeństwa.	Tosia zachowywała się _____ od Tobiasza.	Tymon wiercił się _____ z całego rodzeństwa.	Tytus zareagował jeszcze _____ niż Tosia.

- Uzupełnij rozmowę wypowiedziami narratora wskazującymi na emocje dzieci.

- Reżyser powiedział, że widzimy się pojutrze na planie filmowym. Punktualnie o 9.00! - _____ Tobiasz.
- Na samą myśl o nagraniach robi mi się gorąco - _____ Tosia.
- Czy możecie poćwiczyć ze mną rolę? - _____ Tytus.
- A ja już nie mogę się doczekać! - _____ Tymon.

- W mediach pojawiła się zapowiedź filmu.

Uzupełnij jego opis liczebnikami. Zakreśl liczebniki zbiorowe.

Rodzina z (4) _____ dziećmi i (2) _____ psami wybiera się kamperem na wakacje. Mają do przejechania (1000) _____ kilometrów.

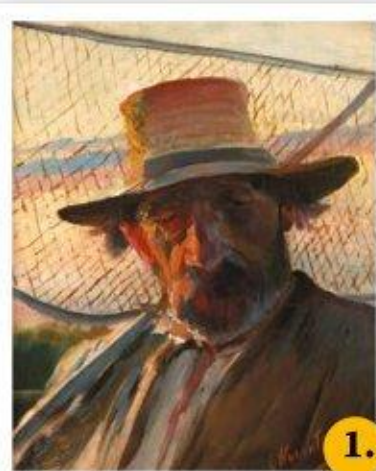
(1.) _____ dnia podróży okazuje się, że dzieci mają chorobę lokomocyjną, (2.) _____ dnia zauważają, że walizka z ubraniami mamy została w domu. Na kempingu tata gubi nie tylko gotówkę, lecz także (6) _____ biletów do wymarzonego parku rozrywki... A to dopiero początek perypetii...

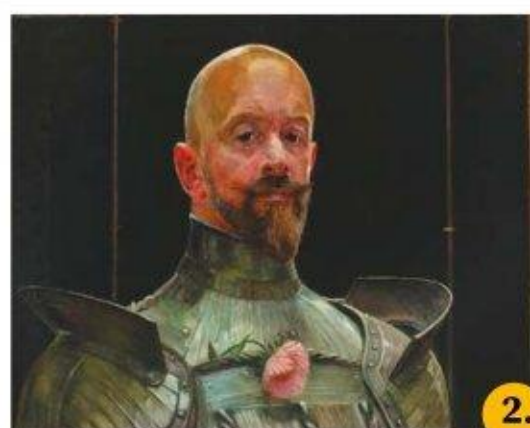

Portretujemy słowem

1. Przyjrzyj się portretom i przeczytaj uważnie opisy. Na osi czasu zaznacz kropką datę powstania każdego obrazu i połącz ją z nim. Odpowiedz pełnymi zdaniami na pytania dotyczące przedstawionych postaci.

Leon Wyczółkowski,
Rybak z siecią, 1891,
Muzeum Narodowe
w Krakowie

Jacek Malczewski,
Autoportret w zbroi, 1914,
Muzeum Narodowe
w Warszawie

Rembrandt van Rijn,
Uczony przy pulpicie, 1641,
Zamek Królewski
w Warszawie

- Co można powiedzieć o sportretowanym rybaku? Na co wskazują wyraz jego twarzy oraz odzienie (ubiór)?

- Kim jest mężczyzna na drugim portrecie? Jak sądzisz, dlaczego ma na sobie zbroję?

► W jakim wieku jest mężczyzna z portretu Rembrandta? Nad czym się zastanawia?

► Który z portretów wydał Ci się najbardziej interesujący i dlaczego?

2. Obejrzyj obraz i wykonaj polecenia.

a) Zamaluj pola z określeniami odnoszącymi się do kolorystyki portretu.

jasna	stonowana
ciemna	kontrastowa
pastelowa	jaskrawa
zimna	ciepła

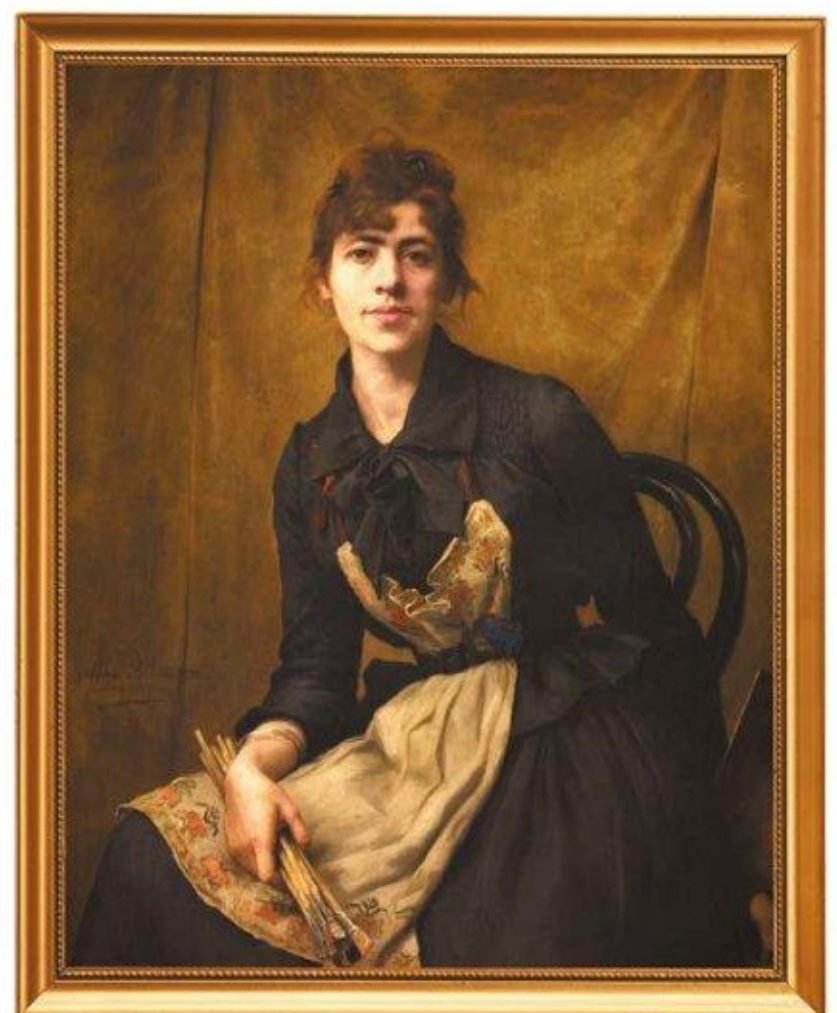
b) Dopisz synonim do każdego przymiotnika.

utalentowana _____

dojrzała _____

spokojna _____

śmiała _____

Anna Bilińska-Bohdanowicz,
Autoportret z paletą, 1887,
Muzeum Narodowe w Krakowie

c) Do każdego rzeczownika dopisz co najmniej dwa określenia.
Unikaj powtórzeń.

twarz (jaka?) _____

oczy (jakie?) _____

nos (jaki?) _____

włosy (jakie?) _____

suknia (jaka?) _____

fartuch (jaki?) _____

3. Uzupełnij opis dziewczynki przedstawionej na portrecie.

Józef Pankiewicz,
Portret dziewczynki w czerwonej sukience, 1897, olej na płótnie,
Muzeum Narodowe w Kielcach

Portret dziewczynki w czerwonej sukience został namalowany w 1897 roku

_____. Jest to obraz _____.

Kto namalował ten obraz?

Jaką techniką został wykonany?

Przedstawia Józefę Oderfeld, córkę warszawskiego prawnika. Dzieło znajduje się w _____.

W jakim muzeum się znajduje?

Dziewczynka stoi we wnętrzu na tle _____ ściany.

Jakiego koloru?

W opuszczonej swobodnie _____ ręce trzyma _____.

Której ręce?

Jakiego koloru?

_____. Lewą dłoń opiera na ciemnobrązowym _____.

Co trzyma?

Na czym?

Wzrok patrzącego przyciąga jaskrawa, _____ suknia z bufiastymi

Jakiego koloru?

rękawkami. Stanowi ona główny akcent kolorystyczny obrazu. Jasna,

_____ twarz Józi jest zwrócona _____.

Jaki kształt ma twarz?

W jakim kierunku?

_____. Dziewczynka ma _____, _____ oczy

Jakiej wielkości?

Jakiego koloru?

i _____ brwi. Jej _____,

W jakim kolorze?

Jakiej długości?

_____ włosy spływają na lewe ramię. Portretowana

Jakiego koloru?

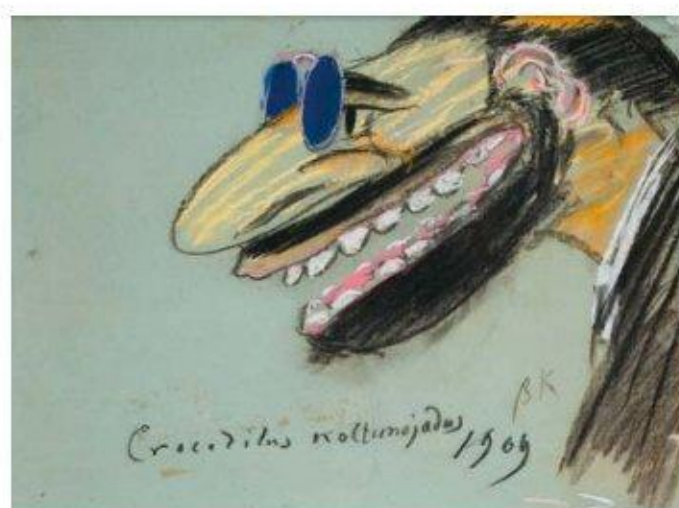
lekko się uśmiecha. Jest spokojna i poważna.

Uważam, że zaprezentowany portret jest _____

Jaki jest według Ciebie portret? Czy Ci się podoba?

4. Przyjrzyj się ilustracji i wykonaj polecenia.

a) Napisz, jak się nazywa zaprezentowany na reprodukcji sposób portretowania i na czym polega jego specyfika?

Leon Wyczółkowski,
Feliks Jasieński, 1909,
Muzeum Narodowe
w Krakowie

b) Sportretuj w podobnym stylu siebie lub wybraną osobę, którą darzysz sympatią.

Czym zastąpić wyraz w zdaniu? Zaimkiem!

1. W wiadomościach esemesowych zakreśl wszystkie formy wyrazu *ty*.

Cześć! Co u Ciebie słychać?

Wszystko dobrze. Myślałem ostatnio o Tobie.
Chyba ściągnąłem Cię myślami ☺

To miłe! Chorowałam ostatnio ☹ Nie chcę Ci robić
kłopotu, ale potrzebuję notatek z historii.

Dziękuję! Miło, że mogę
na Tobie polegać.

Jasne, zaraz prześlę Ci zdjęcia.

2. Na podstawie form czasowników określ, kim są wykonawcy czynności.
Odpowiednie zaimki osobowe wpisz w puste linie w dymkach.

Ach, w kinie
powinni się
zachowywać ciszej...

Widziałas pierwszą
część tego filmu?

Tak. Byliśmy w kinie
w zeszłym roku całą
rodziną.

Jest świetnie
ucharakteryzowana
i bardzo dobrze gra!

Nie mogłem się już
doczekać premiery!

O rety! Widzieliście
ten pościg?!

3. Odmień zaimek *ja* przez wskazane przypadki, a następnie uzupełnij tekst.

M.	
D.	
C.	
B.	
N.	
Ms.	

Mam na imię Emma. Najważniejszą sprawą dla _____ jest taniec. Nagrywam filmiki, które cieszą się dużą popularnością. Bardzo _____ się to podoba. Wraz ze _____ tańczy też Marysia, która jest starsza ode _____ o dwa lata.

4. Z podanych słów ułóż cztery zwroty powitalne. W każdym z nich zapisz zaimek wielką literą. Zaprojektuj „życzliwy” mural.

Miło • Co u • Serdecznie • Cieszę się, że
cię widzę. • ciebie słyszeć? • was poznać. • was pozdrawiam!

5. Poznaj Kalipso – humanoidalnego robota, który uczy się języka polskiego. Kalipso próbuje opowiedzieć pani Irenie o Tomku. W zdaniach zakreśl poprawne formy zaimka *on*.

– Tomek to człowiek. Jest miły. Pomagam **mu** / **jemu** / **niemu** w odrabianiu lekcji. Pamięć Tomka jest mało pojemna. Tomek musi powtarzać trzy razy, zanim coś zapamięta. Jestem dla **go** / **jego** / **niego** bardzo wyrozumiała. Wczoraj pomagałam **niemu** / **mu** / **jemu** w nauce do testu. Trzymam za **jego** / **niego** / **go** palce.

– Kciuki! Trzymasz kciuki.

– „Trzymasz kciuki” – dobrze, aktualizuję słownik... Tomek jutro wyjeżdża. Powiedział, że nie będę **go** / **jego** / **niego** widzieć przez miesiąc... Co to jest „miesiąc”?

6. Zaznacz wypowiedzi tych dzieci, które poprawnie użyły zaimków osobowych. Pierwsze litery ich imion utworzą rozwiązanie. Popraw błędne wypowiedzi.

Olek To prezent ode mnie. ☐	Karol Ja szedłem do szkoły i ja rozmawiałem z kolegą. ☐	Natalia Mnie się podobało we Włoszech. ☐
Jerzy Mi się wydaje, że jutro będzie kartkówka. ☐	Marcin Zrób mnie kakao! ☐	Oliwia Dla niego to pestka. ☐

_____ – ten zaimek osobowy jest palindromem, to znaczy, że czytany wspak brzmi tak samo, jak czytany od lewej strony do prawej.

7. W tekście wyróżniono zaimki. Zastanów się, jaką część mowy zastępują, i przyporządkuj każdy z nich do odpowiedniej grupy. Jeśli zaimki się powtarzają, zapisz je tylko raz we właściwej kolumnie.

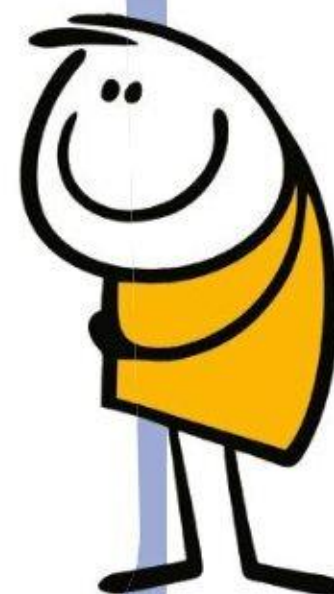
24 kwietnia Zbyszek miał urodziny. **Tamtego** dnia zadzwoniłem do **niego**. **Kiedyś** byliśmy przyjaciółmi. W szkole siedzieliśmy w jednej ławce. Mieliliśmy **tyle** wspólnych wspomnień! Zaproponowałem Zbyszkowi, żebyśmy się **gdzieś** razem wybrali. Wiedziałem, że **jemu** nie trzeba dwa razy powtarzać. Przystał na **moją** propozycję.

Wybraliśmy się na wędrowkę po lesie. Planowaliśmy, że rozbijemy **tam** namiot, wykapiemy się w jeziorze i powędrujemy. **Takie** wyprawy najbardziej lubimy! Na miejscu jednak się okazało, że wprowadzono zakaz obozowania, a nad jeziorem spotkaliśmy z setkę plażowiczów.

– **Ile tu** ludzi! – krzyknął niewesoło Zbyszek. – Zostajemy **tutaj** czy idziemy **tam**? – Wskazał wyłaniający się zza drzew szczyt góry.

– Idziemy! – zawołałem rażno.

Postanowiłem, że żadne przeciwności nie zepsują **nam tego** wspólnego dnia!

Zaimki rzeczowne	Zaimki przymiotne	Zaimki liczebne	Zaimki przysłowne

Przydawki – niezbędne w zdaniu, by coś opisać

1. Na jakie pytania odpowiadają pogrubione wyrazy? Zapisz je w nawiasach. Uzupełnij definicję przydawki.

– Mama kupiła mi wczoraj ()
ładną sukienkę () **z wiskozy**.
Ma () **krótki** rękaw
i () **małe** kieszonki.

– Chyba jest podobna do ()
mojej sukienki. Moja ma ()

dwie kieszonki z przodu i falbankę () **z koronki**.
Dostałam ją na () **dwunaste** urodziny. Będziemy
wyglądać jak siostry!

Przydawka jest określeniem . Odpowiada na pytania: .

Może być wyrażona: .

2. W dymkach przy ilustracji oraz w tekście odszukaj przydawki. Umieść je w tabeli wraz z wyrazami określonymi.

Przepraszam,
na którym straganie
kupię krem
z czekolady
i żelki owocowe?

Ze słodczy
znajdziesz
na targu tylko
miód, kołacze
i suszone śliwki.

W dawnych czasach zakupy robiono na targu. Place w środku miast przyciągały tłumy. Na straganach mieszkańcy grodu zaopatrywali się w świeże pieczywo, mięsiwo, jaja, ryby i kasze. Kupowano także łyżki z drewna i gliniane naczynia. Do przechowywania produktów służyły kosze z wikliny. Od kupców można było również nabyć cenne materiały oraz wyroby rzemiosła artystycznego. Wzrok kobiet musiały przyciągać złote pierścionki i zapinki ze srebra.

Przydawka wyrażona		
rzeczownikiem	przymiotnikiem	przyimkiem i rzeczownikiem

3. W każdym związku wyrazowym wskaż przydawkę, a następnie wpisz ją w diagram. Ułóż jedno zdanie pojedyncze z hasłem, które też będzie pełniło funkcję przydawki.

1. szósty dzień

2. deszczowa pogoda

3. trzech chłopców

4. sukienka z lnu

5. kłębek wełny

6. piórnik siostry

7. pstre kolory

8. nasze marzenia

Moje zdanie: _____

4. W wypowiedzi Marcela podkreśl przydawki wyrażone różnymi częściami mowy. Następnie uzupełnij przydawkami listę zakupów.

Moi rodzice często robią zakupy spożywcze lub odzieżowe. Chętnie chodzę z nimi do sklepu. Wczoraj mama zaproponowała, abyśmy zrobili zakupy w sklepie internetowym. Sprawdziła, że są w nim niższe ceny, a dostawa jest błyskawiczna. Szybko sporządziliśmy listę potrzebnych rzeczy!

- *kostka (jakiego?)* _____ *sera*
- *(ile?)* _____ *bochenki (jakiego?)* _____ *chleba*
- *kiełbasa (jaka?)* _____
- *masło (jakie?)* _____
- *(ile?)* _____ *ogórki*
- *talerzyki i kubeczki (z czego?)* _____
- *(ile?)* _____ *zgrzewki wody (jakiej?)* _____

5. Przepisz odnoszący się do ilustracji tekst, uzupełniając go przydawkami. Zastosuj przydawki wyrażone różnymi częściami mowy.

Jest wieczór. Rodzina wsiada do auta. Mama trzyma torbę. Tata i syn wkładają zakupy do bagażnika. W tle widać kawiarnię. Kobiety w środku piją kawę. W butik obok kobiety dyskutują o sukience.

DOŁĄCZ DO PANI BEATY I OBEJRZYJ EKSPONATY!

- Uzupełnij opowieść przewodniczki Beaty na temat obrazu.

Zerknijcie na ten _____. Na pierwszym planie widzimy _____.

Na drugim planie naszą uwagę przykuwa _____.

W tle dostrzegamy _____.

Zastosowane barwy są _____.

- Co jeszcze dzieci zobaczyły w muzeum? Przyjrzyj się eksponatom i uzupełnij każdy opis przydawką.

- W wypowiedzi pani Beaty zakreśl zaimki.

A tu możemy zobaczyć starożytne posagi. Wszystkie zostały odnalezione podczas wykopalisk w XIX wieku. Ktoś się musiał napracować. Wyrzeźbienie tylu detali było zapewne czasochłonne!

lampa
naftowa

zwierciadło
w ozdobnej
ramie

nieduży
sekretarzyk

srebrne
sztućce

stylowe
siedzisko

VI. PATRIOTYZM

Co dopełnia dopełnienie?

1. Dopisz brakujące dopełnienia.

Mama czyta (co?) _____
(komu?) _____.

Gram (z kim) _____
(w co?) _____.

Słuchałyśmy (z kim?) _____
(czego?) _____ dziadka.

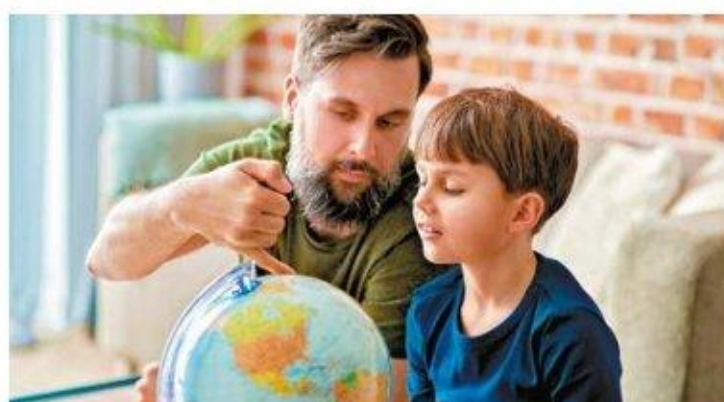

Karolina napisała (co?) _____
(do kogo?) _____.

Zapomniał (o czym?) _____

dla (kogo?) _____.

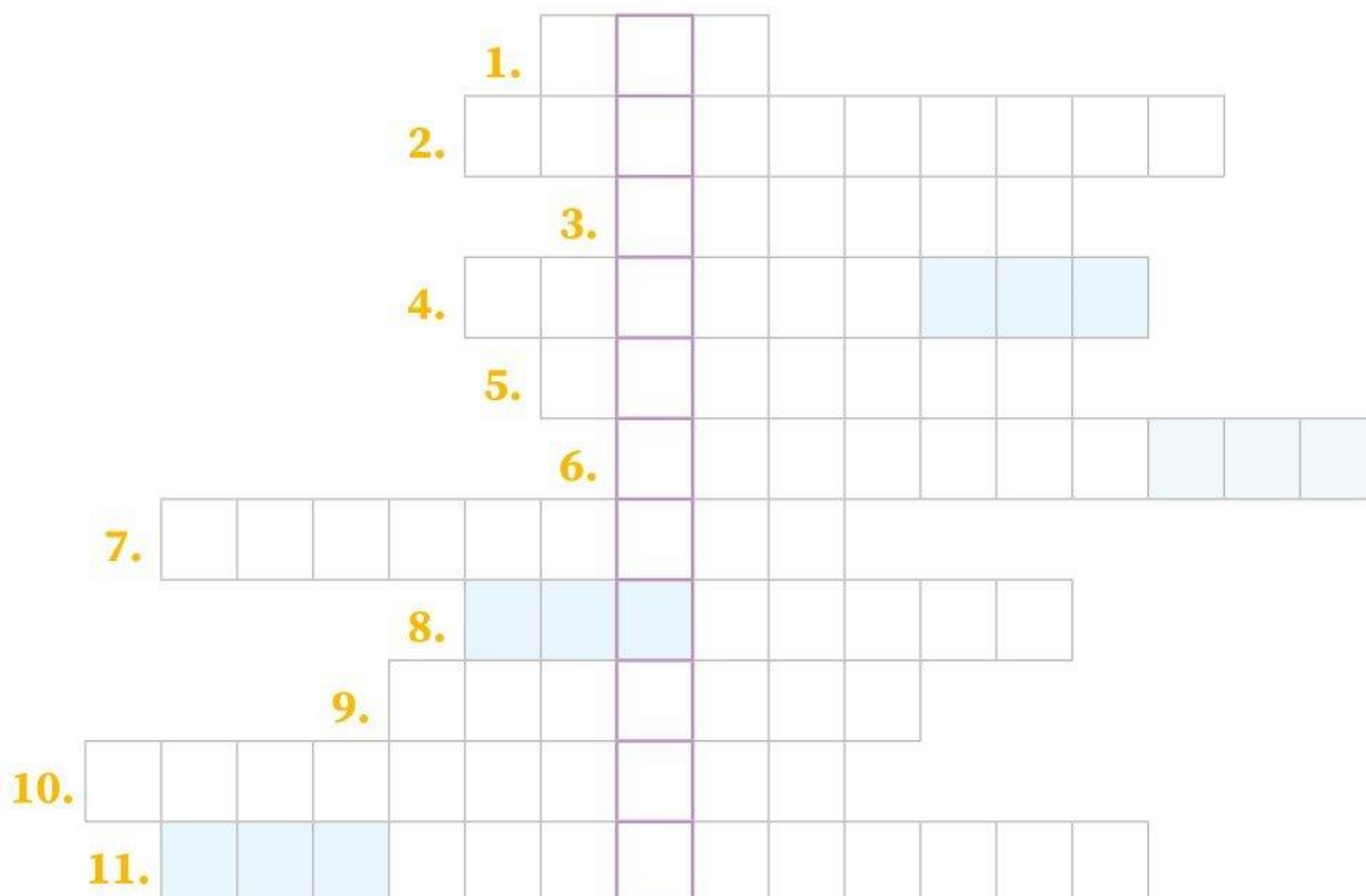
Tata pokazuje (komu?) _____

(co?) _____.

2. Zapisz w nawiasach pytania, na które odpowiadają wyróżnione wyrazy. Następnie wybierz z każdego zdania wyraz nadrzędny wobec dopełnienia i umieść go w diagramie. Odczytaj hasło.

NA GÓRSKIM SZLAKU

Jestem w Beskidach. Idę () z **przyjaciółmi** na Babią Górę. Opowiadają stare () **legendy**. Ja patrzę () **na szczyt**. Cieszę się () **pogodą**. Słucham () **szumu** potoku. Napawam się () **widokami**. Podziwiam skaliste () **granie**. Nie widzę () **chmur** na niebie. Planuję już () **wyjazd** za rok. Pozdrawiam serdecznie () **miłośników** gór. Nie zwlekajcie () **z wyprawą!** Do zobaczenia na szlaku.

3. W każdym ze zdań podkreśl dopełnienie. Podaj część mowy, jaką zostało wyrażone.

- ▶ Jeszcze nigdy nie widziałam spektaklu pt. *Biały dom*. _____
- ▶ Umówiłam się z koleżanką. _____
- ▶ Rodzice bardzo nas kochają. _____
- ▶ Zegar na ścianie wybił dwunastą. _____
- ▶ Babcia Marysi uwielbia jeździć rowerem. _____

4. Co jest potrzebne turyście w czasie górskiej wędrówki? Skreśl niepotrzebne przedmioty, a następnie uzupełnij zdania brakującymi dopełnieniami.

Spakuj poręczny _____ i przygotuj _____ trekkingowe. Zabierz ze sobą _____ przeciwdeszczową na wypadek zmiany pogody. Weź koniecznie _____ terenu. Nie zapomnij o _____ z naładowaną baterią. Zaopatrz się w _____ do picia i suchy prowiant. Przezorny turysta może ze sobą zabrać _____ opatrunkowe. Jeśli potrafisz się posługiwać _____, warto go także zabrać.

5. W każdym przykładzie podkreśl dopełnienie. Zapisz pytanie, na jakie odpowiada, i określ jego przypadek.

pytanie

przypadek

marzyć o wygranej	_____	_____
wierzyć ludziom	_____	_____
dążyć do celu	_____	_____
wyrażać opinię	_____	_____
grać z kolegami	_____	_____

6. W wypowiedzi kobiety podkreśl kolorem czerwonym przydawki, a zielonym – dopełnienia.

Dworzec kolejowy mieści się w starym, zabytkowym budynku. Wsiądź do autobusu 225. Wsiądź na czwartym przystanku. Przejdź na drugą stronę ulicy i wejdź do niewielkiego parku. Gdy miniesz fontannę i pomnik kobiety, dotrzesz do bramy wyjściowej. Skręcisz w lewo w ulicę Mondriana. Miniesz piekarnię, kwiaciarnię i dotrzesz do skrzyżowania. Stamtąd widać budynek dworca.

7. Opisz w czterech zdaniach poniższą ilustrację, tak aby w każdym zdaniu użyć dopełnienia i przydawki.

Pani A i pan M – zasady pisowni głosek nosowych

1. Uzupełnij związki frazeologiczne brakującymi wyrazami w odpowiedniej formie. Możesz skorzystać z podpowiedzi na zdjęciach. Następnie odpowiedz pełnym zdaniem, jaka reguła pisowni głosek nosowych ma tu zastosowanie.

- ▶ porywać się z _____ na słońce
- ▶ być komuś _____ w oku
- ▶ chodzić z _____ w chmurach
- ▶ być szarą _____
- ▶ siedzieć jak mysz pod _____

Odpowiedź: _____

2. Podpisz rysunki. Od każdego wyrazu utwórz liczbę mnogą. Otocz pętlą te pary, w których następuje wymiana głosek *ę* na *a*.

3. Uzupełnij zdania odpowiednimi słowami z ramki, a w podsumowaniu wybierz właściwe odpowiedzi. Zastosuj poprawną formę wyrazów.

noga • waga • gapa • blacha • linia

- ▶ Ania ma jutro klasówkę z matematyki. Wszystkie wzory wykuła na _____.
- ▶ Nasza fundacja poszukuje wolontariuszy. Każda para rąk jest na _____ złota.
- ▶ Moja siostra nie je słodczy, bo twierdzi, że przed wakacjami musi dbać o _____.
- ▶ Jechaliśmy na _____, więc podczas kontroli biletów dostaliśmy mandat.
- ▶ Od kwietnia kierowcy mający ciężką _____ zapłacą więcej za przekroczenie prędkości.

Powyższe przykłady obrazują pisownię głósłki **ą** / **ę** w **bierniku** / **narzędniku** liczby pojedynczej rodzaju **nijkiego** / **żeńského**.

4. Znajdź w wykreślance czasowniki z **ą** i **ę**. Z wybranymi ułóż trzy krótkie zdania.

Z	P	W	O	L	Ę	Z	T	A
R	O	Y	W	Z	I	Ą	Ł	P
O	P	U	Z	T	B	O	I	K
B	F	S	Z	E	P	N	Ą	Ł
I	W	Ą	T	P	I	Ę	Ł	B
Ą	Z	A	C	Z	Ę	Ł	Y	S

5. Wykonaj polecenia.

a) Uzupełnij tekst literami *ą* lub *ę*.

Tego dnia mieliśmy wymarzon____
pogod____. Od dawna planowaliśmy
wycieczk____ **kolejk____ wąskotorow____**
przez puszc____. O poranku zjawiliśmy
się na stacji i od razu spostrzegliśmy
czarn____, masywn____ **lokomotyw____**.

Szybko znaleźliśmy kas____ biletow____. Choć było jeszcze sporo czasu
do odjazdu, zacz____łem się niecierpliwić. Zapytałem tat____, czy
możemy wsiadać.

– Zajm____ nam miejsca! – **krzykn____**łem.

Tata kiwn____ł głow____ z aprobat____. Miał równie **wesoł____** min____ co ja.

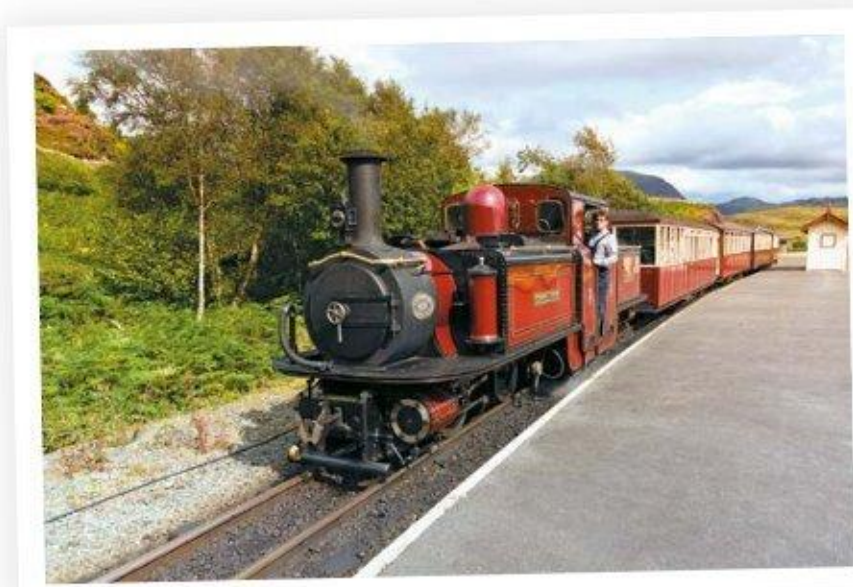
b) Pokoloruj podane niżej informacje takimi kolorami, aby pasowały
do odpowiednich przykładów z powyższego tekstu.

biernik liczby pojedynczej przymiotnika rodzaju żeńskiego

biernik liczby pojedynczej rzeczownika rodzaju żeńskiego

narzędnik liczby pojedynczej rzeczowników i przymiotników
rodzaju żeńskiego

liczba pojedyncza rodzaju męskiego czasu przeszłego czasowników
zakończonych na *-ąć*

6. Przekreśl niepoprawną formę rzeczowników.

- ▶ Adam poszedł z Anią / Aniom do kina.
- ▶ Jestem tegoroczną laureatką / laureatkom olimpiady historycznej.
- ▶ Maria przyglądała się starym rodzinnym fotografiom / fotografią wiszącym na ścianie.
- ▶ Kasia z kuzynką / kuzynkom bawiły się piłką / piłkom przed blokiem.
- ▶ Goście podziękowali muzyką / muzykom gromkimi brawami za umilenie wieczoru.
- ▶ W lipcu pojedę na obóz harcerski z całą grupą / grupom koleżanek i kolegów z mojej szkoły.

7. Uzupełnij zdania wyrazami zawierającymi cząstki: *em, en, om, on*.

- ▶ Mała stajnia to _____.
- ▶ Po południu lubię uciąć sobie _____.
- ▶ Kamila słyszy wiele miłych rzeczy na swój temat, ponieważ inni prawią jej _____.
- ▶ Na stronie przedtytułowej książki przybijane są czasem _____ z ekslibrisem.
- ▶ Nasze auto jest na _____, a nie na ropę czy gaz.
- ▶ Moi rodzice mają _____ w tym samym banku.

8. Napisz kilka zdań o swoich planach na najbliższy tydzień. W wypowiedzi zastosuj czasowniki w 1. osobie liczby pojedynczej w czasie przyszłym. Możesz użyć słów z ramki.

zrobić • nauczyć się • zrozumieć • dowiedzieć się •
pójść • odwiedzić • odpowiedzieć • zadzwonić • pomóc •
zastanowić się • pojechać • zjeść

W każdych okolicznościach umiem użyć okolicznika

1. Pogrubione wyrazy z poniższych wypowiedzi wpisz w kolumnę z odpowiednim pytaniem.

Latem wyjeżdżam z rodzicami **w góry**. **Bardzo** lubimy **aktywnie** spędzać czas. **Najchętniej** jeździmy **w Tatry**.

W weekendy wybieram się na wycieczki rowerowe. Wyruszą **rano**. Pokonuję długie, trudne trasy. **Do domu** wracam **wieczorem**. Jestem zmęczony, ale szczęśliwy.

Moja mama jest miłośniczką sztuki. **W soboty** chodzimy **razem do muzeów**. **Szczególnie** cenimy sztukę XIX-wieczną.

Jak?	Gdzie?	Kiedy?

2. Dopisz okoliczniki, które będą odpowiadać na podane pytania.

► Babcia (kiedy?) _____ jedzie (gdzie?) _____.

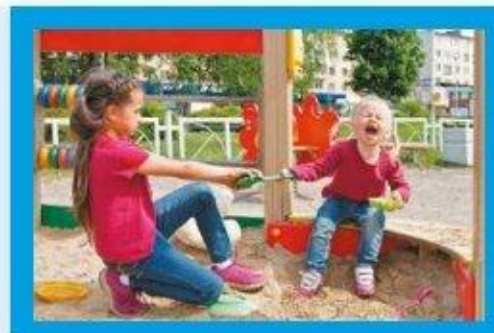
► Przyszedłem do biblioteki (po co?) _____.

► (z jakiego powodu?) _____ nie poszliśmy na plażę.

- ▶ (pomimo czego?) _____ wystartował w maratonie.
- ▶ Mały piesek trząsł się (dlaczego?) _____.
- ▶ Moi koledzy (jak często?) _____ grają w piłkę nożną (gdzie?) _____.

3. Przyporządkuj do każdej ilustracji pięć wyrazów, które będą wyrażały sposób wykonywania czynności.

mozolnie • wesoło • z trudem • histerycznie • rytmicznie •
ociężale • równo • z krzykiem • z rezygnacją • zawzięcie •
rażnie • nerwowo • beztróska • głośno • z wysiłkiem

4. Do podanych okoliczników dopisz ich synonimy i antonimy.

Okolicznik	Synonim	Antonim
biegiem		
ciasno		
z rozmysłem		
dokładnie		

5. Uzupełnij okolicznikami instrukcję domowej lekcji WF-u.

▶ Rozpocznij rozgrzewkę. Biegnij _____ ,
podnosząc _____ kolana. Zrób
dwadzieścia pajacyków i tyle samo skłonów.

▶ Rozstaw _____ nogi
i rozłóż _____ ręce.
_____ wykonuj skrety w prawo i lewo.

▶ Połóż się _____ .
Podeprzyj się rękoma i wypreż tułów
_____. Zegnij
nogi _____ .

▶ Usiądź i zegnij lewą nogę. Wykonuj skrety tułowia
w taki sposób, aby dotknąć prawą dłonią prawej stopy.
Zmieniaj strony _____ .

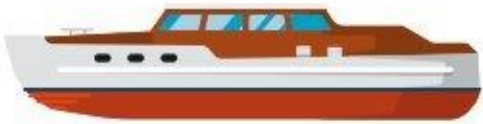
▶ Aby się wyciszyć, usiądź _____ .
Zamknij oczy. Oddychaj _____
i _____ .

6. Zaznacz (✓) zdania, w których występuje okolicznik (lub okoliczniki).
Pozostałe zdania zapisz na dole, uzupełniając każde z nich dwoma
okolicznikami.

- ☐ Zimą pojadę do cioci do Wałbrzycha.
- ☐ Odwiedzili nas dalecy krewni mojej mamy.
- ☐ Nad Bałtykiem lubię przyglądać się zachodom słońca.
- ☐ Pomimo pochmurnej pogody wybrał się na grzyby do lasu.
- ☐ Nasz pierwszy wyjazd był udany i niezapomniany.
- ☐ Mimo bólu głowy Kasia sprawnie poprowadziła spotkanie.
- ☐ Natalia pisze interesujące opowiadania oraz tworzy rysunki satyryczne.
- ☐ Mój młodszy brat zasnął ze zmęczenia w samochodzie.
- ☐ Kacper dla żartu przełożył zeszyty Olka z szafki na półkę.

7. Zakreśl litery, pod którymi zapisano zdania z dwoma okolicznikami. Czytane kolejno poziomymi rzędami utworzą hasło. Zapisz je pod ramką i wyjaśnij jego znaczenie.

S	A	K
		
Wczoraj z powodu sztormu nie wpłynął żaden kuter.	Młodzi żeglarze świetnie poradzili sobie z wyznaczeniem kursu.	Kapitan chciał natychmiast widzieć bosmana.
U	T	O
		
W Gdyni turyści podziwiali piękne jachty.	Nasza Zuza bezbłędnie odpowiedziała na dziesięć pytań o słynnego zdobywcę mórz.	Tomek i Bartek popłynęli z Helu do Sopotu.
E	R	S
		
Moi rodzice planują wakacyjny rejs po Jeziorze Solińskim.	Antek nigdy nie słyszał tej morskiej opowieści.	W marcu żaglowiec wyruszył do Antwerpii.

Hasło: _____

8. Uzupełnij dialog z operatorem numeru alarmowego. Wezwij pomoc i podaj jak najwięcej szczegółów. W swoich odpowiedziach wykorzystaj podane okoliczniki. Użyj przynajmniej ośmiu.

poważnie • gwałtownie •
niespodziewanie • na moście •
przy ulicy • za przystankiem •
przed chwilą • z naprzeciwka •
w stronę mostu • z powodu poślizgu •
mimo hamowania

– Dzień dobry! Czego dotyczy zgłoszenie?

– _____

– Czy są osoby ranne? Czy jest ich dużo?

– _____

– Proszę podać dokładne miejsce zdarzenia.

– _____

– Czy ty jesteś bezpieczny? Gdzie się znajdujesz?

– _____

– Kiedy doszło do zdarzenia?

– _____

– Co spowodowało wypadek?

– _____

– Dziękuję, przyjąłem zgłoszenie. Wsyłam na miejsce pogotowie, straż pożarną i policję. Nie rozłączaj się, proszę.

MUZYKA W CIENIU DRZEW I BEZ CIENIA FAŁSZU!

- Uzupełnij wypowiedź Romka odpowiednimi wyrazami. Skorzystaj z podpowiedzi na rysunku.

Założyliśmy _____. Gramy już pierwsze _____.

Ja gram na saksofonie i komponuję _____. Natalia śpiewa i pisze _____

piosenek. Majka i Szymon grają na _____ i _____. Wspierają

_____ zazwyczaj dwie koleżanki, są naszym _____.

_____ Sam wymyśliłem
_____ naszego zespołu: Letni Podmucha Wiatru.

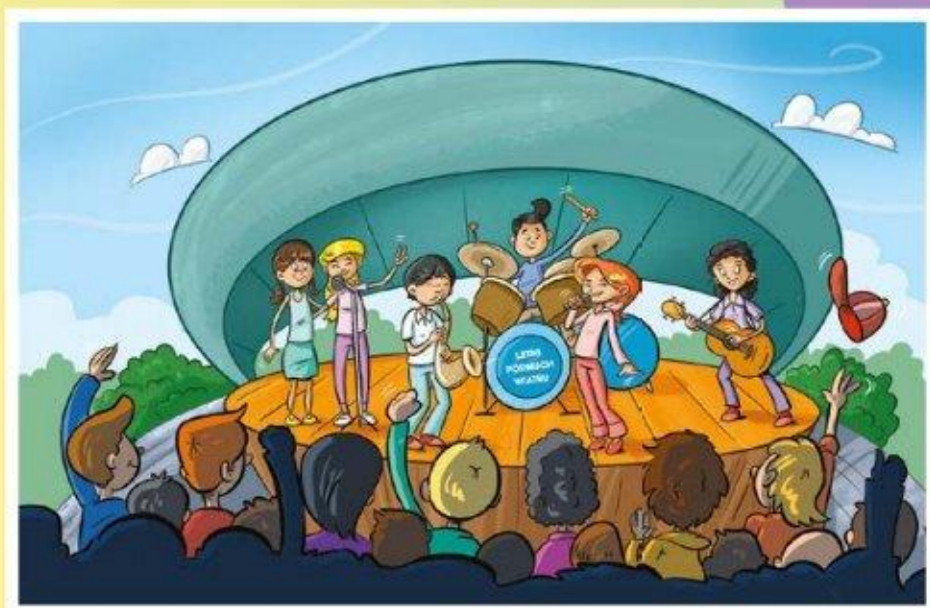
- Wstaw X przy właściwej odpowiedzi.

Wpisane wyrazy to

- ☐ okoliczniki.
- ☐ przydawki.
- ☐ dopełnienia.

- Na plakacie zakreśl wszystkie okoliczniki.

Prezydent Bocianowa zaprasza
na koncert zespołu

LETNI PODMUCHA WIATRU!

Impreza odbędzie się
20 marca (pierwszy dzień wiosny)
o godz. 18.00
w parku Jutrzenka.

WSTĘP WOLNY

Widzimy się pod sceną!
Przybądźcie licznie!
Bądźcie głośno!
Bawcie się wspaniale!

- Uzupełnij początek artykułu prasowego brakującymi literami **ą** lub **ę**.

ENERGIA NA WIOSN _____!

Pocz_____tek wiosny stanowi świetn_____okazj_____do organizacji koncertów plenerowych.

Ostatnio mogliśmy podziwiać grup_____muzyczn_____z naszego miasta. Zespół nastolatków
grał z niebywał_____energi_____, a wokalistka Natalia oczarowała zgromadzon_____widowni_____
swoim głosem.

VII. RADOŚĆ

Tworzymy ciekawe historie...

1. Obejrzyj ilustracje i wykonaj poniższe polecenia.

a) Na podstawie ilustracji uzupełnij schemat pomysłami i stwórz punkt wyjścia do napisania opowiadania.

1.
Temat opowiadania:

2.
Miejsce akcji:

3.
Czas akcji:

4.
Bohaterowie:

5.
Rodzaj narracji:

Tytuł opowiadania:

b) Napisz plan ramowy opowiadania. Wprowadź punkt zwrotny – zdarzenie, które zmieni niespodziewanie bieg akcji.

2. Co mogło się wydarzyć? Dlaczego dziewczynka na fotografii jest smutna? Zaproponuj pozytywne zakończenie wymyślonej historii.

Powód smutku: _____

Pozytywne zakończenie: _____

3. Połącz rzeczowniki z określeniami, tak aby utworzyć poprawne związki wyrazowe, a następnie stwórz opis miejsca do każdej z trzech ilustracji.

1.

2.

3.

słoneczna
bujne
warowny
wietrzne
zaciszny
łagodne
kamienne
przytulne
błękitne
suche

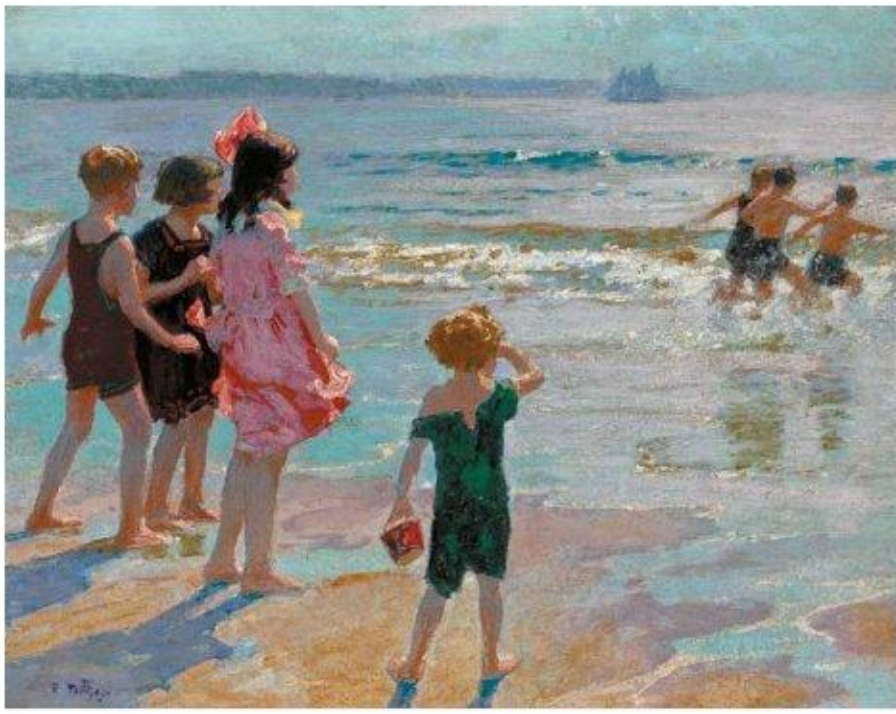
zaulek
domostwo
wzgórze
morze
krzewy
mury
pnącza
pagórki
zamek
pogoda

1.

2.

3.

4. Wyobraź sobie, że spędzasz wakacje w gronie dzieci przedstawionych na obrazie. Napisz krótkie opowiadanie o Waszej wspólnej nadmorskiej przygodzie.

Edward Henry Potthast,
Dzieci na brzegu, XIX/XX w.

- ☐ Zgodność pracy z tematem.
- ☐ Podział na akapity.
- ☐ Wyrazy potoczne – jeśli występują w Twoim tekście, zastąp je synonimami z języka starannego.
- ☐ Poprawność ortograficzna – w razie wątpliwości sprawdź pisownię w słowniku ortograficznym.
- ☐ Interpunkcja – przeczytaj uważnie każde zdanie. Wstaw brakujące przecinki lub inne znaki przestankowe.

Kto tu rządzi? Wyraz nadrzędny

1. Uzupełnij podane zwroty i wyrażenia, tak aby powstały związki wyrazowe. Z dwoma wybranymi utwórz zdania pojedyncze.

zjeżdżać (skąd?) _____

układać (co?) _____

kostka (do czego?) _____

kredka (jaka?) _____

grać (na czym?) _____

model (czego?) _____

Moje zdania:

2. Z ciągu słów wypisz wszystkie związki wyrazowe. Wyrazy z każdej pary umieść we właściwej kolumnie. Zadać odpowiednie pytanie.

graplanszowadwóchgraczy
pojedynekmistrzówzdobyćszczyt
głównawygranatrzejundapodjąć
rywalizacjęczęstowystępować

Ucieczka
królem?

Wyraz nadrzędny

ucieczka (czym?)

Wyraz podrzędny

królem

3. W podanych związkach frazeologicznych związanych z mitologią wyszukaj wyrazy nadrzędne. Wpisz je do diagramu. Do hasła dopisz wyraz podrzędny, tak aby utworzyć poprawny związek frazeologiczny. W razie trudności sięgnij do słownika.

puszka Pandory • syzyfowa praca • jabłko niezgody •
koń trojański • róg obfitości • stajnia Augiasza

1.

2.

3.

4.

5.

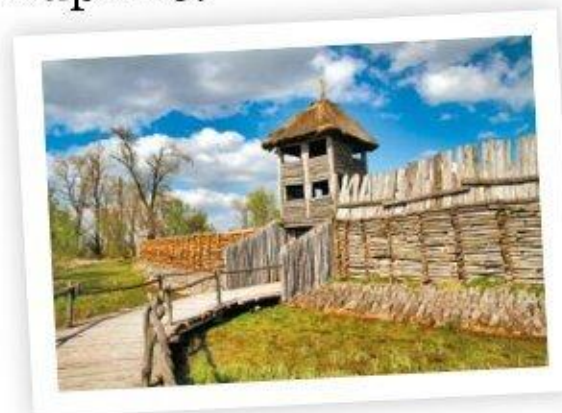
6.

Hasło: _____

4. Uzupełnij schematy brakującymi wyrazami lub pytaniami.

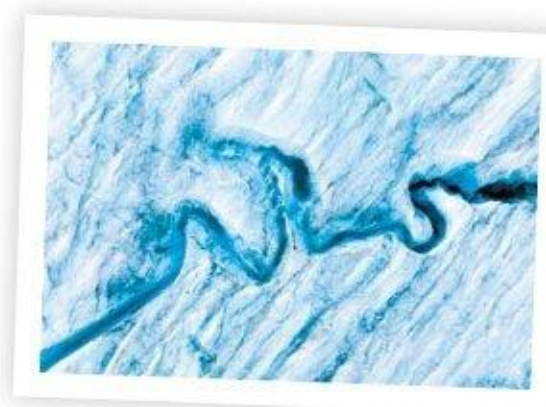
a) Jutro archeolodzy rozpoczynają prace ziemne w Biskupinie.

archeolodzy **co robią?** _____
rozpoczynają **co?** _____
rozpoczynają **kiedy?** _____
rozpoczynają _____? w Biskupinie
prace _____? ziemne

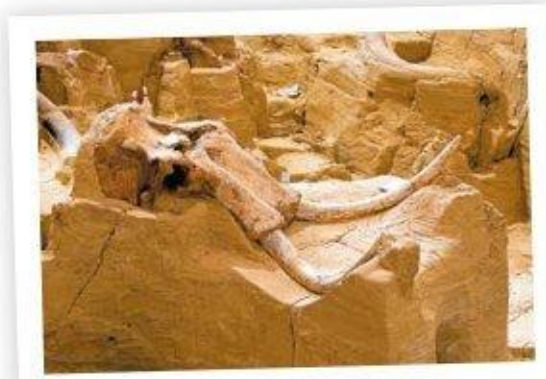
b) Kanadyjscy naukowcy odkryli pod lodami Antarktydy długą rzekę.

naukowcy _____? odkryli
naukowcy **jacy?** _____
odkryli **co?** _____
rzekę **jaką?** _____
odkryli _____? pod lodami
lodami **czego?** _____

c) Paleontolodzy przypadkowo natknęli się na szkielet małego mamuta włochatego.

paleontolodzy _____? natknęli się
natknęli się **na co?** _____
natknęli się **jak?** _____
szkielet _____? mamuta
mamuta **jakiego?** _____
mamuta _____? włochatego

5. W podanych związkach wyrazowych otocz pętlą wyrazy nadrzędne i podkreśl wyrazy podrzędne. Zapisz, jakie to części zdania.

- ▶ bukiet róż – _____
- ▶ ostatnia książka – _____
- ▶ pada od rana – _____
- ▶ jedna kurtka – _____
- ▶ przyjdę jutro – _____
- ▶ gra na oboju – _____
- ▶ oznajmił stanowczo – _____
- ▶ kolorowa apaszka – _____
- ▶ poszedł z bratem – _____

6. Wypisz ze zdań związki główne i związki poboczne.

a) Pierwszoklasiści bawili się na boisku.

związek główny

związki poboczne

b) Samorząd uczniowski ogłosił konkurs plastyczny.

związek główny

związki poboczne

c) Nasza klasa pojedzie w przyszłym miesiącu na wycieczkę do Krakowa.

związek główny

związki poboczne

d) Uczniowie klasy szóstej uczestniczyli we wrześniu w projekcie ekologicznym.

związek główny

związki poboczne

7. Wymyśl jedno zdanie rozwinięte opisujące poniższą ilustrację. Następnie wypisz z niego związek główny i wszystkie związki poboczne.

Zdanie: _____

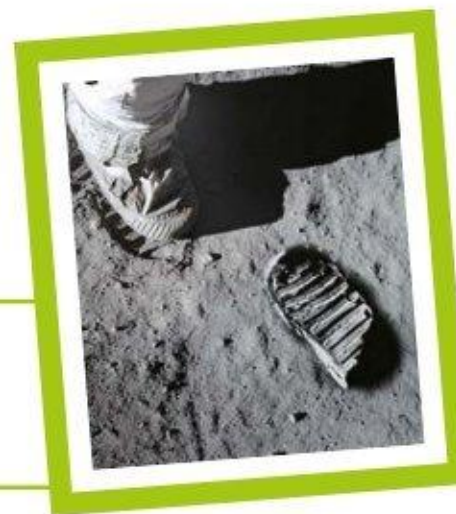
Związek główny: _____

Związki poboczne: _____

8. Z podanego zdania wypisz wszystkie związki wyrazowe. Uzupełnij pytania, na które odpowiadają wyrazy podrzędne.

W 1969 roku Neil Armstrong postawił nogę na Księżycu.

_____ ? _____

_____ ? _____

_____ ? _____

_____ ? _____

9. Rozbuduj zdania pojedyncze wyrazami określającymi podmiot i orzeczenie. Kolorem niebieskim podkreśl w nich grupę podmiotu, a kolorem czerwonym – grupę orzeczenia. Wypisz wszystkie związki poboczne.

a)

Dziewczyna ogląda.

b)

Chtopiec myśli.

O tym, jak rozłożyć zdanie na części

1. W podanych zdaniach zaznacz jednym kolorem grupę podmiotu, a innym – grupę orzeczenia. Następnie podkreśl w nich podmiot (jedną linią) i orzeczenie (dwoma liniami).
 - ▶ Trzy dojrzałe jabłka leżały na najwyższej półce białego kredensu.
 - ▶ W XIX wieku Auguste Rodin¹ stworzył oryginalne i poruszające rzeźby.
 - ▶ Nagle Marysi wypadł z rąk duży ceramiczny wazon.
2. Uzupełnij instrukcję brakującymi słowami, a następnie wstaw w kwadraciki cyfry od 1 do 9 zgodnie z kolejnością, w jakiej dokonujesz rozbioru zdania pojedynczego.

Instrukcja rozbioru zdania pojedynczego w dziewięciu krokach

- ☐ Zadać pytanie, na które odpowiada podmiot: _____ .
- ☐ Wyszukać podmiot i podkreślić go _____ linią.
- ☐ Umieścić na wykresie orzeczenie po _____ stronie.
- ☐ Zapisz na wykresie pozostałe wyrazy w taki sposób, aby łączyły się ze sobą.
- ☐ Nazwij wszystkie części zdania.
- ☐ Wyszukać w zdaniu orzeczenie i podkreślić je _____ liniami.
- ☐ Dorysuj strzałki, które połączą związki wyrazowe i zapisz obok nich pytania.
- ☐ Umieścić na wykresie podmiot po _____ stronie.
- ☐ Zadać pytanie o orzeczenie: _____ .

¹ czytaj: ogist rodę

3. Dopasuj wykresy zdań do wypowiedzi, a dowiesz się, jak się nazywają postacie z obrazka. Ich imiona wpisz we właściwej kolejności pod rysunkiem.

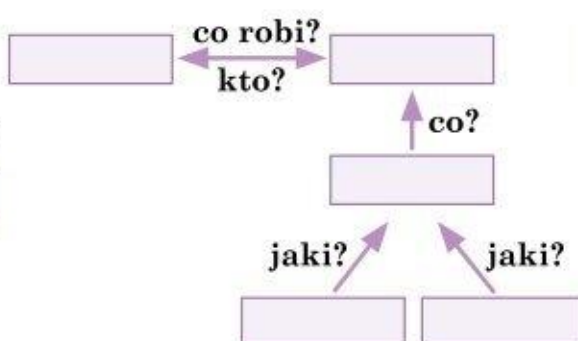

a)

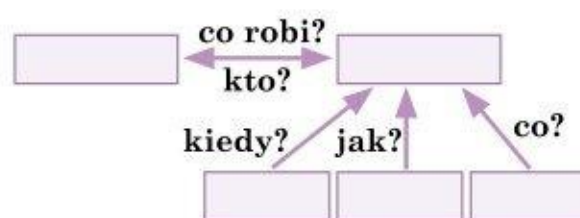
Zuza

b)

Tosia

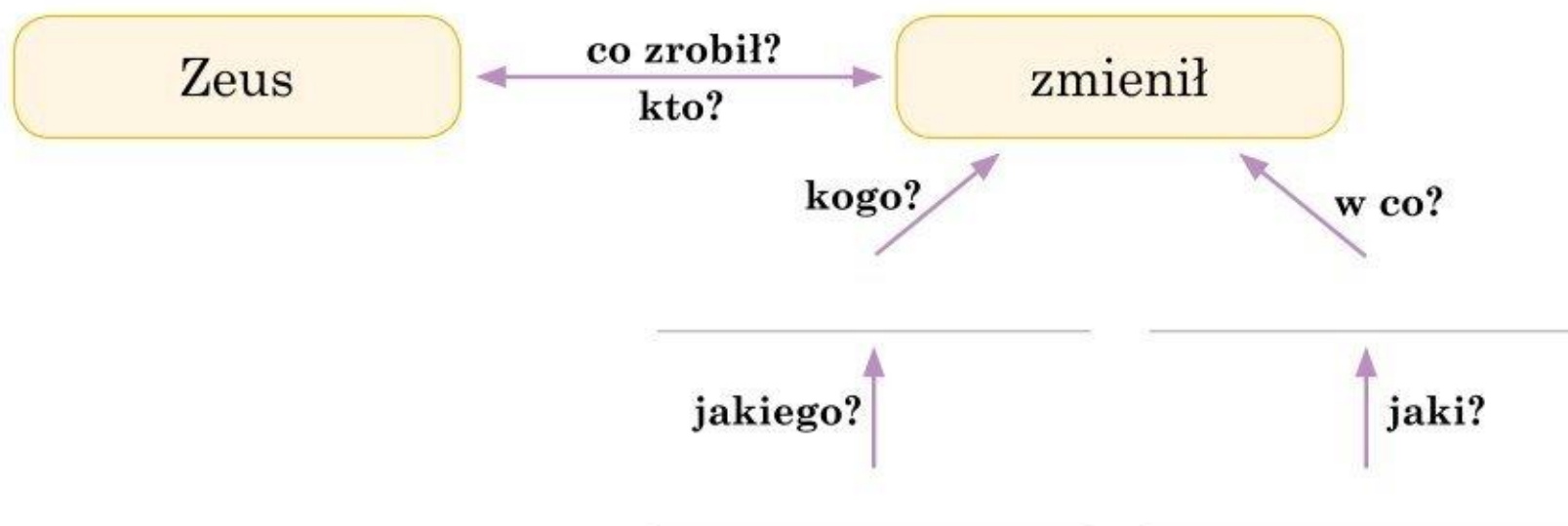
c)

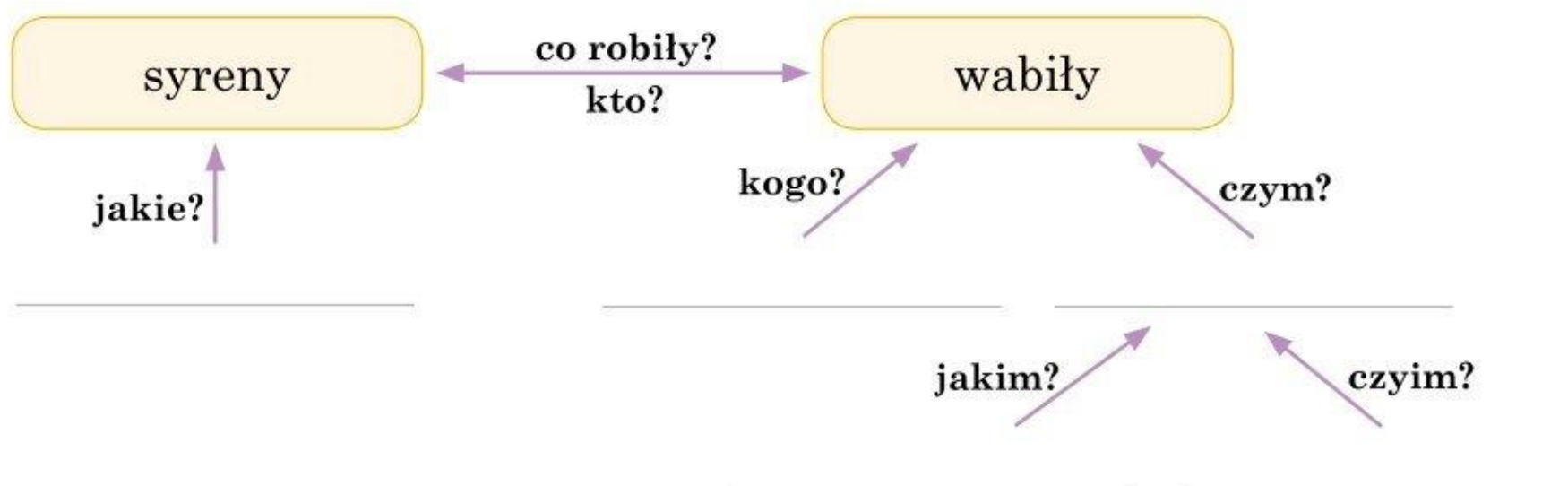
Iza

4. Podkreśl w zdaniach orzeczenie i podmiot. Uzupełnij wykres pozostałymi wyrazami.

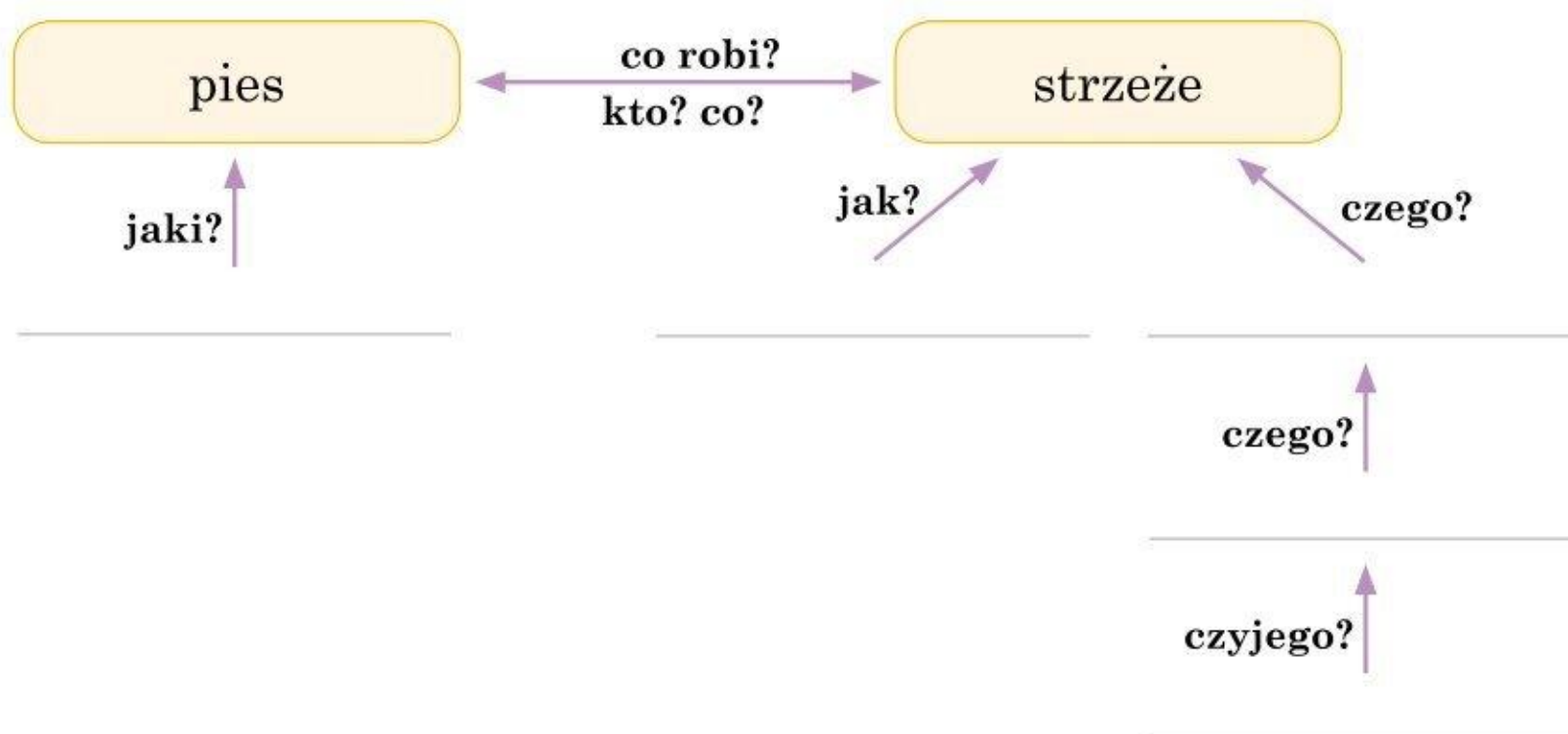
- a) Zeus zmienił skrzydlatego Pegaza w duży gwiazdozbiór.

b) Drapieżne syreny wabiły żeglarzy swoim czarującym śpiewem.

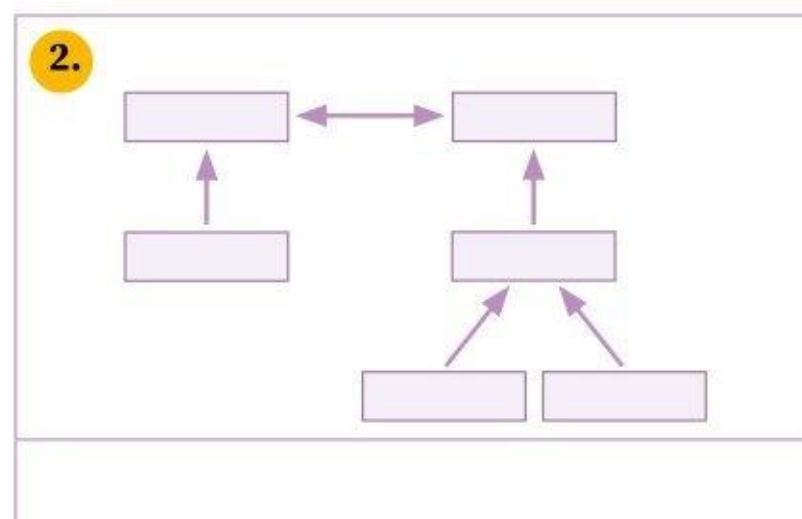
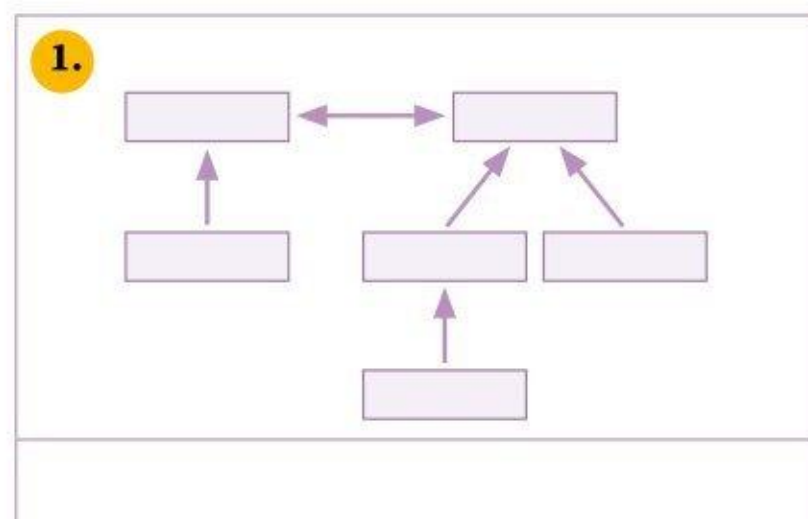

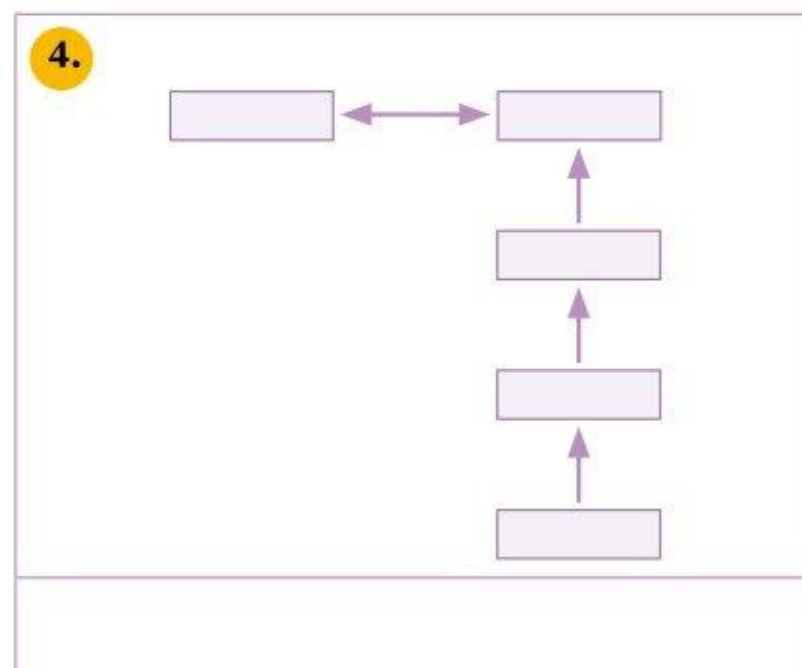
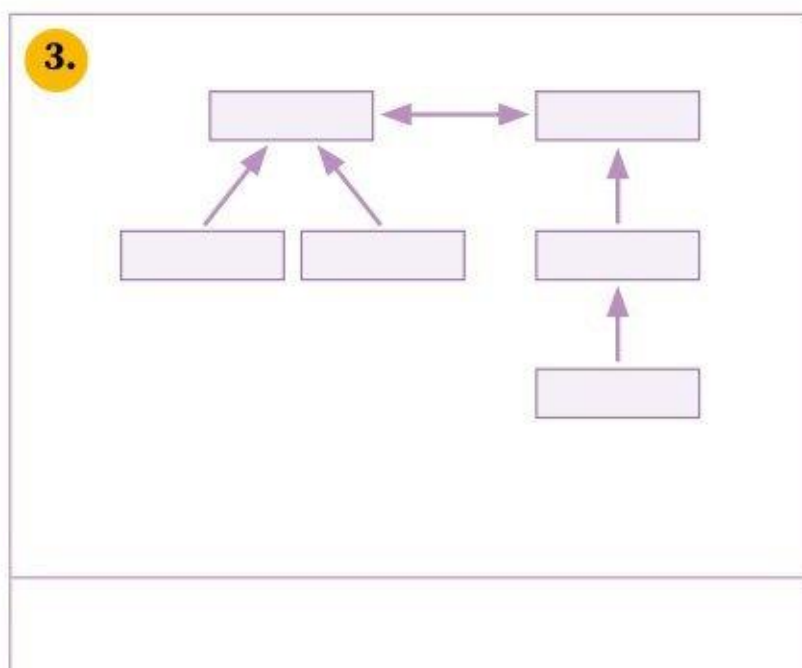
c) Wielogłowy pies czujnie strzeże bram królestwa Hadesa.

5. Dopasuj zdania do podanych wykresów. Pod każdym wykresem zapisz literę, którą oznaczone jest właściwe zdanie.

- A.** Mężny Lech zobaczył potężnego, białego orła.
- B.** Straszny bazyliszek pilnuje w podziemiach cennych skarbów.
- C.** Smok gnębił mieszkańców grodu Kraka.
- D.** Młoda i piękna Wanda słynęła ze sprawiedliwych rządów.

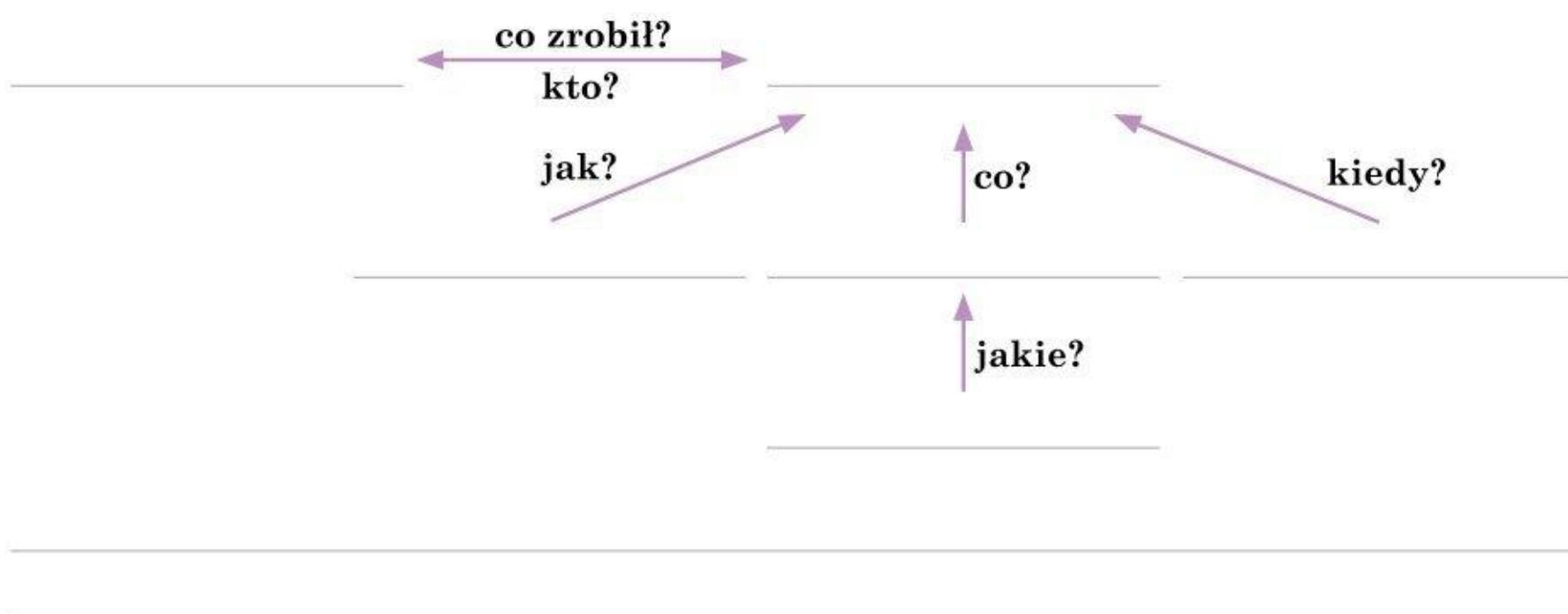
6. Narysuj wykresy poniższych zdań. Podpisz wszystkie części zdania.

a) Mistrz Twardowski pracował nad kamieniem filozoficznym.

b) Pracownia Twardowskiego znajdowała się na Krzemionkach.

c) Słynny krakowski czarnoksiężnik usypał Pustynię Błędowską.

7. Utwórz zdanie, które będzie odpowiadało podanemu wykresowi.

8. W tekście o legendach podkreśl zdania pojedyncze. Narysuj wykres pierwszego z nich.

Każde duże miasto ma swoją legendę. Opowieść ta dotyczy zazwyczaj okoliczności jego powstania albo wyjaśnia historię jakiegoś budynku czy miejsca. Nikt nie zna autorów tych opowieści. Wszyscy wiemy, że łączą one elementy realistyczne z fantastycznymi. Największą popularnością cieszą się legendy związane z dawną oraz obecną stolicą naszego państwa.

9. Z podanych wyrazów utwórz trzy zdania. Narysuj ich wykresy.

orzeczenia

wygrała • wystąpi • wyjechała

podmioty

drużyna • ciocia • siostra

wyrazy z grupy
podmiotu

moja • chłopców • Piotra

wyrazy z grupy
orzeczenia

wczoraj • tym • zasłużone • mecz • siatkówki •
na wakacje • w przedstawieniu

a)

b)

c)

Czy wyrazy w zdaniu można układać w dowolnej kolejności?

1. Z podanych wyrazów ułóż zdania. Wpisz słowa w poprawnej kolejności. Pokoloruj na niebiesko grupę podmiotu, a na czerwono – grupę orzeczenia.

dzwoni	moja	do koleżanki	mama
--------	------	--------------	------

a) _____

właśnie	wujek	wrócił	Krzysia	z pracy
---------	-------	--------	---------	---------

b) _____

nastolatków	czyta	o przygodach	książkę	Jagoda
-------------	-------	--------------	---------	--------

c) _____

2. Popraw szyk wyrazów w zdaniach.

▶ Na harcerski obóz pojechały dziewczyny same.

▶ Pogoda ładna była.

▶ Namioty rozbite pod lasem zostały.

▶ Chodziliśmy codziennie na wędrowniki piesze.

▶ Wybornie bawiliśmy się.

▶ Nie zapomnę nigdy go.

▶ Mi się ten wyjazd podobał bardzo.

3. Z podanych słów ułóż zdania zgodnie z poniższym kodem. Zastosuj wyrazy we właściwej formie.

czasownik

rzeczownik

przymiotnik

przysłówek

przyimek

obozowicze • pośpiesznie • ognisko • rozpalić

łódź • doświadczony • zacumować • żeglarz

zdjęcia • kolega • wysłać • nowy • Michał • wczoraj

z • dziś • dom • fryzura • mama • wrócić • nowy • do

4. Podaj jak najczęściej określić do przedmiotów przedstawionych na ilustracji. Ułóż do każdej ilustracji po jednym zdaniu, w którym je wykorzystasz. Zadbaj o poprawny szyk wyrazów.

1.

2.

5. Napisz ogłoszenie o zgubionym przedmiocie. Zadbaj o to, aby znalazły się w nim odpowiedzi na pytania: Kto ogłasza? Co zostało zgubione? Kiedy to się stało? Gdzie? W jaki sposób można się skontaktować z osobą poszukującą zagubionej rzeczy? Zapisz informacje w odpowiednim szyku.

6. Wpisz w luki przydawki wyrażone kolejno: rzeczownikiem, przymiotnikiem, liczebnikiem, zaimkiem, wyrażeniem przyimkowym.

Niezapomniany dzień

Spotkaliśmy się w domu _____.

Biegaliśmy po _____
trawie.

Puszczaliśmy _____ latawce.

Śpiewaliśmy _____ ulubione piosenki.

Opowiadaliśmy sobie historie _____.

7. Uzupełnij zdania przydawkami. Zdecyduj, które przydawki powinny się znaleźć przed, a które za wyrazem określonym. Zastosuj wyrazy w odpowiednich formach.

feta • opakowanie • ser

pierogi • smaczne • z mięsem • jej

barszcz • trzy porcje • ukraiński • aromatyczny

kurczak • z różną • pieczony

jarzyny • wiosenne • bukiet

Marku, kup mi, proszę, _____.

Wstąp do babci po _____.

Na obiad mamy jeszcze _____.

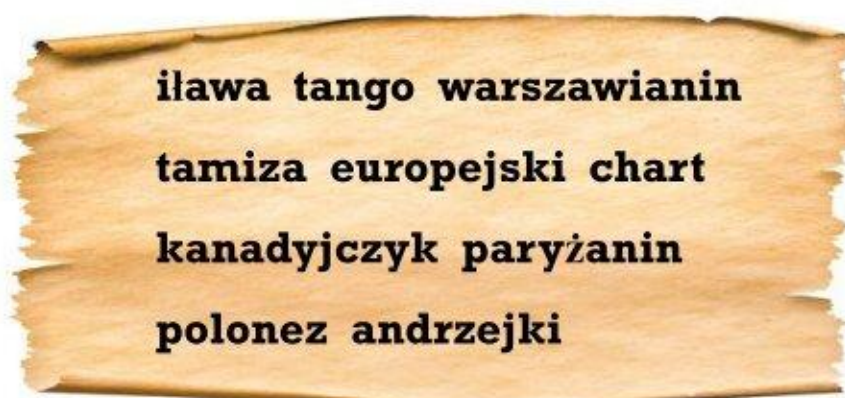
Na drugie danie przygotuję _____.

z _____.

Dokąd na wakacje? Do Nowego Sącza! Zjeść nowosądeckie oscypki

1. Marynarze znaleźli w butelce zaszyfrowaną wiadomość od rozbitków. Chcą im pomóc, ale nie wiedzą, gdzie ich szukać. Pierwsze sylaby tych wyrazów, które powinny się rozpoczynać wielką literą, spisane po kolei, kryją nazwę wyspy.

Wyrazy pisane wielką literą	Wyrazy pisane małą literą

_____ – tam trzeba szukać rozbitków!

2. Zapisz nazwy świąt, a następnie utwórz od nich przymiotniki.

szopka (jaka?)

życzenia (jakie?)

pisanki (jakie?)

3. Dokończ program wydarzeń domu kultury. Wybierz wielką lub małą literę.

Program na listopad

- 4.11 – wykład z cyklu: **W/warszawskie dzielnice**. Varsavianista Jan Kozyra: *Praskie ulice **S/stalowa**, **W/wileńska**, 11 **L/listopada***
- 6.11 – warsztaty kulinarne poświęcone kuchni **A/azjatyckiej**
- 10.11 – spotkanie z Tomaszem Jaskółką, który opowie o swojej podróży do stolicy **L/litwy** – **W/wilna**
- 15.11 – wykład prof. Mirosławy Szymańskiej pt. **W/wisła**, **W/warta**, **O/odra**, **B/bug** – ekosystemy **P/polskich rzek**
- 19.11 – warsztaty taneczne – nauka **P/poloneza**
- 23.11 – warsztaty przyrodnicze – mieszkańcy **W/wielkiej R/rafy K/koralowej**
- 26.11 – warsztaty taneczne – nauka **K/kujawiaka**
- 30.11 – **A/andrzejki**, zabawa dla młodzieży

4. Uzupełnij zdania przymiotnikami utworzonymi od wyróżnionych wyrazów.

Plac w Nowej Hucie
to plac _____.

Osiedle w Nowej Soli to
_____ osiedle.

Rasa psa wyhodowanego
w Nowej Fundlandii to owczarek
_____.

Kraje Europy Zachodniej to
kraje _____.

5. W podanych zdaniach zaznacz poprawną formę przyimków. Jeśli uznasz, że obie formy są poprawne, otocz je jedną pętlą.

Nowa Sól k./koło Zielonej Góry leży w województwie lubuskim.
W Nowym Mieście n./nad Wartą mieszkają nasi kuzynowie.

6. Obejrzyj mapę Europy.

- a) Zaznacz kolorem niebieskim granice:

- polsko-niemiecką,
- francusko-włoską,
- portugalsko-hiszpańską,
- rumuńsko-bułgarską.

- b) Nazwij granice zaznaczone na czerwono.

7. Utwórz przymiotniki od nazw geograficznych. Zwróć uwagę na pisownię wielką i małą literą.

Nowy Orlean	jazz	_____
Górny Śląsk	_____	Okręg Przemysłowy
Babia Góra	Pasmo	_____
Biała Podlaska	_____	Stowarzyszenie Jazzowe
Nowy Sącz	_____	rynek
Dolny Śląsk	_____	zabytki
Nowy Jork	_____	metro
Korea Południowa	_____	firma
Morze Czarne	_____	kurort*

*kurort – uzdrowisko, miejscowość rekreacyjna

8. Uzupełnij brakujące wielkie lub małe litery na początku wyrazów.

Dzisiaj poszłam z rodzicami do arku im. Fryderyka Chopina pojeździć na rowerze. Czasem jednak po arkowych alejkach inni rowerzyści jeżdżą zbyt szybko. Dziś jeden z nich na mnie najechał. Mama przypomniała mu, że

w arku obowiązuje regulamin. Punkt czwarty egulaminu arku im. Fryderyka Chopina brzmi: „Na terenie arku zabrania się jazdy wszelkich pojazdów poza rowerkami dziecięcymi”. W innych arkach jest spokojniej, ale tu są najlepsze ścieżki rowerowe.

9. Rozwiąż quiz. Pierwsze litery odgadniętych słów utworzą nazwisko norweskiego badacza i pierwszego zdobywcy bieguna południowego.

- ▶ państwo, które obejmuje cały kontynent _____
- ▶ zwyczaj obdarowywania się prezentami 6 grudnia _____
- ▶ góry, które oddzielają Europę od Azji _____

- ▶ rzeka w Afryce, najdłuższa na Ziemi
- ▶ rasa psa o białej sierści w czarne lub brązowe kropki
- ▶ mieszkanka Szczecina
- ▶ mieszkaniec kraju ze stolicą w Tallinie
- ▶ rzymski bóg morza albo ósma planeta Układu Słonecznego

--	--	--	--	--	--	--	--

10. Pomóż Marzenie i uzupełnij jej wspomnienia. Zastosuj odpowiednią formę wyrazów oraz wielkie i małe litery.

13 lipca

Tydzień temu zaczęła się nasza wakacyjna przygoda! Wyruszyliśmy pociągiem z _____ dworca, aby wkrótce przybyć na lotnisko w _____.

Na pokładzie samolotu poznaliśmy ciekawych ludzi – trzech _____: jednego _____ i dwóch _____, oraz jednego _____ pochodzącego z _____. Sam mówił o sobie, że dużo podróżuje i czuje się przede wszystkim _____.

Gdy dotarliśmy do _____, na lotnisku przywitali nas nasi _____ przyjaciele. Ponieważ nie znamy języka _____, rozmawialiśmy po _____. W ciągu kilku dni zwiedziliśmy _____

i okolicę. Wyjątkowe wrażenie zrobił na nas most nad rzeką _____ oraz dzieła _____.

AUGUSTÓW
WARSZAWA

POLAK
ŁÓDŹ, PUŁAWY
AUSTRIAK
WIEDEN

EUROPEJCZYK

RZYM
WŁOSKI
WŁOSKI
ANGIELSKI

WIECZNE MIASTO

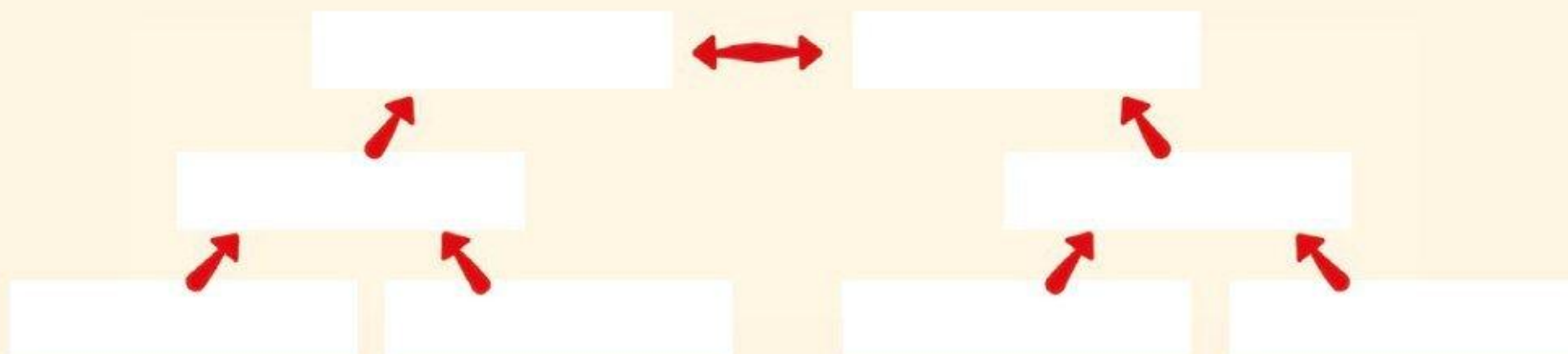
TYBER
MICHAŁ ANIOŁ

WYRUSZ W KULINARNĄ PODRÓŻ!

- Podkreśl w zdaniu podmiot i orzeczenie. Uzupełnij wykres.

W programie kulinarnym dla młodzieży uczestniczyły dzieci ze wszystkich stron świata.

- Z podanego zdania wypisz wszystkie związki poboczne. Zakreśl w każdym wyraz nadrzędny.

Nastoletnia Chamelia z dalekich Indii
zaprezentowała przepis na naleśniki z bananami.

- Popraw szyk wyrazów w zapowiedzi, którą czytał prowadzący.

Zaprosiliśmy gości interesujących
do studia dziś.

Ugotują swoje ulubione dla
was dania z przyjemnością.

- W wypowiedzi Chamelii wybierz poprawną wielką lub małą literę.

Pochodzę z miasta N/nagpur, ale kilka
lat mieszkałam w N/niemczech. Niedawno
przeprowadziliśmy się na D/dolny Ś/śląsk.

Mój tata dostał pracę
w W/województwie D/dolnośląskim.

Jest kucharzem w restauracji
„S/smaki I/indii”. Mama jest tłumaczką.
Często razem gotujemy.

Podsumowanie rozdziałów IV–VII

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–20.

Joanna Jagiełło

Piątek, 11 października

Dzień kolaży

Nie znoszę plastyki. Oczywiście ani mama, ani Helga tego nie rozumieją. Helga, która zanim postanowiła zostać śpiewaczką, chciała iść na Akademię Sztuk Pięknych, uważa, że sztuka to najpiękniejsza rzecz na świecie. Mama z kolei mówi, że sztuka poprawia myślenie kreatywne, gwarantujące sukces w życiu. Tylko tata mnie popiera, ale to dlatego, że po prostu niczego nie lubi oprócz matematyki i fizyki i najgorszą karą dla niego byłoby malowanie albo robienie łańcuchów na choinkę. [...]

Na poprzedniej lekcji było jeszcze mniej czasu, bo gdy tylko pani zaczęła sprawdzać listę, to przyszły drużny z drużyny Latarenki, żeby zareklamować jeszcze raz drużynę i powiedzieć, kiedy będą zbiórki. I tak długo mówiły, że prawie skończyła się lekcja, ale pani nie wydawała się z tego powodu jakaś przygnębiona, chociaż mamy plastykę tylko raz w tygodniu. Po prostu jak poszły, spojrzała na zegar i powiedziała:

– No, zaraz koniec lekcji. Zanotujcie pracę domową.

„Co to jest kolarz?” – zapisałam w zeszycie. – „Znajdź przykład w internecie albo wykonaj własnoręcznie”. Nie była to trudna praca domowa. Ale jaki związek miała ze sztuką, to nie miałam pojęcia.

Dzisiaj pani przyszła na tyle spóźniona, że chłopcy zdążyli się pobić [...]. A potem, jak już zostali spacyfikowani¹ i pani odetchnęła z ulgą, zapytała o tę pracę domową. I bardzo się zdziwiła, ponieważ chłopcy w tych ostatnich rzędach, co nigdy nie biorą udziału w lekcji, bo nienawidzą sztuki, teraz sami zgłaszali się do odpowiedzi. Więc pani

¹ pacyfikować – skłaniać do uległości; tłumić bunt, konflikt w grupie

podniosła brwi tak wysoko jak oni ręce i powiedziała słodkim, cichym głosem:

– Proszę.

No i ruszył Marek Kolanko. To dziwne, bo on w ogóle mało kiedy do czegoś się zgłasza. Teraz otworzył zeszyt i przeczytał:

– „Kolarz to inaczej sportowiec, który uprawia kolarstwo. Znalazłem w internecie wielu sławnych kolarzy [...]”.

Pani otworzyła oczy szeroko ze zdziwienia. [...]

– Szurkowski [...] to jest dopiero kolarz. Zdobył nawet dwa srebrne medale olimpijskie. [...]

– Przepraszam – powiedziała pani.

Ona jest taka dziwna, naprawdę. Nie wiadomo, za co tak ciągle przeprasza.

– Przepraszam. Czy ktoś jeszcze odrobił pracę domową?

Inni chłopcy podnieśli ręce.

– Kolarz to inaczej rowerzysta.

– Cyklista.

– Rafał Majka!

– Michał Kwiatkowski!

– O, ja tu nawet narysowałem cały peleton² – pochwalił się Kacper. On jest naprawdę dobry z rysunków.

Ale pani nie doceniła tego, że tak dużo osób świetnie odrobiło tę pracę domową. Wcale a wcale. Bo pani podeszła do tablicy i napisała wołami „kolaż”. Przez „ż” z kropką.

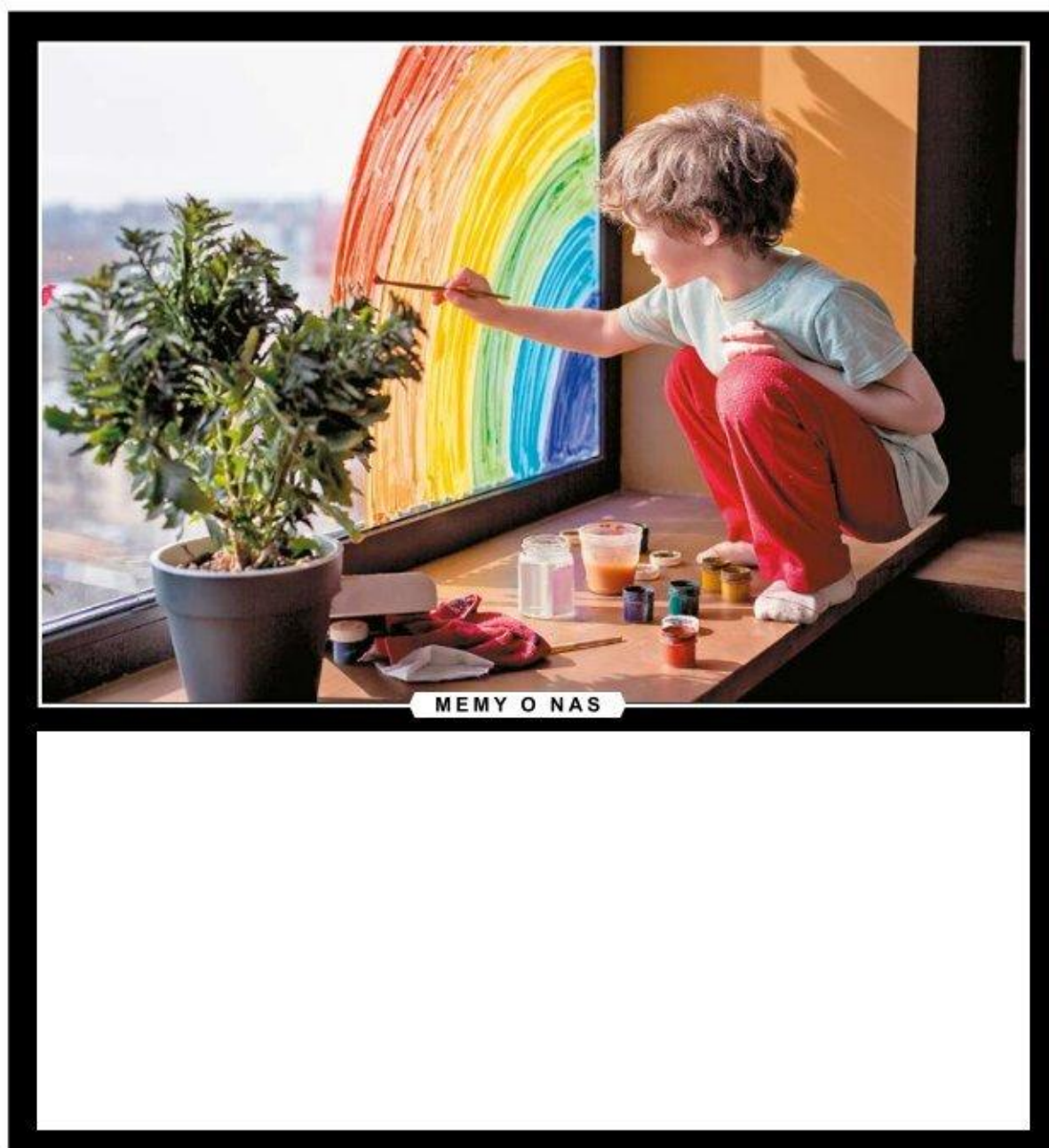
J. Jagiełło, *Czacha się buntuje* (fragmenty),
Wydawnictwo Literatura, Łódź 2018.

1. Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Narratorka uważa, że rozumie ją tylko tata.	P	F
Dziewczynka darzy sympatią panią od plastyki.	P	F
Nauczycielka używa słowa <i>przepraszam</i> , by w uprzejmy sposób zasygnalizować zaistniałe nieporozumienie.	P	F

² peleton – grupa kolarzy biorących udział w wyścigu i jadących obok siebie

2. Który fragment tekstu z pierwszego akapitu pasowałby do poniższego obrazka? Uzupełnij mem.

3. Wybierz właściwe dokończenie zdania.

Nauczycielka plastyki była zdumiona

- A. wizytą druhen z drużyny Latarenki.
- B. zachowaniem chłopców przed lekcją plastyki.
- C. aktywnością na lekcji uczniów z ostatnich ławek.
- D. widokiem peletonu narysowanego przez Kacpra.

4. W którym zdaniu występuje przymiotnik stopniujący się w sposób nieregularny? Zaznacz poprawną odpowiedź.

- A. Nie była to trudna praca domowa.
- B. Mama uważa, że sztuka poprawia myślenie kreatywne.
- C. Pani podniosła brwi i powiedziała słodkim, cichym głosem.
- D. Najgorszą karą dla taty byłoby robienie łańcuchów na choinkę.

5. Wykonaj polecenia.

- a)** Ze zdań w ćwiczeniu 4 wypisz przymiotniki. Nadaj wszystkim wskazaną formę: M., lp, r. męski, stopień równy.
- b)** Od zanotowanych w tabeli przymiotników utwórz przysłówki, a następnie je przestopniuj.

Przymiotnik	Przysłówek w stopniu równym	Przysłówek w stopniu wyższym	Przysłówek w stopniu najwyższym

- c)** Podkreśl przysłówki, które z przeczeniem *nie* są pisane łącznie.

6. Wybierz poprawne dokończenie zdania.

W zdaniu: *Znalazłem w internecie wielu sławnych kolarzy*, podkreślone słowo to liczebnik

- A.** główny.
- B.** zbiorowy.
- C.** ułamkowy.
- D.** nieokreślony.

7. W poniższej rozsypance zakresł słowa z głoską *ą*, której użycie uzasadnia ta sama reguła ortograficzna.

śpiewaczką

najgorszą

ulgą

piątek

rozumieją

kropką

sztuką

8. Przeczytaj definicję wyrazu *sztuka* ze słownika języka polskiego, a następnie wykonaj polecenie.

sztuka

- 1) dziedzina ludzkiej działalności polegająca na tworzeniu czegoś, co daje ludziom przyjemność, wzruszenia i pobudza ich do myślenia
- 2) utwór literacki przeznaczony do wystawiania na scenie
- 3) pojedyncza rzecz należąca do klasy podobnych przedmiotów
- 4) ekspresywnie o osobie

<https://wsjp.pl/>

W jakim znaczeniu zostało użyte to słowo w każdym ze zdań? Uzupełnij tabelę – przy każdym zdaniu zapisz właściwy numer objaśnienia z definicji.

- A. Z Honoraty jest twarda sztuka – pomimo przeciwności nigdy się nie poddała.
- B. Straganiarz sprzedawał palmy wielkanocne po 30 zł za sztukę.
- C. Mieczysław zagrał wiele ciekawych postaci w licznych sztukach teatralnych.
- D. Obcowanie ze sztuką uczy ludzi wrażliwości na piękno.

A	B	C	D

9. Wypisz z tekstu synonimy wyrazu *kolarz*.

10. Zapisz, jaką częścią zdania są podkreślone wyrazy.

Nie znoszę plastyki. – _____

Tylko tata mnie popiera. – _____

Teraz otworzył zeszyt i przeczytał. – _____

Znalazłem w internecie wielu sławnych kolarzy. – _____

Czy ktoś jeszcze odrobił pracę domową? – _____

11. Do podanego zdania dopisz dwa okoliczniki: jeden wyrażony przysłówkiem, a drugi – rzeczownikiem z przyimkiem.

Zanotujcie pracę domową.

12. Przyjrzyj się fotografii i rozwiń zdanie według wskazówek.

Dzieci prezentują.

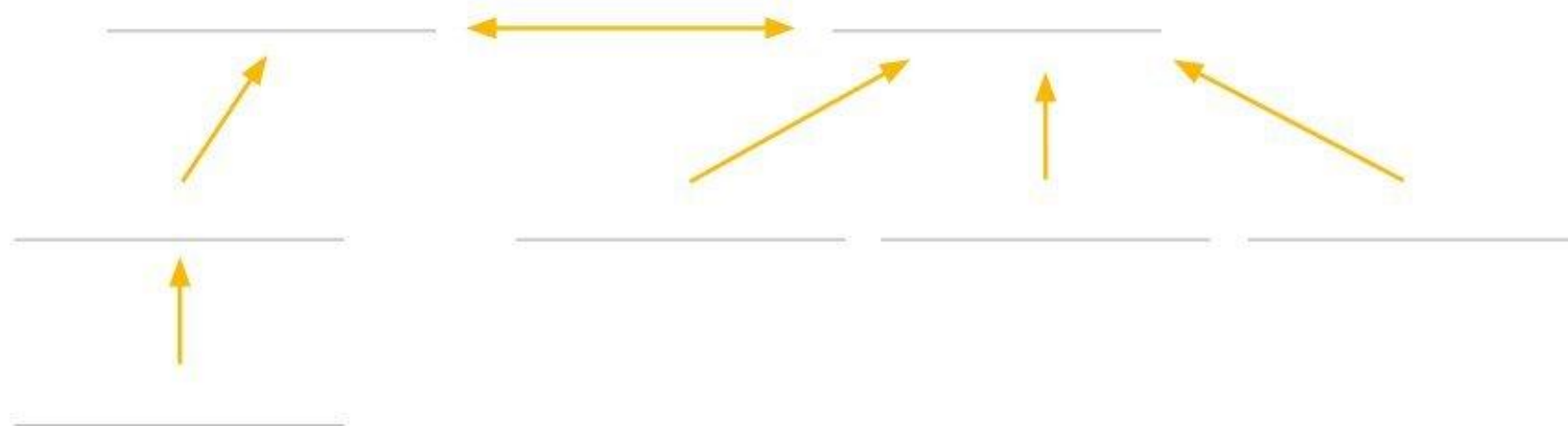
a) dwoma przydawkami

b) dwoma okolicznikami

c) dwoma dopełnieniami

13. Zacytuj zdanie, w którym ujawnia się narrator.

14. Wskaż zdanie, którego budowę ilustruje poniższy wykres.

- A.** Robienie łańcuchów na choinkę byłoby dla taty najgorszą karą.
- B.** Chłopcy w ostatnich rzędach sami zgłaszali się teraz do odpowiedzi.
- C.** Szurkowski zdobył nawet dwa srebrne medale olimpijskie.
- D.** Dużo osób świetnie odrobiło tę pracę domową.

15. Przeczytaj zdanie i narysuj jego wykres. Zapisz przy strzałkach pytania.

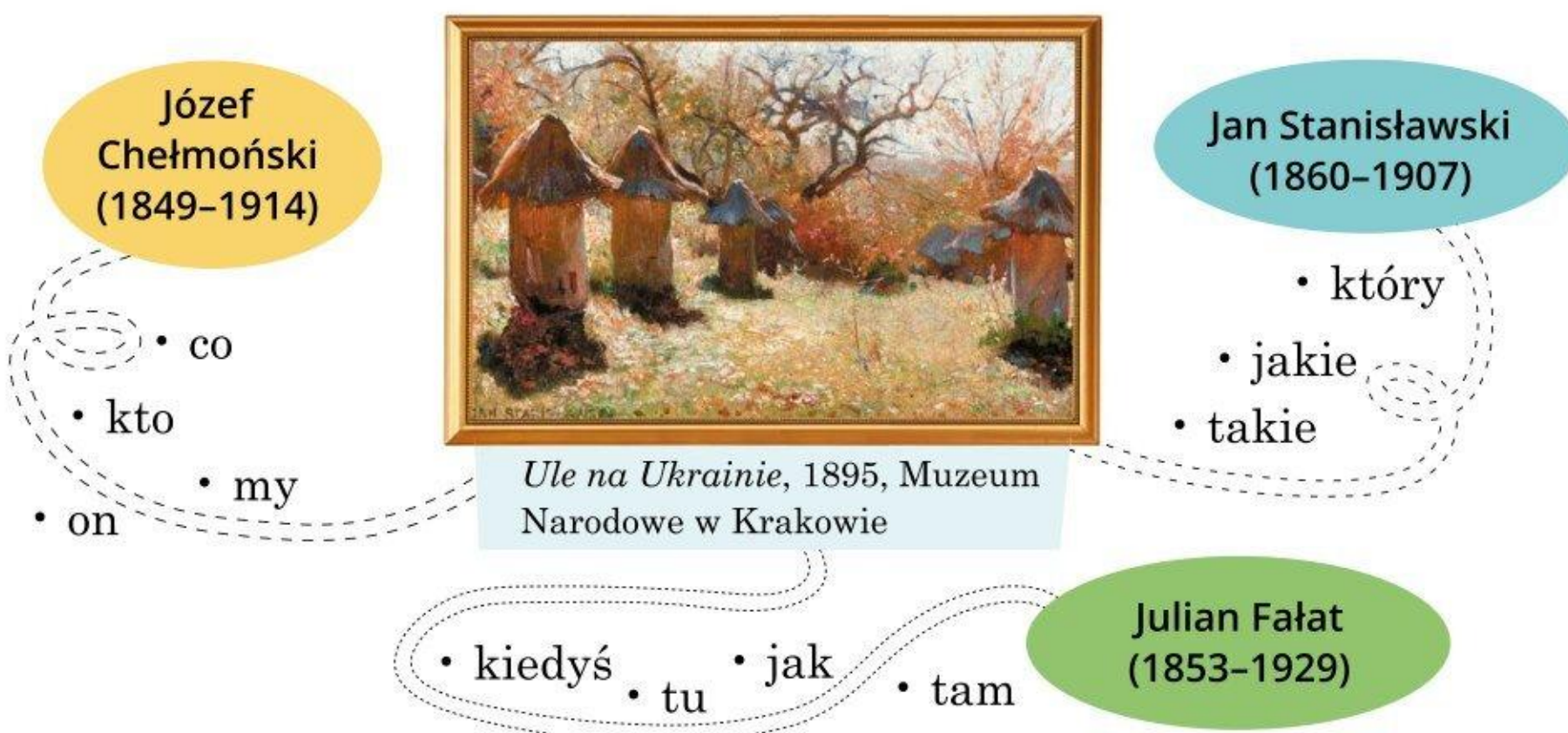
Marek z ostatniej ławki znalazł w internecie informacje na temat wielu sławnych kolarzy.

A large dashed rectangular box intended for the student to draw a sentence structure diagram for the given sentence.

16. Wstaw zaimki *tę* lub *tą*.

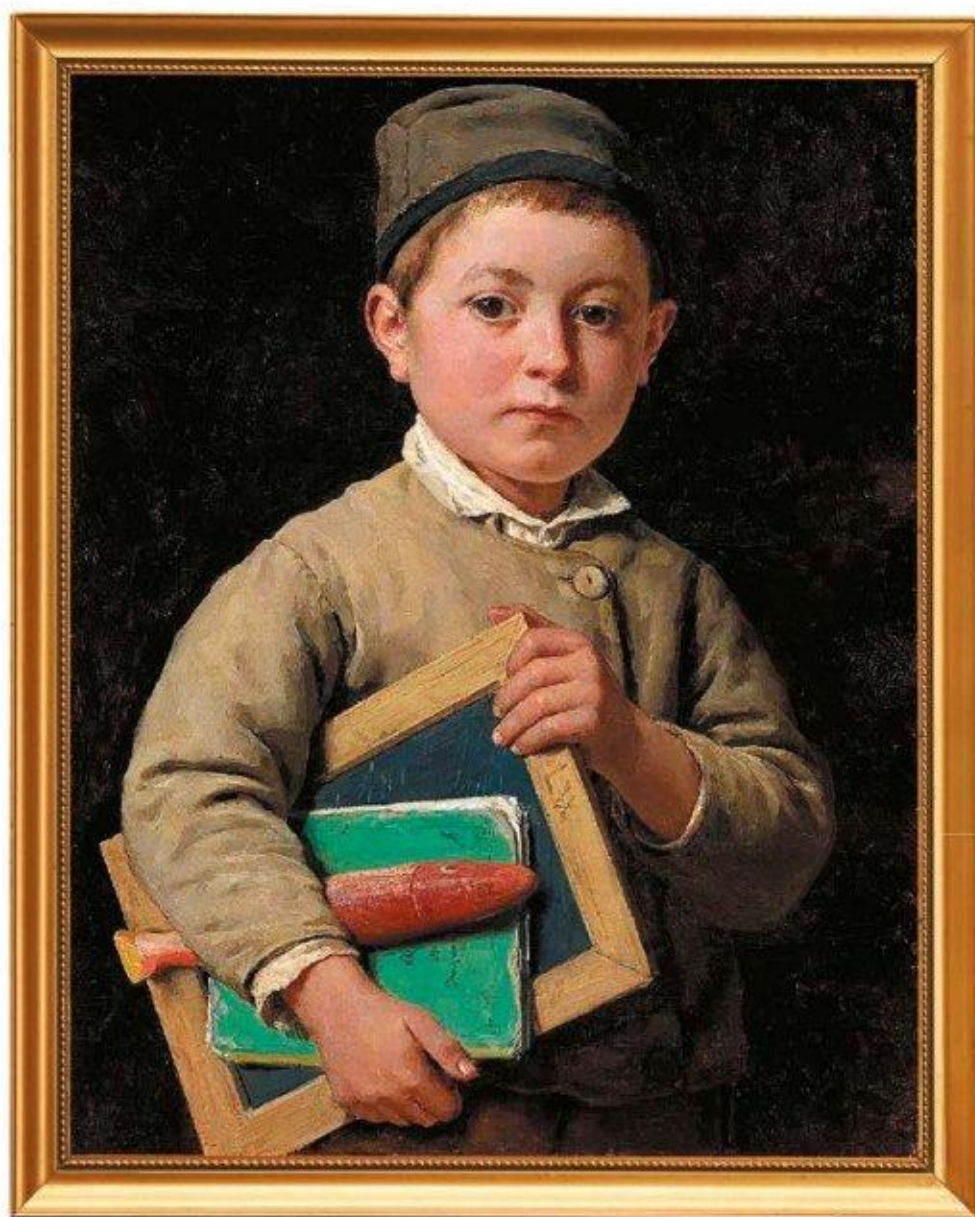
17. Sprawdź, kto jest autorem obrazu wiszącego w galerii. Prowadzi do niego ścieżka z zaimkami rzeczownikami. Zamaluj ją.

18. Zamaluj pola z elementami niezbędnymi do zredagowania opisu obrazu.

własna ocena	pierwszy plan	technika	kolorystyka	okoliczności powstania
faktura	opinie innych osób o obrazie	autor	tło	data powstania

19. Opisz chłopca z portretu.

Albert Anker,
*Chłopiec z przyborami
szkolnymi*, 1881, olej na płótnie,
Muzeum Sztuki Winterthur
(czytaj: wintertur), Szwajcaria

20. Przeczytaj końcowy fragment tekstu i zastanów się, jak mogłaby brzmieć rozmowa zaskoczonych uczniów, którzy zrozumieli swoją pomyłkę. Zapisz poniżej propozycję dialogu między nimi. Zastosuj poprawne znaki interpunkcyjne i tekst narratora.

Źródła ilustracji i fotografii:

Okładka: (twarz dziewczynki) Kite_rin/Shutterstock.com, (włosy i okulary) Cookie Studio/Shutterstock.com, (zamek) koya979/Shutterstock.com, (lew) Eric Isselee/Shutterstock.com, (drzewo) Jan Martin Will/Shutterstock.com, (kłębek) Nataliia K/Shutterstock.com, (szafa) Iryna_PrShutterstock.com, (Zeus) K.SorokinShutterstock.com, (labirynt) goodwin_xShutterstock.com, (harfa) Al4Shutterstock.com

Ozdobniki: (dziewczynka) Roman Samborskyi/Shutterstock.com, (chłopiec) carballo/Shutterstock.com, (chłopiec ciemnoskóry) Roman Samborskyi/Shutterstock.com

Rysunki: s. 17 (dziewczynki na plaży), s. 38 (wędrowcy na pustyni), s. 40 (dinozaur), s. 50 (lew), s. 139 (muzeum); sketchnotki (21, 39, 57, 79, 91, 105, 131) – Krzysztof Kałucki

Tekst główny: s. 5 (dwie dziewczyny, pretensje) Tatiana Kasatkina/Shutterstock.com, (kibice) Dziurek/Shutterstock.com; s. 6 (chłopiec w trzcinach, rybak, rozmowa chłopca z rybakim, złowienie ryby, radość wędkarzy) Roman Chazov/Shutterstock.com; s. 7 (piesek przed laptopem) Kristina Holovach/Shutterstock.com; s. 8 (pieski na plaży, pieski w górach, piesek wachający stopę, pieski z niemowlęciem) Jus_Ol/Shutterstock.com, (piesek na hamaku) Bachkova Natalia/Shutterstock.com; s. 9 (chłopiec z psem) klyaksun/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; s. 10 (młodzież w bibliotece) Ground Picture/Shutterstock.com, (uczeń biegnący do szkoły) Shopping King Louie/Shutterstock.com, (dziewczyna z plecakiem) Drazen Zigic/Shutterstock.com, (uczniowie na rowerach) LeManna/Shutterstock.com, (chłopiec) Prostock-studio/Shutterstock.com, (nauczyciel z uczniami) Gorodenkoff/Shutterstock.com, (ryś) AnnstasAg/Shutterstock.com, (piórnik) Pogorelova Olga/Shutterstock.com, (krawiec) Macrovector/Shutterstock.com, (linijka) chuhashtock/Shutterstock.com; s. 12 (dzieci w autobusie) Viktoriia Hnatiuk/Shutterstock.com, (marynarz) Shtonado/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; s. 13 (ptaki) White Space Illustrations/Shutterstock.com; s. 14 (koty) Anchalee Ar/Shutterstock.com; s. 15 (filiżanka herbaty) BudOlga/Shutterstock.com, (żółty ser) indahp/Shutterstock.com, (kajzerka) pikepicture/Shutterstock.com, (ciasto) Timmary/Shutterstock.com; (plansza) brgfx/Shutterstock.com, (grzyby) WinWin artlab/Shutterstock.com, (grzybiarz) ClassicVector/Shutterstock.com; s. 17 (puzzle) JJava Designs/Shutterstock.com; s. 18 (kobieta z aparatem) Ground Picture/Shutterstock.com, (grafika kwiaty) Fourleaflover/Shutterstock.com, (duże kwiaty) Ewa Pawińska; s. 19 (kangur) guahimphoto/Shutterstock.com, (Islandia) Creative Travel Projects/Shutterstock.com, (Japonia) S.R.Lee Photo Traveller/Shutterstock.com, (pustynia) Ikpro/Shutterstock.com, (fiordy) Smit/Shutterstock.com, (Londyn) ZGPhotography/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; s. 20 (jaskinia) Denis Cristo/Shutterstock.com, (rycerz w zbroi) GoodStudio/Shutterstock.com, (dynia) tmicons/Shutterstock.com, (żmija) Alfasan/Shutterstock.com, (posiłek) BlueRingMedia/Shutterstock.com, (kobieta w berecie) Anna Tigra/Shutterstock.com, (studnia) lady-luck/Shutterstock.com, (stacja benzynowa) Golden Sikorka/Shutterstock.com; s. 22 (ikonka listu) moloko_vector/Shutterstock.com, (dziewczynka przy laptopie) EZ-Stock Studio/Shutterstock.com, (para przy laptopie) Goksi/Shutterstock.com, (kobieta przy laptopie) Eva March/Shutterstock.com, (mężczyzna) voronaman/Shutterstock.com; s. 23 (apla do e-maila) SpicyTruffel/Shutterstock.com, (emotikony) Aleksandr Artt/Shutterstock.com; s. 24 (porzucone śmieci) intararit/Shutterstock.com, (sprzątanie świata) SaimonSailent/Shutterstock.com, (apla do e-maila) SpicyTruffel/Shutterstock.com; s. 26 (smartfon) Vitya_M/Shutterstock.com; s. 27 (pająk) Yayayoyo/Shutterstock.com, (pajęczyna) Sveta Aho/Shutterstock.com; s. 28 (zawody) lemono/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images, (pinezki) Jan Engel/Shutterstock.com; s. 29 (proporczyki) Aleksandr Andrushkiv/Shutterstock.com, (dzieci) Andrew Rybalko/Shutterstock.com; s. 30 (miasto nocą) Philipp Dase/Shutterstock.com, (burza) Irina Kozorog/Shutterstock.com, (niebo nad miastem) Bruno Passigatti/Shutterstock.com, (dzieci) Tomsickova Tatyana/Shutterstock.com; s. 31 (diabelski młyn) Chris Howey/Shutterstock.com, (tryby) view17/Shutterstock.com; s. 32 (chorągiewka) Jan Engel/Shutterstock.com, (zakaz jedzenia) nikolae/Shutterstock.com, (zakaz wspina się) theerakit/Shutterstock.com, (zakaz śmiecenia) nik_nadal/Shutterstock.com, (zakaz zrywania kwiatów) Fadhila Prasetyo Wibowo/Shutterstock.com, (zakaz wprowadzania psów) Zoart Studio/Shutterstock.com; s. 33 (wehikuł czasu) NesaCera/Shutterstock.com, (jura) mollicart/Shutterstock.com, (dinozaury) Hangouts Vector Pro/Shutterstock.com, (ramki na zdjęcia) StarLine/Shutterstock.com, (album) Bibadash/Shutterstock.com, (drzewo) lovelyday12/Shutterstock.com; s. 35 (koń, kobieta, mężczyzna i kobieta) Good-

Studio/Shutterstock.com; s. 36 (kosze na śmieci) Daniel Sztork/Shutterstock.com, (dziewczynki w bibliotece) Dmytro Zinkevych/Shutterstock.com, (kobiety w sklepie) Vaillery/Shutterstock.com; s. 37 (chora kobieta i chłopiec) YAKOBCHUK VIACHESLAV/Shutterstock.com, (chłopcy w ławce) Dmytro Zinkevych/Shutterstock.com, (postacie) GoodStudio/Shutterstock.com; s. 40 (postacie) Tartila/Shutterstock.com, (ramki) Denis Cristo/Shutterstock.com; s. 41 (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; s. 42 (postacie) inspiring.team/Shutterstock.com; s. 44 (maraton) graphic-line/Shutterstock.com, (widok miasta) Jurik Peter/Shutterstock.com, (posiłki) CuteCute/Shutterstock.com; s. 45 (ikonki pogodowe) Anna Frajtova/Shutterstock.com, (aple) Valeriya Bogdanova100/Shutterstock.com; s. 46 (zdobienie tortu) tong patong/Shutterstock.com, (kartka) sini4ka/Shutterstock.com; s. 47 (aple) Valeriya Bogdanova100/Shutterstock.com; s. 48 (dziewczyna w garderobie) zuperia/Shutterstock.com, (kobiety na siłowni) GoodStudio/Shutterstock.com, (aple) Valeriya Bogdanova100/Shutterstock.com; s. 49 (poziomki) Maren Winter/Shutterstock.com, (buty) reza fardinfar/Shutterstock.com, (prysznic) Kharazm/Shutterstock.com, (sałatka) Africa Studio/Shutterstock.com, (kciuki) Alex Gontar/Shutterstock.com; s. 51 (karmnik dla ptaków) NotionPic/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; s. 52 (ramki) Denis Cristo/Shutterstock.com; s. 53 (awatary) Number 86/Shutterstock.com; s. 55 (byk) carlos castilla/Shutterstock.com, (słoń) Talvi/Shutterstock.com, (koń) Eric Isselee/Shutterstock.com, (ryba) ILYA AKINSHIN/Shutterstock.com, (kot) Dora Zett/Shutterstock.com; s. 56 (karteczki) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; s. 61 (wyspa) Simon Dannhauer/Shutterstock.com; s. 62 (podwórko) Szymon Mucha/Shutterstock.com, (blokowisko) Alexey Slyusarenko/Shutterstock.com; s. 64 (smartfon) Vitya_M/Shutterstock.com, (chłopiec) CastecoDesign/Shutterstock.com, (mężczyzna przed lustrem) lemono/Shutterstock.com; s. 65 (buźki) Hardyguardy/Shutterstock.com; s. 66 (kolejka) robuart/Shutterstock.com; s. 68 (chora dziewczynka) Pixel-Shot/Shutterstock.com; s. 69 (koło fortuny) Yganko/Shutterstock.com, (chłopiec) robuart/Shutterstock.com; s. 70 (żubry) Szczepan Klejbuk/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; s. 71 (przeprowadzka) GoodStudio/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; s. 72 (kobiety na siłowni) PeopleImages.com – Yuri A/Shutterstock.com; s. 73 (para z łyżwami) SofiaV/Shutterstock.com, (Visual Generation/Shutterstock.com) Visual Generation/Shutterstock.com, (ramki) Beata Ciuruś; s. 74 (bielik) nieudacza/iStockphoto/Getty Images; s. 75 (ramki) Victoria Nevzorova/Shutterstock.com; s. 76 (drzwi) photoaquila/Shutterstock.com, (skrzypce) Ian Safranschi/Shutterstock.com, (dzieci) Studio Romantic/Shutterstock.com, (kaczęta) Svet foto/Shutterstock.com; s. 77 (smoothie) KutuzovaDesign/Shutterstock.com, (plan zajęć i notatnik) svetichstock/Shutterstock.com; s. 80 (Leon Wyczółkowski, *Rybak z siecią*, 1891, Muzeum Narodowe w Krakowie) Noemi Kuczera, Karol Kowalik/Pracownia Fotograficzna MNK, (Jacek Malczewski, *Autoportret w zbroi*, 1914, Muzeum Narodowe w Warszawie) Muzeum Narodowe w Warszawie, (Rembrandt van Rijn, *Uczony przy pulpicie*, 1641, Zamek Królewski w Warszawie) repro; s. 81 (Anna Bilińska-Bohdanowicz, *Autoportret z paletą*, 1887, Muzeum Narodowe w Krakowie) Pracownia Fotograficzna MNK, (rama) stevemart/Shutterstock.com; s. 82 (Józef Pankiewicz, *Portret dziewczynki w czerwonej sukience*, 1897, olej na płótnie, Muzeum Narodowe w Kielcach) Paweł Suchanek/Muzeum Narodowe w Kielcach; s. 83 (Leon Wyczółkowski, *Karykatura Feliksa Jasieńskiego*, 1909, Muzeum Narodowe w Krakowie) Karol Kowalik/Pracownia Fotograficzna MNK; s. 84 (postacie ze smartfonami) Amanita Silvicora/Shutterstock.com, (postacie w kinie) Iconic Bestiary/Shutterstock.com; s. 85 (dziewczynka ze smartfonem) Kaspars Grinvalds/Shutterstock.com, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images, (mur) Dmitr1ch/Shutterstock.com; s. 86 (chłopiec i robot, robot i kobieta) Stock-Asso/Shutterstock.com, (awatary) Irina Mir/Shutterstock.com; s. 87 (ludziki z aplą) Eka Panova/Shutterstock.com; s. 88 (dwie dziewczynki) ViDI Studio, (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images, (targowisko) Monsalvetshop/Shutterstock.com, (dziewczynka) morrowlight/Shutterstock.com; s. 90 (rodzina przy samochodzie) KPG-Ivary/Shutterstock.com; s. 92 (rodzina na sofie) fizkes/Shutterstock.com, (dziewczynki z piłką) Lopolo/Shutterstock.com, (dziewczynka z dziadkami) HappyTime19/Shutterstock.com, (dziewczynka w świątecznej czapce) OLESYA BOLTENKOVA/Shutterstock.com, (chłopiec i dziewczynka) COOL IMAGES Studio/Shutterstock.com, (tata i syn oglądający globus) gpointstudio/Shutterstock.com; s. 93 (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; s. 94 (buty trekkingowe) YG Studio/Shutterstock.com, (plecak) Multigon/Shutterstock.com, (radio) Astira 99/Shutterstock.com, (butelka z wodą) Volkova Anna/Shutterstock.com, (smartfon) art-sonik/Shutterstock.com, (kurtka) Svetlana Guteneva/Shutterstock.com, (mapa) Mike Triapitsin/Shutterstock.com, (latarka) arum widyaningsih/Shutterstock.com, (kompas) ONYXprj/Shutterstock.com, (klapki) Radha Design/Shutterstock.com, (apteczka) Duda Vasilii/Shutterstock.com, (słuchawki) my.ordinary/Shutterstock.com; s. 95 (wskazywanie drogi) Drawlab19/Shutterstock.com, (rodzinna wyprawa) valerisi/Shutter-

stock.com; s. **96** (mysz) Pakhnyushchy/Shutterstock.com, (motyka) ElephantCastle/Shutterstock.com, (sól) Photoongraphy/Shutterstock.com, (głowa w chmurach) Sergey Nivens/Shutterstock.com, (miotła) Olena Zaskochenko/Shutterstock.com, (żołędź) Dionisvera/Shutterstock.com, (kaczątka) DenisNata/Shutterstock.com, (gąbka) Nor Gal/Shutterstock.com, (łabądz) Ratikova/Shutterstock.com, (gołąb) Aksenova Natalya/Shutterstock.com, (pączek) Jiri Hera/Shutterstock.com, (ząb) supergalactic/Shutterstock.com, (ręka) G. Bryk/WSiP; s. **98** (kolejka wąskotorowa) D. Pimborough/Shutterstock.com; s. **99** (ludzik z ołówkiem) eamesBot/Shutterstock.com; s. **100** (rodzina na szczycie) Andrew Rybalko/Shutterstock.com, (rowerzysta) Kudinova Olena/Shutterstock.com, (kobiety na wystawie) Pavlo Plakhotia/Shutterstock.com; s. **101** (ćwiczące dzieci) LightField Studios/Shutterstock.com, (sprzątający mężczyzna) Simplylove/Shutterstock.com, (kłótnia) Zabavna/Shutterstock.com; s. **102** (zestaw ćwiczeń) Lyudmyla Kharlamova/Shutterstock.com; s. **103** (statki) Mind Pixell/Shutterstock.com, GreenSkyStudio/Shutterstock.com, StockSmartStart/Shutterstock.com, OrangeVector/Shutterstock.com, StockSmartStart/Shutterstock.com; s. **104** (numer alarmowy) Seahorse Vector/Shutterstock.com; s. **106** (przeprowadzka) Monkey Business Images/Shutterstock.com, (podglądająca kobieta) New Africa/Shutterstock.com, (grafika koło) Artos/Shutterstock.com; s. **107** (smutna dziewczynka) fizkes/Shutterstock.com; s. **108** (zamek na skale) LorenaCirstea/Shutterstock.com, (zacieniona uliczka) Laszlo Szelenczey/Shutterstock.com, (dom nad klifie) Peter Titmuss/Shutterstock.com; s. **109** (*Children at the Shore*, Edward Henry Potthast, American, 1857–1927) repro; s. **111** (narciarz) Lukas Gojda/Shutterstock.com, (układanie puzzli) Ekaterina_str/Shutterstock.com, (kostka do gry) Daboost/Shutterstock.com, (kredki) Irina Gutryyak/Shutterstock.com, (dziewczynka z gitarą) antoniodiaz/Shutterstock.com, (robot) Bas Nastassia/Shutterstock.com; s. **112** (szachista) Feliks Kogan/Shutterstock.com; s. **113** (Biskupin) Fotoray/Shutterstock.com, (Arktyka, szczelina) biletskiyevgeniy.com/Shutterstock.com, (kości mamuta) Rich Koele/Shutterstock.com; s. **114** (ogrodnicy) Vectorbum/Shutterstock.com; s. **115** (śląd na Księżycu) Castleski/Shutterstock.com, (dziewczyna z telefonem) Deagreez/iStockphoto/Getty Images, (chłopiec) photographer/iStockphoto/Getty Images; s. **116** (kartka) Galina Shafran/iStockphoto/Getty Images; s. **117** (dzieci) Anchalee Ar/Shutterstock.com; s. **124** (klucze) mialapi/Shutterstock.com, (smartfon) As Good As Possible/Shutterstock.com, (pinezki) Jan Engel/Shutterstock.com; s. **125** (dzieci z latawcami) Soloviova Liudmyla/Shutterstock.com; s. **126** (kartka) Andrey_Kuzmin/Shutterstock.com, (butelka) Bborriss.67/Shutterstock.com, (korek) MisterStock/Shutterstock.com, (Boże Narodzenie) Beskova Ekaterina/Shutterstock.com, (fajerwerki) perori/Shutterstock.com, (pisanki) agrino/Shutterstock.com; s. **127** (plac w Nowej Hucie) Nahlik/Shutterstock.com, (bloki) Robert Kneschke/Shutterstock.com, (owczarek) Pandas/Shutterstock.com, (mapa z pinezkami) ShutterOK/Shutterstock.com; s. **129** (dziewczynka z rowerem) Africa Studio/Shutterstock.com; s. **134** (malujący chłopiec) Da Antipina/Shutterstock.com; s. **137** (dzieci z obrazami) fizkes/Shutterstock.com; s. **139** (Jan Stanisławski, *Ule na Ukrainie*, 1895, Muzeum Narodowe w Krakowie) Paweł Czernicki/Pracownia Fotograficzna MNK; s. **140** (Albert Anker, *Chłopiec z przyborami szkolnymi*, 1881, olej na płótnie, Muzeum Sztuki Winterthur, Szwajcaria) repro